

ŠIBENSKI LIST

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNARODA KOTARA ŠIBENIK

BRJ 275—276 — GOD. VII.

ŠIBENIK, 1. SIJEČNJA 1958.

IZLAZI SVAKE SRIJEDE

PIŠE: NARODNI ZASTUPNIK IVAN RIBAR

NOVI VIDICI I ZADACI 1958. GODINI

REZOLUCIJE o perspektivnom razvitku poljoprivrede i zadrugarstva, te o ličnoj i općoj potrošnji; društveni plan privrednog razvoja od 1957. do 1961. godine; zakoni o radnim odnosima, o doprinosu budžetima iz ličnog dohotka radnika, te o doprinosu iz dohotka privrednih organizacija; o nadležnosti općinskih i kotarskih narodnih odbora, donešeni u Saveznoj narodnoj skupštini, a kojima se osiguravaju još veći uspon i zamah inicijative neposrednih proizvođača za brži porast proizvodnje i brže podizanje proizvodnosti rada, — fiksiraju nove odnose, koji se stalno razvijaju u živoj dinamici našeg privrednog razvoja, čime se proširuju funkcije radničkog samoupravljanja i komune, te zadruga, učvršćuje njihova materijalna osnova, a omogućuje razvijanje i jačanje novog privrednog sistema, zasnovanog na principima neposredne socijalističke demokracije.

Rezolucija o perspektivnom razvitku poljoprivrede i zadrugarstva postavila je i pred naše političke organizacije krupne zadatke i određene smjernice, specijalno za politički preobražaj sela. Jasno mora biti našim osnovnim organizacijama SSRN, da su zadruge, privredne organizacije cijelog sela, koje moraju okupljati oko sebe ne samo članove, već i nečlanove seljake. Dalje, mora biti jasno, da je u svestranoj i rentabilnoj kooperaciji zadruga i individualnih posjeda jedino moguće unaprijediti poljoprivrednu proizvodnju i ostvarivati materijalnu stranu komuna. I treće, da ne samo članovi, već i nečlanovi, dakle svi seljaci moraju biti zainteresirani za razvitak i cjelokupno poslovanje zadruga. Da bi se osigurao materijalni interes, zadruga moraju raspolagati krupnim društvenim sredstvima, da bi postale odlučujući faktor u poljoprivredi i na proširenoj proizvodnji. Jer jedino tako, one će moći podsticati individualne proizvođače, da i oni u okviru privrednog plana zadruga s jednakim interesom ulažu u nju svoja sredstva, kao i u svoja gazdinstva. Učešće zadrugara u raspodjeli dobiti, jednako je važan materijalni interes, koji će djelovati na seljake, da zadrugu smatraju za svoju ličnu svojinu. Kroz pozitivna iskustva, stečena razvojem naprednih zadruga, kao i kroz stručne kadrove, te živu zainteresiranost i aktivno učešće osnovnih političkih organizacija, mogu se zadruga osposobiti toliko, da od najnižih prostih oblika kooperacije, kao što su kupovina i prodaja reprodukcionog materijala, pa sve do zakupa, odnosno obrade seljačkih posjeda zadrugnim sredstvima, te otkupa raznih poljoprivrednih proizvoda, pređu na više složene oblike, kooperativne suradnje na zaključivanje dugoročnih ugovora u vidu stalnih usluga, uz jamstvo snosjenja odgovornosti, u koliko ugovor ne će biti na vrijeme u potpunosti ispunjen. Samo tako moći će se seljaci osloboditi svojih zaostalih sredstava za proizvodnju, te da lakše i brže prihvate savremena zadruga sredstva.

Rezolucija o ličnoj i općoj potrošnji iznosi mjere za sprovođenje programa na području potrošnje i standarda života. I po ovoj mora biti našim osnovnim organizacijama jasno, da je potrebno planski pristupiti sprovođenju jednog konkretnog programa ekonomskih, organizacionih i drugih mjera, koje će izraditi komuna naročito o pitanjima: povećanja poljoprivredne proizvodnje i kapaciteta usluga za stanovništvo sela i grada, da ne bi porast cijena ugrozio životni standard; poboljšanja tehničke opremljenosti trgovinske mreže, te poboljšanja snabdijevanja gradova, propagiranja, da seljaci u jačoj mjeri angažiraju svoje prihode na investicije u svojim gazdinstvima. U pitanju školstva treba se zalagati za izgrađivanje potrebnog školskog prostora, za obrazovanje odraslih, za što jaču djelatnost u onim ustanovama koje su važne za masovno prosvjetovanje, za aktiviranje, »Mladog zadrugara« kojemu je uz ostalo i cilj jačanje zadruga svijesti među seljacima. Posebnu pažnju treba posvetiti organizaciji zdravstvenih zadruga na selu u cilju zaštićivanja seljaka preko socijalnog osiguranja.

Društvenim planom privrednog razvoja postavljeni su osnovni, ekonomski, politički ciljevi za osiguranje porasta ukupne proizvodnje, naročito poljoprivredne. Tekući plan republike, kotara i općina mora biti u skladu s općim planom privrednog razvoja, te godišnjim planom federacije. Interes radnih ljudi: za ostvarenje ovog plana, treba da održavaju i jačaju u prvom redu osnovne organizacije. Na taj će način pomoći privredne organizacije u njihovom udruživanju i suradnji na poslovnoj bazi u cilju povećanja produktivnosti.

Donošenjem zakona o radnim odnosima ispunjena je jedna praznina u pitanju fiksiranja novog društvenog položaja radnika u uslovima radničkog samoupravljanja. Njime se u prvom dijelu utvrđuju osnovna prava zajednička i jedinstvena za sva lica u radnom odnosu u privredi i van nje. Pravo na lični dohodak jedno je od osnovnih prava. Drugi dio zakona odnosi se isključivo na radne odnose u privredi.

U organskoj vezi s ovim stoji novi zakon o doprinosu za opće društvene potrebe na dohotke privrednih organizacija i o doprinosu budžetima iz ličnog dohotka radnika. Privredne organizacije pošto podmiru obaveze prema zajednici same raspoređuju dohodak na plaće i fondove. Pravo privrednih organizacija da ostvareni dohodak poslije podmirjenja obaveze prema zajednici same raspoređuju na lične dohotke radnika i svoje fondove, likvidira u osnovi posljednji ostatak najamnog odnosa. Prvi put u našoj proizvodnji ne će moći više nitko i nikada, a mimo i protiv proizvođača određuje, koji će dio vlastitog proizvoda oni upotrebiti za svoju ličnu potrošnju. Svakako je to jedna od najznačajnijih tekovina u novom privrednom sistemu.

Kongresnički savjeta svojim odlukama i rezolucijama, te svestiskusijsa o zakonskom prijedlogu o raspodjeli prihodnih organizacija, u kojoj je sudjelovao i SSRN, potvrdio je tekovinu najveću poslije revolucionarne odluke Savezne skupštine o predaji poduzeća na upravljanje radnicima prije sedam godina. Društvena i politička uloga srednjeg proizvođača dobila je time svoje pravo značenje. Zakonima učvršćuje se materijalna osnova komuna i pravo njene funkcije u pitanjima lične i opće potrošnje. Ona će imati pravo ne samo na određeno učešće iz dobiti već da i sama uvodi dopunski doprinos. Ona će, dakle, utjecati na veličinu dohotka, koji će se ostvarivati u obave kompetencije pa će moći tako lakše prilagoditi rješenje pitanja društvenog standarda. Ovi se doprinosi ne će biti kao neki porez, a još manje kao oporezivanje radničnica. O doprinosima odlučuju samo radnici preko radničkog samoupravljanja. Jer, komunu ne mogu izgraditi najamni radnici nadničari, već slobodni radnici, koji neposredno zainteresirani za sve probleme koje rješava komuna.

Krajem nekoliko riječi i o zakonu o nadležnosti općinskih narodnih odbora. Komunalni sistem postigao je kroz rezultate, prije svega zato, što se oslanjao na široku društvenog upravljanja, naročito radničke savjete. Komunisti postaje osnovna ekonomska i društvena jedinica i kora od najglavnijih uporišta socijalističke izgradnje. Rezultati sprovedenih izbora za općine, odnosno predizborna kampanja za ove izbore dokazuju, da se naš radni svijet zamera za sve probleme općina. Uz ovaj interes, i kvalifikirani odbornici najbolje govori o neiscrpim snagama narodnih masa organiziranih i izgrađivanih kroz komunalni sistem, te preko svih naših političkih, društvenih i prirodnih organizacija, u prvom redu preko Saveza komunista, Kata, Narodne omladine i Socijalističkog saveza radnog ljudi. Zakon o nadležnosti predstavlja dalju etapu u razvijanju komunalnog sistema i jačanja socijalističke demokracije. Na narodnih odborima općina dokazali su da su dorasli za rješavanje poslova koji su im povjereni. No, oni su mogli dati i preko svoje nadležnosti zaostajući tako za zbivanjima ne samo u privrednim, društvenim, već i političkim, koja se pokreću u energije naših društvenih odnosa zasnovanih na komunalnom sistemu. Zato novi zakon učvršćuje i proširuje nadležnost općinskih odbora udovoljavajući tako rastućim potrebama komuna, ukidajući i sve ograde, koje bi sputavale samostalno i samostalno djelovanje narodnih odbora. Samo nedostatak kadrovanje stambenog prostora onemogućuju, da izvjesne čine ne će još moći za izvjesno vrijeme, da organiziraju posebne inspekcije, koje su predviđene novim zakonom.

Po zakonima o radnim odnosima, doprinosima, te nadležnosti proširuje se djelatnost i odgovornost ne samo narodnih odbora i radničkih savjeta, već i političkih organizacija SSRN. I gurno je, da će društveni organi znati, da izvršavaju proširene društvene funkcije, no i od ovih također zavisi, da li će i političke organizacije znati da pravilno postavljaju i izvršavaju svoje političke zadatke. Ne smijemo zaboraviti, da u našim socijalističkim i političkim organizacijama ima danas još mnogo radnih ljudi s nedovoljno razvijenom svijesju o kolektivnom radu i zajedničkim interesima. To naročito važi za poljoprivredne zadruga, gdje se protivljenost ličnog i zajedničkog interesa komplicira privatnim vlasništvom. Eto, ta nedovoljno razvijena političko-društvena, a specijalno zadruga svijest traži i te kakovu intenzivnu političku djelatnost osnovnih organizacija SSRN. Istina je nadalje, da se kraj današnje postojeće strukture seljačkih zemljišnih posjeda ne mogu očekivati skoro kvalitetne promjene u poljoprivrednoj proizvodnji, jer je za ove potreban savremeniji i intenzivniji način obrade, koji mogu osigurati oblici kooperacije. Zato će politika osnovnih organizacija u Novoj godini biti usmjerena u pravcu jačanja zadrugnih materijalnih sredstava, te utjecaja na seljake, da ulažu svoja sredstva u zadruga.

Novi donešeni zakoni zajedno sa društvenim planovima za 1958. g., koje će donijeti savezna i republičke skupštine, kotarski i općinski narodni odbori zajedno sa planovima privrednog razvoja od 1957. do 1961. godine otvaraju nove vidike i spremaju nove zadatke, koji nas čekaju u 1958. godini u svim pitanjima političke, privredne i društvene djelatnosti. Sve osnovne organizacije SSRN održat će svoje godišnje konferencije. Na sastancima odbora osnovnih organizacija u vezi sa pripremama za godišnju konferenciju, u kojima će sudjelovati članovi Saveza komunista, Sindikata i Narodne omladine, zajednički će se dogovarati o izvršenju konkretnih zadataka. Svakako će se razmatrati i sva pitanja u vezi sa donešenim novim zakonima i društvenim planovima i potom zaduživati drugove, koji će donijeti referate najprije o radu organizacija za 1957. g., a potom o planu za 1958. g. Svaka osnovna organizacija bi morala odrediti i svoje posebne zadatke, jer to je ta politika, koju moraju voditi naše političke organizacije. Pojedine točke spomenutih rezolucija, društvenog plana, pojedine odredbe spomenutih zakona, koje se odnose na čitav niz pitanja problema i potreba vezanih za pojedina sela općina i kotareve, moraju naročito imati u vidu političke organizacije, jer one moraju uspješno da sprovedu samo onakvu politiku, koja će odgovarati pravim interesima zajednice komune i radnih ljudi.

GRADSKA BIBLIOTEKA
"JURAJ SIŽGORIĆ"
ŠIBENIK
NAUČNI ODSJEK

NOVA GODINA

PIŠE: GOJKO BANOVIC

Danas naše kuće, širom zemlje, mirišu na jelke. Na zelenilo koje ne vene i ljepotu koja prati naše misli i osjećanja kad god se opremo od stare godine i ulazimo u novu.

Po našim stolovima nižu se danas čestitke primljene od prijatelja i poznanika, a snovi naše djece i maštanja njihova puna su poklonu koje im, iz svojih sniježnih daljina, donosi bijeli i neumorni putnik djeda Mraz.

Nova godina! To je praznik kad se ljudi više no ikad grle i ljube po kućama, ulicama, i kavanama, kao stari prijatelji koji se dugo nisu vidjeli. U rukovanjima i riječima punim najljepših želja za budućnost, u atmosferi one noći što dijeli jednu godinu od druge, ima mnogo humanosti i ljepote koju samo ljudsko srce može da pruži.

Pred nama je nova, 1958. godina.

U kratkom predahu između minule i naredne godine mi se uvijek osvrćemo na put koji ostavljamo za sebe pitajući se šta smo postigli na tom putu i, u isti mah, šta nas čeka u bliskoj budućnosti. Pogled nazad i pogled naprijed, bez brojki i statističkih tabela.

Završni računi, koje će izraditi naša poduzeća, govorit će svojim jezikom o prošloj godini. Ovdje, u ovom trenutku, nama je i bez tih računa jasno da je i godina od koje se odvajamo bila ispunjena naporima svih naših ljudi da se dignu do životnih vedrina i ljepota koje odavna imaju pred očima. Da se taj životni san cijele naše zemlje može ispuniti samo sveopćim i uopćim stvaranjem materijalnih i kulturnih dobara, to je znao i za to je sve od sebe davao svaki naš čovjek kome je do napretka njegove otadžbine stalo. I rudar pod zemljom, i građevinar na skeli, i naučnik nad mikroskopom.

Budući kroničari našeg vremena morat će, nema sumnje, da uvide i veliki, historijski značaj odluke, donesene pred kraj godine, s ko-

jom se opraštamo, da se u našoj zemlji unšte i posljednji ostaci najamnog rada. Taj korak, učinjen ovdje pod našim nebom, služiti će svakako za ponos ne samo nama već i ljudskoj misli o napretku u cijelom svijetu.

Razne tegobe, s kojima smo se dosad hrvali i nosili, ne će iščeznuti odjednom, kao pod udarcem madioničarskog štapa. To mi dobro znamo, kao što smo znali da bez žrtava, zbjegova i razorenih ognjišta, ne će biti slobode, ali smo svijesni i toga da poduhvatiti milijuna ljudskih ruku, plemeniti poduhvat, i kad i nigdje u svijetu nisu ostali uzaludni. Prije ili poslije, mi ćemo se probiti do života koji od nas ne će tražiti napore koje današnjica traži.

Ulazimo u novu 1958. godinu.

Put kojim smo se dosad kretali vodit će nas i dalje naprijed, prema jasnim i otvorenim horizontima. Nositi će nas vlastita snaga, prožeta dubokom vjerom u ljude i svijetao život.

Mi smo željni života.

Život u miru, trajnom i stvaralačkom.

Stoga svi, kao jedno biće, stojimo i za naših predstavnika koji na međunarodnim tribinama odlučno ustaju protiv rata kao sredstva za rješavanje međunarodnih sukoba. U prošlosti, koja nam je i inače mnoge terete u naslijeđu ostavila, mi smo često bili primorani da branimo svoju zemlju i dobro smo upoznali strahote rata i bez atomskih bombi i projektila kojima bi čitavi kontinenti, preko oceana, mogli da se obračunavaju.

Neka se ogromna sila, koju je ljudski um iskopaio iz materije, stavi u službu života, a ne smrti! Napretka, a ne bezmijernih patnji i bolova!

S tom željom ispraćamo mi, ponoseni svojim stvaralačkim zanosima, staru, 1957. godinu.

I želimo vam srećnu novu, 1958. godinu!

NAŠIM ČITAOCIMA I SRADNICIMA SRETNJA 1958.!

Bogato razdoblje političkog i zakonodavnog rada Sabora NR Hrvatske

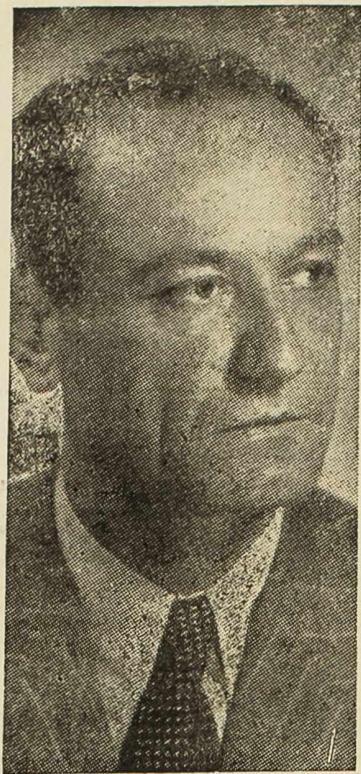
U SKORO, u toku januara raspisat će se Sabor, izabran po treći put nakon svršetka rata. Vremensko trajanje mandata ovog Sabora, poklapa se sa četiri posljednje kalendarske godine. U ocjeni rada Sabora za to vrijeme potrebno je upoznat se u kojoj mjeri i na koji način je Sabor djelovao u smislu ustavnih načela i kakav je bio razvitak ekonomike i društvenog života, koji je Sabor usmjeravao u socijalističkoj izgradnji Narodne Republike Hrvatske.

Bitne izmjene u državnom i društvenom uređenju Jugoslavije, pa tako i Narodne Republike Hrvatske pravno su izražene Ustavnim zakonima donesenim godine 1953. Ustavne principe tih zakona nije potrebno ponavljati. Uz društvenu svojinu, sistem društvenog samoupravljanja udarit će osnove našeg društvenog i političkog uređenja, što je odredilo i strukturu i političke funkcije organa vlasti. U ovom periodu djelovanja Sabora sistematski su se izgrađivale ustanove socijalističke demokracije, a naročito neposredni oblici upravljanja građana. Sistem samoupravljanja odredio je mjesto i ulogu Narodne republike, odnosno njenog najvišeg organa vlasti u odnosu na Federaciju s jedne strane, a s druge strane u odnosu na narodne odbore i druge samoupravne organizacije. Prava i dužnosti Federacije da osigurava jedinstvenu socijalističku politiku, ne putem centralističkog aparata, nego sistemom decentraliziranih demokratskih ustanova u stvari je

Izvršno vijeće formiralo zajedničke komisije, koje su o tim problemima pripremile elaborate i podnijele Saboru izvještaj. Ovi su radovi imali u toliko veći značaj, što su pokrenuli ispitivanja spomenutih problema, a u nekim oblastima potakli i poduzimanje konkretnih mjera.

Među najznačajnije političke akte Sabora, koje se svake godine donose, spadaju svakako godišnji društveni planovi i budžeti. Za ove važne akte vezan je najveći interes narodnih zastupnika, komuna i svih organizacija što se i odražava u učešću zastupnika u raspravljanju. Narodni zastupnici podržavali su politiku tendencije Republike na decentralizaciju sredstava prema komunama, poduzećima i ustanovama, na stvaranje posebnih fondova i kontrolom njihovog trošenja.

Za najveći dio zakonodavne djelatnosti domova inicijativa je dolazila od Izvršnog vijeća. Za dva zakona došla je inicijativa od odbora Sabora: za Zakon o komasaciji zemljišta i Zakon o morskome ribarstvu, a za jednu grupu zakona u vezi medicinskih kadrova odbori su dali inicijativu Izvršnom vijeću za izradu prijedloga. Zakonodavni rad Sabora ako se prati hronološki i po zadržanju, vidimo da potpuno ocrta razvitak izgradnje komunalnog sistema, podsticanje privredne, lokalne i komunalne djelatnosti, izgradnje školskih, socijalnih i zdravstvenih ustanova. Posebno mjesto zauzimaju organizacioni zakoni u vezi s izgradnjom komunalnog sistema,

godišnjih škola u narodne osmogodišnje škole, o postupku i uvjetima za osnivanje novih narodnih osmogodišnjih škola i otvaranja viših razreda gimnazije. Odluka o društvenom upravljanju višim školama, i o društvenom upravljanju u domovima općeobrazovnih i stručnih škola i dječjim domovima. Ovdje je potrebno još spomenuti Zakon o Sveučilištu i o Akademiji umjetnosti, kao i Odluke koje se odnose na sređivanje nastave i organizacije nekih fakulteta. Sabor se služio i aktima preporuke, kojima je isticao politički značaj pojedinih mjera za rad narodnih odbora privrednih organizacija i ustanova. Takva je bila preporuka narodnim odborima za unapređenje materijalnog stanja škola i nedavno donesena preporuka u vezi s problemima socijalnog staranja.

Za vijeće proizvođača se može, uz ono što je prije kazano, posebno istaknuti da je pokazalo naročito aktivnost u svestranijem neposrednijem raspravljanju onih pitanja koja neposredno zadiru u probleme naše privredne politike, društvenog standarda, privrednih organizacija, probleme rada i unapređenja zdravstvene i socijalne

Korencija Saveza komunista kotara VEIKI NAPREDAK u svim oblastima privrede

U SVEČANOSTI VEIKOJ DVORANI ŠIBENKE GIMNAZIJE ODRŽA 22. 0. MJ. REDOVNA KONFERENCIJA SAVEZA KOMUNISTARA, KOJOJ JE, PORED 298 DELEGATA I BROJNIH GOSTRISTUSTVOVAO I DRUG NIKOLA SEKULIĆ, ČLAN IZVRŠNOMITETA CK SKH.

IZVJEŠTAJ ŠKOG KOMITETA JE RANIJE DOSTAVLJEN SVIM DELEGATOK JE REFERAT PODNO SEKRETAR KOTARSKOG KOMITETA DRUG IVO DRUŽIĆ. IZVJEŠTAJ REVIZIONE KOMISIJE PROČJE DRUG MILO VLAHOV. NAKON DISKUSIJE IZABRAN JI KOTARSKI KOMITET OD 39 ČLANOVA I REVIZIONA KOMOD 7 DRUGOVA.

SA KONFERI SU UPUČENI POZDRAVNI TELEGRAMI CK SKJ I DRUGU TE CK SKH I DRUGU BAKARIČU.

U referatu, što konferenciji podnio sekretarskog komiteta drug Ivo i istaknut je velik napredak u oblastima privrede na kotaru. Okazuje se povećanje bruto prirada koji je od 16,7 milijardi d u 1954. godini porastao na milijardi dinara u 1956. ili 1 posto. Društveni proizvod ao je za isto razdoblje od 810 milijardi dinara ili za 14acionalni dohodak porastao 7,5 na 9,9 milijardi dinara. veći porast zabilježila je irja, koja je u ukupnoj proizvi zastupljena sa najvećim kom, a on iznosi 45%. Na l je poboljšan i životni stanOn je u 1956. g. u odnosu na, porastao za 2 posto, dok 1957. u odnosu na 1956. por za 6 posto.

Bilo je i dobrih re, na unapređenju poljopriv. Naimo, od 50 poljoprivrednadruga

27 imaju svoje ekonomije, dok je 9 stupilo u kooperativne odnose sa proizvođačima. Zabilježeni su i početni uspjesi na mehanizaciji. Međutim, ima još slučajeva da se poljoprivredne zadruge uglavnom bave trgovinom, umjesto da svu aktivnost usmjere na unapređenje koji mu je bio provodila za druopoljoprivredne proizvodnje.

Istaknut je i osnovni zadatak koji se postavlja pred komuniste. Oni, naime, treba da se bore za dosljedno provođenje Zakona o ukupnoj raspodjeli prihoda privrednih organizacija, za puno korišćenje i rad postojećih poduzeća i novih pogona. Da se bore protiv rasipništva, a za razvijanje osjećaja kod našeg čovjeka da svoje interese ne može rješavati mimo ili protiv društvenih interesa.

Također je naglašeno da na kotaru postoje mogućnosti za razvijanje manjih poduzeća, novih odjeljenja i zanatskih radnji koje treba da služe za široku potrošnju. Sadašnja materijalna baza pruža na našem kotaru veoma povoljne uvjete za razvitak pomorske privrede i turizma.

Kadrovsko pitanje je jedno od najtežih. Na njegovom rješavanju nije se sistematski radilo, a nije ozbiljno ni shvaćeno njegovo značenje. U posljednje vrijeme stanje se i tu popravilo.

Ima pojava i lošeg odnosa prema ljudima. Često se zaboravlja da socijalizam, pored toga što osigurava ljudima viši standard, nije ništa drugo od jedan humani odnos prema čovjeku — prema ljudima.

Istaknuto je na kraju i to da se nije vodila dovoljna briga o proširenju partijske organizacije, koja danas ima oko 6400 članova. Zaista mali broj u odnosu na birače kojih na kotaru ima oko 100.000. I nema nekog ozbiljnijeg razloga koji bi opravdao takav nepovoljan omjer.

O izvještaju i referatu diskutirali su Šime Duilo, Roko Erkić, Luka Šupe, Nikica Zenić, Ivo Ninić, prof. Zdravko Grozdanić, prof. Momir Šolaja, prof. Ivo Livaković, Paško Periša, Vinka Rak, Boško Trlaja, dr. Duško Popović, Markiša Pokrovac, Mile Lovrić, Stana Burazer, Petar Škarica, Marko Knežević, Rade Dobrović, Pero Sario i potpukovnik Jovo Škorić.

IVO DRUŽIĆ — ponovo je izabran za sekretara Kotarskog komiteta

Rad političke škole

1. X. ov. g. započela je svojloga bit će upoznat i općim pojrad novootvorena Politička škola iz područja ekonomike — Šibenik. Osmogodišnja je pri KONRJ, društveno - ekonomskom tarskom komitetu SKH, a radi će rukturam naše zemlje, organizatiri puta tjedno, poslije podne, lom privrede, radom u poduzeprorijama l. osmogodišnje škol, principima poslovanja i pla-le. Školovanje traje jednu školskuju u poduzeću i td.

Po održanom predavanju svakišat dobiva skripte. Po skriptima minimalnom literaturom, svla-a se grada individualno i grup-Grupni rad se koristi u smi-izmjene mišljenja. Iza toga sežava konzultacija pod rukotvnom predavača, ili jednog odšdnika (asistenata).

ako je djelovanje jedne tak škole na području kotara d bilo neuobičajeno, to se m reći zašto se došlo na ideju otanja jedne takove škole.

ološki rad zauzima u redovimežaveza komunista vrlo važnomjo. Vrš se preko osnovnih orgzacija a forme su raznolike. Da se što bolje pripremo dio kad za rukovođeće funkcije u Sav, djelovale su i djeluju i sad, političke škole pri centralnimomitima SK republika. U tim plama je godišnje moglo da poha sa svakog kotara maksimum 6 članova SK. Kad se taj broj joredi s ogromnim radom koji as stoji pred komunistima onda, normalno da je trebalo ubrzat školovanje partijskog kadra, najveći uspjeh se postiže sistemskim radom, koji može pružiti amo škola.

TK.

NOVI KOTARSKI KOMITET

U novi Kotarski komitet SK izabrani su Rudolf Alfired, Mile Andabaka, Srećko Bašić, Ante Bego-Giljak, Mladen Beg, Milan Bijelić, Nikica Bujas, Stana Burazer, Ante Buvinić, Nikica Dmitrović, Ivo Družić, Vitomir Gradiska, Zvone Jurišić, Dara Kasum, Vitomir Katić, Jakiša Klarić, Mirko Knežević, Marko Knežević, Pero Knežević, Nikola Krička, Tona Krnić, Krste Lambaša, Mijo Lemo, Vaso Nikolić, Ivo Ninić, Joso Ninić, Ante Ninić, Čedo Polak, Božo Radić, Smljan Reljić, Petar Rončević, Ivo Škarić, Frane Sušić, Petar Škarica, Ksenija Škarica, Jovan-ka Šain, Pero Tanjga, Stevo Vido-đević i Stevo Vukadin.

Diskusija Nikole Sekulića

Na govornicu se pojavio topla pozdravljen od delegata i drug Nikola Sekulić, član Izvršnog komiteta CK SKH. On je u početku izlaganja istakao plodan zakonodavni rad Savezne narodne skupštine, koji ima veliko značenje za izgradnju i usavršavanje sistema naše socijalističke demokracije, te privrednog i društvenog razvika zemlje.

U nastavku je drug Sekulić podvukao činjenicu da je osjetno napredovala privreda kotara, ali je ukazao i na potrebu daljnjeg razvijanja postojećih snaga u industriji u cilju organiziranja novih pogona i proširenja proizvodnje. Govoreći o kadrovskom problemu, naglasio je potrebu da se kotarski i općinski komiteti te organizacije SK u buduće ozbiljnije pozabave pitanjem odgoja kadrova koji će biti u stanju da efikasnije pokreću naš društveni mehanizam.

Zamjerio je drugovima iz većih šibenskih poduzeća što nisu učestvovali u diskusiji. A oni bi doista imali o čemu da govore. Prisutne bi sigurno zainteresirao kakve se mjere u tim velikim industrijskim poduzećima poduzimlju u cilju savremenije organizacije posla i povećanja produktivnosti. Bilo bi svakako korisno da su delegati čuli nešto o životu u tim poduzećima. Na primjer, o djelovanju komunista u organima radničkog upravljanja, sindikatu ili pak o tome na koji se način rješavaju problemi kadrova, o osnivanju novih pogona i sl.

Dajući ocjenu cjelokupnog rada organizacije Saveza komunista na kotaru, drug Sekulić je rekao da je ona, i pored izvjesnih sabosti zaista postigla vidne uspjehe. Ona je to mogla postići upravo zato, naglasio je drug Sekulić, jer je revolucionarna, jedinstvena i svjež a što ide u korak s vremenom i realno sagledava probleme.

Na kraju je drug Nikola Sekulić upoznao delegata o nekim aktuelnim međunarodnim pitanjima.

Konstituiranje novoizabranog Kotarskog komiteta SK

Neposredno nakon završetka rada konferencije održan je prvi sastanak novoizabranog kotarskog komiteta na kojem je izvršeno konstituiranje.

U sekretarijat Kotarskog komiteta SK izabrani su Srećko Bašić, Milan Bijelić, Nikica Bujas, Ivo Družić, Zvone Jurišić, Ivo Ninić, Božo Radić, Frane Sušić i Petar Škarica.

Sa sekretara je ponovo izabran drug Ivo Družić, a za organizacionog sekretara drug Srećko Bašić.

Piše: Nikola Sekulić, potpredsjednik Sabora NR Hrvatske

stalno jačao one demokratske elemente neophodne za jedinstvo zemlje. Takva se politika realizirala kroz obilan rad Savezne narodne skupštine na svim područjima ekonomike, političkog i društvenog života. Sabor je ustavnom reformom godine 1953. dobio centralnu poziciju najvišeg političkog organa u Republici. Uloga Republike i Sabora trebala je da dođe i neposrednije do izražaja u pomaganju i jačanju izgradnje komunalnog sistema, narodnih odbora, a naročito općina kao osnovnih organa vlasti i čitavog sistema samoupravljanja kao osnove našeg poretka.

Domovi Sabora, Izvršno vijeće i odbori Sabora veći dio svoje aktivnosti upravlili su na privredni i društveni razvitak Republike, imajući u vidu različitu privrednu strukturu pojedinih privrednih rajona i prema tome i potrebe da se organi vlasti, društvene snage i političke organizacije pomognu i osposobe da rješavaju svoja životna pitanja. Sabor je mogao svoju ustavnu funkciju da ostvaruje u osnovi uspješno i zbog same strukture Sabora, povezanosti narodnih zastupnika s terenom, njihove odgovornosti pred biračima i narodnim odborima jednako kao i pred Saborom.

Pravu sliku rada Sabora možemo da sagledamo ako pratimo rad svih njegovih organa.

Sabor je razvio praksu održavanja zajedničkih sjednica obaju domova kad se radilo o najvažnijim pitanjima ekonomske i društvene politike. Na zajedničkim sjednicama obaju domova predstavnic Izvršnog vijeća, podnosili su ekspozee o prijedlozima društvenih planova i budžeta, a isto tako i ekspozee o kretanju privrede, o značajnim organizacionim zakonima izgradnje komunalnog sistema, prosvjete, zdravstvene i socijalne zaštite i t. d. Ustajala se praksa da se o izvještajima Izvršnog vijeća što ga ono podnosi o svom radu raspravila na zajedničkim sjednicama. Važnost problematike razvika pomorske privrede, privredno nerazvijenih krajeva, turizma, kao i unapređenja saradnje naučnih ustanova sa privredom imali su poseban značaj, pa su oba doma Sabora i

zakoni o novom uređenju općina i kotara, o nadležnosti narodnih odbora i određivanju područja kotara i općina. Nadalje, Sabor je donio niz zakona, koji treba da podstiču i jačaju aktivnost građana i komunalni razvitak lokalnog područja, kao što su zakoni o općinskom prirezu, samodoprinosu, popravci seoskih putova, turističkom logorovanju, zaštiti od stočnih zaraza, organizaciji veterinarske službe itd. Na području prosvjetne političke izgradnje škole i školskog sistema, u staranju za odgoj kadrova potrebnih našem privrednom i kulturnom razvitku, Sabor je na inicijativu Izvršnog vijeća i odbora Sabora razvio zakonodavstvo koje se može nazvati bogatim i vrlo značajnim. To je osnivanje novih fakulteta (u Rijeci i Zadru) i visokih škola (u pravne, privredne, za medicinske sestre, za socijalne radnike) i drugih škola usmjerenih na obrazovanje stručnih kadrova. Međutim, ovi zakonski akti ne iscrpljuju prosvjetnu politiku Sabora. Sabor je donio čitav niz vrlo značajnih odluka, u kojima je odredio politiku izgradnje školskih ustanova inaugurirajući načela sa školskim ustanovama kao društvenim ustanovama kao i načela društvenog upravljanja u tim ustanovama. 1954. godine donesene su Odluke, koje se mogu označiti kao prekretnica u našem školskom sistemu. To je Odluka o osnovnim načelima o društvenom upravljanju škola, o pretvaranju šest-

službe. Za protekli period djelovanja Sabora potrebno je da bi se dobila prava slika rada Sabora i kazati o radu odbora. Rad Sabora samih narodnih zastupnika nešto razlikuje se prema načinu radu odbora Sabora u dvojakom pravcu. Odbori su svestranije raspravljali prijedloge, koji su dolazili na dnevni red i narodni zastupnici su aktivnije učestvovali i s više inicijative u raspravljanju u odboru nego li u plenumu Sabora. Drugo, odbori su stavili na dnevni red i takva pitanja, koja nisu zahtijevala donošenje zakonodavnih akata ili nisu bila zrela za takve akte, a korisno je bilo da se prikupi dokumentacija i izvrši analiza i izgradnju stavovi, koji mogu da budu od političkog odraza na aktivnost na terenu ili u pripremi za izradu definitivnih prijedloga za rad Izvršnog vijeća i Sabora. Na takve rasprave pozivali su se i predstavnici raznih udruženja i iz zainteresiranih ustanova.

Prije nego li što je formirana komisija koja je trebala da pripremi propise o novom uređenju općina i kotara, u Odboru za organizaciju vlasti i uprave sakupljena je dokumentacija anketa ijem na terenu. Proučavanje djelovanja rada Vijeća proizvođača u kotarima i u onima općinama, koje su po ranijem zakonu imale ta vijeća bila je od koristi u vezi s kasnijim uvođenjem vijeća proizvođača u svim općinama. Povodom donošenja društvenih planova, Odbori za privredu Republičkog vijeća i Vijeća proizvođača izvršili su čitav niz ispitivanja radi bolje dokumentacije za raspravu problema iz društvenog plana. Takav je materijal na kraju dostavljen Izvršnom vijeću, kako bi ga koristilo u poduzimanju praktičnih mjera u datim oblastima privredne politike. Za ovakvu praksu odbora karakterističan je rad Odbora za prosvjetu, nauku i kulturu, koji je raspravljao o prilikama u školstvu i izgradio prijeloge o načelima društvenog upravljanja u školama. Čitav niz problema iz područja prosvjete, o kojima je raspravljao, inicirao je potrebu školske reforme, a odlukama koje je Sabor donio ustvari je faktično unosio elemente školske reforme.

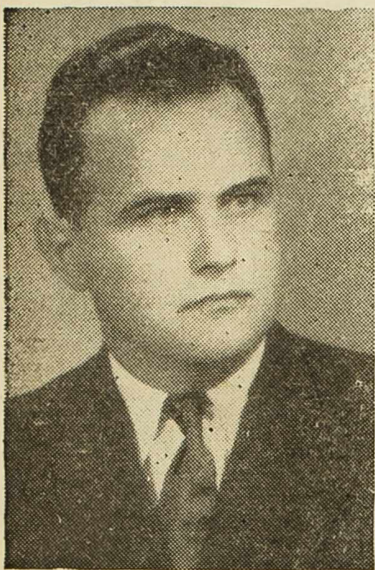
(Nastavak na 3. strana)

**Kotarski komitet
Saveza komunista
Šibenik
želi
radnom narodu
kotara
sretnu 1958.**

PREDSJEDNICI OPĆINA GOVORE

Rad Sabor

(Nastavak sa 2. strane)

BOŽO RADIĆ
predsjednik NO općine Knin

Perspektivni plan razvika poljoprivrede, koji je izrađen za period od pet godina, ukazuje da je naše područje u poljoprivrednom pogledu vrlo interesantno i da postoje povoljni uslovi njenog razvika. Od posebnog je značaja unapređenje stočarstva i s tim u vezi proizvodnja stočne hrane, povrtlarstva, pa i voćarstva. Radi toga poljoprivreda je u budućem radu Narodnog odbora prvoražredni zadatak, u kom pravcu se usmjeravaju zadružne organizacije i ostali društveno-politički faktori. U okviru općeg plana unapređenja poljoprivrede nalazimo se pred jednim teškim i vrlo složenim problemom melioracije Kninskog i Kosova polja. Tamo se ne koristi oko 700 - 800 hektara prvoražredne zemlje, zbog izliva Krke i njenih pritoka. Da bi se taj problem riješio, zatražen je kredit od Investicione banke u visini od 355 milijuna dinara.

U prošloj i ovoj godini ulagani su napori i poduzimano je niz mjera povećanja produktivnosti rada. Postignuti rezultati pokazali su da postoje velike mogućnosti proračunima na rentabilnije kulture i povećanje nacionalnog dohotka u poljoprivredi. Ujedno se pokazalo da postoje mnoge neiskorištene rezerve. Izmišljeni su neki primjeri, iz kojih će se vidjeti kako za relativno kratak period prihode iz poljoprivrede moguće je gotovo udvostručiti. Počmo od stočarstva, koje je po produktivnosti na veoma niskom stupnju. Prosjeck mliječnosti krava u blizjoj okolici Knina je 1.200 lit godišnje po jednom grlu, a širi pojas jedva dostiže 600 lit. Posljedica toga je, što naš seljak loše hrani stoku, mlijeko nije mogao plasirati na tržište, pa ga stoga i ne smatra robom, a otuda i njegov slab interes za nabavom kvalitetnijih i visoko-produktivnih grla. Danas se kod nas otkupljuje nešto preko 200.000 litara mlijeka, a prema našim mogućnostima realno bi se, boljom ishranom i poboljšavanjem kvaliteta, moglo otkupiti 1.200.000 l godišnje. Sa malo više pažnje i napora moguće je postići proizvodnju mlijeka po grlu prosječno 1.200 litara godišnje. To znači, da bi se moglo proizvesti 4.400.000 l godišnje u odnosu na ukupan broj grla. Samo na ovom primjeru rezultiraju neiskorištene mogućnosti izražene u novcu 27.000.000 dinara.

U poboljšanju kvalitete ovaca — križanjem »merino« pasmine sa domaćom ovcom pramenkom — proizlazi da je nacionalni dohodak moguće povećati za 72.000.300 dinara godišnje. U prilog poboljšanja kvaliteta stočarstva tokom ove godine poduzeto je niz mjera, kao što su: izgradnja mljekare u Kninu, stanice za umjetno osjemenjivanje, marinzacija ovaca, a prije tri godine uvezeno je 35 grla goveda oberintalske pasmine iz Austrije. Razumije se da su ti napori usko vezani za bolju ishranu stoke i orijentaciju proizvođača na proizvodnju stočne hrane, bez čega je nemoguće ostvariti gornje zadatke. U ođenjem kvalitetnijeg sjemena pšenice, te upotrebom hibridnog sjemena kukuruza, uz pravilnu primjenu agrotehničkih mjera — moguće je postići daleko više prinose, o čemu svjedoče postignuti rezultati, gdje se na poljoprivrednom dobru »Glavica« postigla proizvodnja 40 mtc i to sa 50% u-mjetnog gnojiva, nasuprot prosječnom urodu domaćeg kukuruza od 14 mtc po 1 ha, i t.d.

U industrijskom pogledu osnovno je da našu pažnju usmjerimo na ono što možemo dalje razvijati. U prvom redu je borba za pun kapacitet Tvornice vijaka i osvajanje proizvodnje colovskih vijaka koji imaju širu primjenu, rudnik sadre u Kosovu i ciglana »Stevo Opačić« u Strmici. Budući da u Strmici postoje ogromne količine gline prvoklasnog kvaliteta, a imajući u vidu da će postojati peč za nekoliko godina dotrajati, samim tim postavlja se zadatak,

REDAKCIJA NAŠEG LISTA OBRATILA SE PREDSJEDNICIMA NO OPĆINA, DA NAM IZNEŠU GLAVNE PROBLEME SVOG PODRUČJA I DA NAVEDU U KOM PRAVCU ĆE NARODNI ODBORI USMJERITI SVOJU AKTIVNOST U 1958. GODINI. U OVOM BROJU OBJAVLJUJEMO ODGOVORE PREDSJEDNIKA NO OPĆINE KNIN, STANKOVCI I VODICE. U SLIJEDEĆIM BROJEVIMA LISTA DONIJET ĆEMO ODGOVORE PREDSJEDNIKA OSTALIH OPĆINA.

Knin: Poljoprivreda u prvom planu

pored rekonstrukcije postojeće ciglane, koja danas proizvodi 5 milijuna cigle i crijeva — na iznalaženje mogućnosti izgradnje nove peći, a time i povećanje kapaciteta za daljnjih 10 milijuna komada. Područje Kosova, polja obiluje neograničenim količinama gipsa, kao i većom količinom alabastera. Pored toga što napore treba usmjeriti na povećanje proizvodnje sirovog gipsa, kako za potrebe domaćeg tržišta, tako i za izvoz, zadnjih dana poduzete su mjere oko ispitivanja mogućnosti izgradnje tvornice gipsa u Kosovu, za kojim se osjeća potreba u građevinarstvu. Aktivnost narodnog odbora i njegovih organa usmjeravana je na unapređenje trgovačke mreže, posebno izgradnje skladišnog prostora, unapređenje zanatstva i otvaranje raznih servisnih službi. U toku su pripreme za izgradnju parne pekarnice kruha, za koju je veći dio sredstava osigurao.

Proširenje željezničkog čvora, te priliv radne snage u Knin — nameće potrebu intenzivnije izgradnje stambenog prostora. U ovoj godini dovršeno je ili je započeta izgradnja 75 stanova a u 1958. godini očekujemo pojačanu stambenu aktivnost za daljnjih 80 stanova, od toga 50% za potrebe željeznčkog čvora, kao i dovršenje započetih u toku ove godine.

Poseban problem naše komune predstavlja pomanjkanje potrebnog školskog prostora u nekoliko sela, a naročito u Kninu, gdje je osmogodišnjim školovanjem obuhvaćeno 960 djece, a nastava se odvija pod vrlo teškim uslovima u privatnoj zgradi, a djelomično u zgradi gmnazije. Taj problem je toliko oštar, da ne trpi ni časa odlaganja, radi čega su poduzete mjere za izradu investicionog programa centralne osmogodišnje škole u Kninu. Iako je neizvjesno

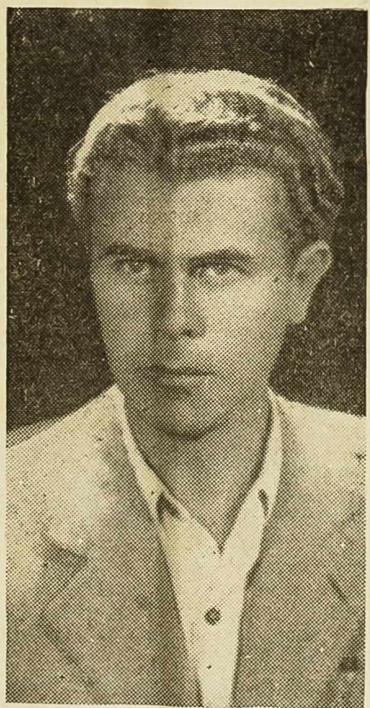
kada će biti moguće otpočeti radove, prisiljeni smo da u ovoj godini počnemo makar i sa minimalnim sredstvima. U nekim selima, kao što su Oton i Kovačić, postoji veliko raspoloženje građana i njihova spremnost da dobrovoljnim radom doprinesu rješenju ovog problema. Iz ovoga vidimo da na jednoj strani postoji oskudica za školskim prostorom osmogodišnjeg školovanja, na drugoj strani neiskorištena zgrada bivše »Preparandije« u neposrednoj blizini Knina. Od strane našeg odbora, a uz pomoć NO kotara poduzete su mjere kod odgovarajućih republičkih organa, da se u spomenutoj zgradi stvore potrebni uslovi za otvaranje srednje poljoprivredne škole, u kojoj bi se školovali poljoprivredni kadrovi za potrebe Dalmacije.

Na sektoru zdravstva ulažu se napori na stvaranju jedinstvenog zdravstvenog centra bolničke i vanbolničke službe. S tim u vez predviđeno je otvaranje sektorskih ambulanti u Kosovu, Strmici, Plavnu, Polaču i Mokrom Polju. Isto tako vrše se pripreme zdravstvenog osiguranja seljaka na širem planu.

Novo komunalno uređenje proširilo je prava i dužnosti komuna, što je pridonijelo uspješnijem rjeavanju mnogih problema. Daljnje proširenje nadležnosti općina i propisi s tim u vezi, koji upravo napadaju osamostaljenje i neferne poboljšanja aparata Narodnog odbora, a posebno rješenje problema stručnih kadrova, za kojima se osjeća velika potreba.

Naročito se osjeća potreba za privrednim stručnjacima, posebno agronoma i poljoprivrednih tehničara, te nižeg medicinskog kadra, a u prosvijeti za kadrovima više pedagoške škole za potrebe osmogodišnjih škola u selima — u kom pravcu će biti usmjerena naša politika stipendiranja u ovoj godini.

Stankovci: Stambeni prostor - problem broj 1

IVAN MORIĆ
predsjednik NO općine Stankovci

Područje Narodnog odbora općine Stankovci nije veliko, ali u ekonomskom pogledu ima dobre perspektive. Zato se novoizabrani odbor susreće sa mnogo važnih problema, koji iziskuju što skorije rješenje. Jedan od tih je i elektrifikacija općinskog centra, koji do danas nije osvijetljen, jer nedostaje sredstava. Izgrađena je glavna trafostanica, koja već osvijetljava zaselak Crljenik, a površen je i glavni vod do općinskog centra, tako da se očekuje što skorije rješenje tog problema. Narodni odbor će uložiti maksimum sredstava, da bi se to pitanje što prije riješilo, a vjerujem, da ćemo naići i na razumijevanje kod Narodnog odbora kotara.

Za sada nam stambeni prostor još uvijek predstavlja najveću teškoću, tako da se rad normalno ne može odvijati ni u samom Narodnom odboru, zbog pomanjkanja prostora, a da se i ne spomene pitanje drugih institucija, kao škole, zdravstvene stanice i dr. Ovom problemu će Narodni odbor pristupiti s puno razumijevanja, tako da u idućoj godini očekujemo poboljšanje, jer se već sada vrše neke adaptacije.

Boreći se s mnoštvom drugih problema Narodni odbor sve više usmjerava svoju djelatnost u pravcu unapređenja poljoprivrede jer to najviše odgovara mogućnostima ovog kraja. Naročito velika mogućnost postoji za podizanje prvoklasnih voćnjaka, gdje se može ići na površinu od 1000 ha. Tu smo već dosad postigli dobre rezultate, jer je zasadena ova površina zemljišta, s oko 40 ha maraske, koja odlično uspijeva i već u idućoj godini se očekuju prvi plodovi. Analiza tla je pokazala, da je teren odličan, tako da se vrše pripremni radovi na proširenju voćnjaka na površini od 100 ha. Dosad se ovaj grani poljoprivrede nije posvećivala dovoljna pažnja, tako da se narod bavio pretežno vinogradarstvom i još uvijek po proizvodnji vina i vinskih proizvoda, zauzima prvo mjesto na području kotara. Dovoljno je spomenuti, da se samo na području sela Stankovci, proizvede godišnje oko 200 vagona mošta. Ova proizvodnja se iz godine u godinu sve više povećava, tako da će se u narednih pet godina proizvodnja povećati za oko 50%. U vezi s tim nameće se pitanje izgradnje vinskog podruma, koji je zaista neophodno potreban ovom kraju.

U svom daljnjem radu, Narodni odbor će uložiti sve svoje snage oko unapređenja poljoprivrede, kako bi se ekonomsko lice ovog kraja izmijenilo i time poboljšao opći standard stanovništva.

Vodice: Puna pažnja razvitku turizma

Na području Narodnog odbora Vodice od oslobođenja do danas postignuti su značajni uspjesi na komunalnim radovima, tako da su neka sela u znatnoj mjeri izmijenila svoje lice.

Na stečenim iskustvima mjesne organizacije SSRN izradile su

plan komunalnih radova za narednu godinu. Plan predviđa da se u Vodicama izgradi novi put, koji bi se od Poljane spojio sa već izrađenim putem uz poluotok do kupališta u Blatu. Taj dio puta bit će dug oko 300, a širok 8 metara. Također će se pristupiti izgradnji puta uz poluotok od Malih do Velikih Vrulja, a koji bi izlazio na postojeću turističku cestu, u ukupnoj dužini od preko jednog kilometra.

Buduci da je turizam jedna od osnovnih grana privrede u našim primorskim mjestima, to će se i u 1958. godini posvetiti puna pažnja azvijanju turističke privrede, posebno pak u Vodicama i Tribunju. Pored ostalih radova, na kupalištu u Bata podić će se svlačionice, tuš a postaviti će se i nekoliko klupa. Nadalje, na istočnoj strani Vodica proširit će se plaža, te će e u toku ove zime taj predjel zaaditi borovom šumom na površini d 3-4 ha. Poduzeće »Dalekovod« z Zagreba za odmaralište adaptira jednu zgradu, t.j. bivši oficirski dom, koji je u toku rata porušen. Planu je stvaranje još jedne bašte u Velikim Vruljama na mjestu zvanom »Hangar«.

I u Čistoj Velikoj donijet je lan koji obuhvaća dovršenje radova na gradnji školske zgrade, za to će NO općine dati izvjesna sredstva iz svog stambenog fonda. dok će se u selima Čista Mala, Dragšić i Gačelesi radi opskrbe i osiguranja vodoopskrbnih objekata pristupiti popravku postojećih cisterni i bunara.

RUDOLF ALFIREV
predsjednik NO općine Vodice

Značajna turistička ostvarenja u skoroj budućnosti

Privredni procvat Šibenika, naročito u zaupje dvije-tri godine, vidno se manifestirao u gotovo svim granama. Međutim, najzapaženiji zaostanak u tome čini turistička privreda, koja se dosad veoma sporo razvijala. Osnovne razloge takovom stanju treba pripisati u prvom redu nedostatku savremenih ugostiteljskih uređaja, neprikladnim kupalištima, pomanjkanju prijevoznih sredstava i tome slično.

Što se pak tiče ostalih uslova, od kojih zavisi razvoj turizma, a to su prirodne i kulturne atrakтивности, one u Šibeniku postoje kao rijetko gdje u drugom mjestu. Danas Šibenik kao grad, sa primjermom čistotom, lijepim nasadama zelenila, krasno uređenom obalom, bogatom nizicom kulturno-historijskih spomenika, jedinstvenim pogledima na morskupučinu, i nizom drugih interesantnosti, pruža posjetiocu vanredno impresivnu sliku. Dodamo li tome blizu izletišta: slapove Krke, Jadruju, Zlatni i ostale predjele u okolini mjesta, koja svojom živopisnom ljepotom osvajaju, onda s punim pravom možemo reći, da Šibenik pruža upravo idealne mogućnosti turističkog razvika.

Ocjenujući praktične mogućnosti, te imajući u vidu krupan privredni značaj turizma, naši mjerodavni faktori pokazu u živa nastojanja, da se čim prije otklone razni nedostaci, koji koče razvika turizma. U tome pravcu, otpočeli su, ili će naskoro početi zamašni radovi, čije će dovršenje biti krupan prilog poboljšanju turističkog prometa Šibenika.

Rekonstrukcija puta na slapove Krke, već sada se u dobroj mjeri nalazi u završnoj fazi. Dosadnja najveća smetnja saobraćaju na toj relaciji, uske i opasne serpentine na pristupu slapovima, proširene su i prilagođene savremenim potrebama svih motornih vozila. Na ostalim dijelovima toga važnog puta, izvršeno je niveliranje terena, ublažene okuke, proširena trasa, a predviđeno je i asfaltiranje čitave te dionice između Šibenika i slapova Krke. Nadalje, radi se i na adaptiranju nekih manjih građevnih objekata, na slavnovima, za turističke potrebe.

Kao druga važna novost, u Šibeniku su nastavljeni radovi na podizanju velikog građevnog objekta na obali, u čijem sklopu, pored velike kinodvorane, sa ljetnom pozornicom na njenoj terasi i stambene prostorije, niče i moderan

hotel sa restoranom, kavanom i barom, te prekrasnom prostranom terasom ispred ho.e. Podizanjem i dovršenjem ovog objekta, na najljepšem predjelu obale, Šibenik će se vidno uzdići i estetskom izgledu, a turistička privreda dobija čvrst oslonac u svom daljnjem razvitku.

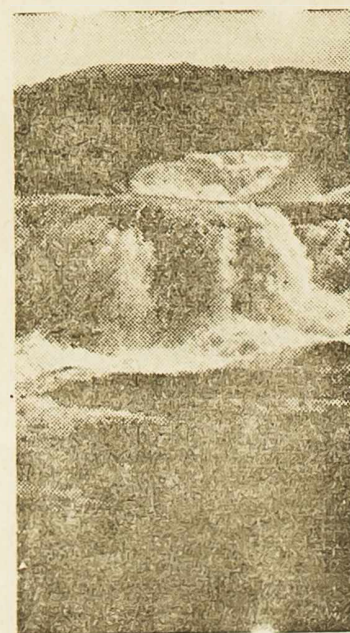
Veoma zamašan značaj dobija i uređenje prostora oko katedrale. Izvršeni radovi na restauriranju vijećnice i popločenje trga ispred katedrale, već sada pružaju izvanredno interesantne detalje tog predjela. Radovi na daljnjem uređenju su također u toku. Sada se postavlja monumentalno stubište, izgrađuje terasa i lokali na zapadnom platou ispred katedrale, pa kada sve to bude gotovo, nesumnjivo je, da će Šibenik time dobiti jedan punkt u svome središtu, rijetke umjetničko historijske vrijednosti.

Pored navedenih radova, predstoji svakako najveće ostvarenje u vezi sa prolazom Jadranske turističke ceste kroz Šibenik. Prema jednom ranijem projektu, prolaz turističke ceste na području Šibenika, bio je predviđen »iza leđa« grada, pravcem Crnica — iza stadiona — iza gimnazije, pa dalje prema Mandalini. Međutim, najnovijim projektom, predviđa se jedan vanredno smjeli i interesantan potez, kojim se prolaz te ceste usmjerava pravcem iznad tvornice

ferolegura, podnožjem tvrđave sv. Ivana i Subicevca, te dalje predjelom ispred gimnazije visokim mostom (vijaduktom), koji bi počinjao na elegantnom stubovima, ne dodirujući stambene zgrade. Ovako predviđena građevina, ne samo da bi omogućila brojnim prolaznicima-turistima, da sagledaju jedinstvenu ljepotu panorame Šibenika sa njegovom zatvorenom lukom, nego bi ona, sama po sebi, bila i atrakcija prvoga reda, koja bi privlačila veliki broj posjetilaca sa strane. Pored toga, usklađena, elegantna linija vijadukta, diskretno bi razbijala i veliku plohu zgrade gimnazije, koja posmatrana sa morskog praga, i pored sve svoje monumentalnosti, djeluje prilično zamarajuće.

U kompleks spomenutih značajnih radova, koji su u toku, ili će se uskoro početi ostvarivati, uključuje se i još jedan gigantski objekat, čija građnja predstoji na užem području Šibenika. Riječ je, naime, o izgradnji mosta preko kanjona Krke, koji je sastavni dio Jadranske magistrale. Za Šibenik je taj most vanredno krupan značenja, zbog čega se i postavlja pitanje, gdje i na kom predjelu ga izgraditi. Zapravo, tu postoje dvije varijante: jedna, da se most podigne u predjelu Glavice iza Zatonu, dok druga predviđa predio Martinska-Crnica. I jedna i druga varijanta neosporno imaju svojih prednosti i nedostataka. No pri opredjeljivanju za jednu ili drugu, nužno je, široko i objektivno ocijeniti, koja varijanta pruža veću prednost.

Uzimajući u obzir sve moguće okolnosti, koje se povezuju s tim pitanjem, po našem dubokom uvjerenju bilo bi najsigurnije rješenje, kako u općenitom značenju, tako i za Šibenik napose, da se dade prednost izgradnji mosta preko kanjona na predjelu Martinska-Crnica. Tim više, što u sadašnjem momentu, ovu varijantu zagovaraju i sami investitori, koji su ranije smatrali, da je taj plan tehnički i materijalno veoma komplikiran. Podizanjem toga mosta na blizjoj periferiji grada, rješava se ujedno i niz komunalnih problema Šibenika, a sam po sebi, most bi bio još jedna veoma impozantna turistička atrakcija. U tom slučaju, rješava se poveztivanje grada sa kupalištem »Jadrijas« kopnenim putem i dovodom vode, a na Martinskoj se otvaraju nove mogućnosti izgradnje naselja. B. R.

Slapovi Krke

PRIVREDNI PREGLED

Savjet za privredu raspravlja

Na sastanku savjeta za privredu pri NO općine Šibenik, koji je održan krajem prošlog tjedna raspravljalo se o veoma važnim pitanjima: o proširenju kapaciteta tvornice leda i bezalkoholnih pića te o puštanju u probni pogon peći za proizvodnju silikokalcija u tvornici elektroda i ferolegura.

Analizirajući postojeće kapacitete u tvornici leda i bezalkoholnih pića ustanovljeno je, da oni jednim dijelom zadovoljavaju bar što se tiče proizvodnje leda. Tome u prilog govori činjenica da je promet, koji je izvršio ovaj kolektiv u 1957. godini, veći za oko 4 milijuna dinara prema onome u 1956. Na tom sastanku razmotreno je pitanje povećanja sadašnjeg kapaciteta proizvodnje sode vode koja momentano ne zadovoljava sadašnjim potrebama, jer su osim Šibenika glavni potrošni centri sode vode Drniš, Knin i Biograd n.m. Radi daljnjeg proširenja postojećeg kapaciteta odlučeno je da se tim pitanjem pozabavi posebna komisija koja će ispitati taj slučaj i donijeti adekvatne zaključke. Predviđa se da bi nabavkom novih strojeva dnevna proizvodnja sode vode iznosila 400 do 500 litara.

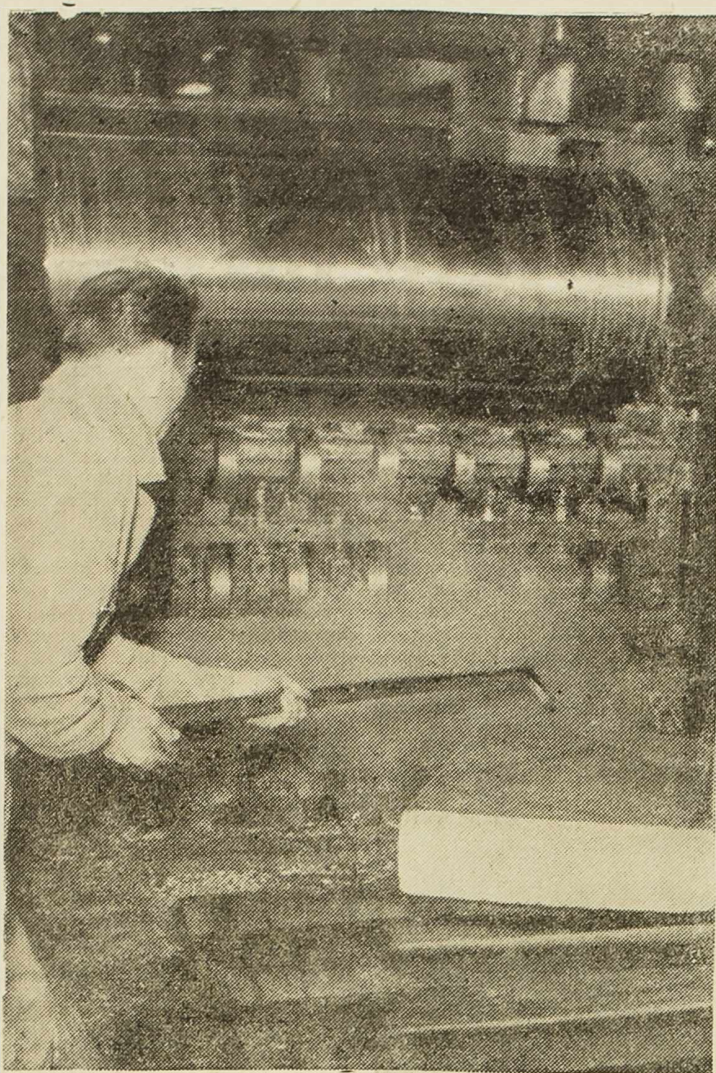
1. siječnja 1958. god. bit će puštene u pogon peći za proizvodnju silikokalcija u tvornici elektroda i ferolegura. Tom prilikom proradit će trofazna lučna peć od 6000 KVA, zatim dva transformatora jedan od 6000 KVA a drugi za bušenje peći. Njihovim puštanjem u pogon povećat će se godišnja proizvodnja oć sadašnjih 200 na 150 tona silikokalcija.

Na kraju sastanka data je suglasnost nekim šibenskim poduzećima da mogu pristupiti kupnji zemljišta za gradnju poslovnih i stambenih zgrada. U tom smislu dato je odobrenje poduzećima »Sloga«, TLM »Boris Kidrič«, Električnom poduzeću, »Čistoći« i Industriji »Krika«.

Gradi se u Kninu

Malo je koji grad u ovom poslijeratnom razdoblju izmijenio svoje lice kao što je to baš slučaj sa Kninom. Godine socijalističke izgradnje podigle su Knin iz ruševina. Na mjestima izrovanim bombama nicalo su nove građevine. Iz godine u godinu bilo ih je sve više. Novi Knin pomalo je napuštao uski prostor između Krke i zidna stare tvrđave. On se postepeno širi prema sjeveru. U tom predjelu podignuto je mnogo »grada, među kojima gimnazija, bolnica, kotarski sud te zgrada NO općine. Među njima ipak se izdvaja nedavno dovršena trokatnica nedaleko željezničke stanice. To je konačište željezničara. Uredena je Ulica maršala Tita, a ostale se također popravljaju. Nestalo je stare kalorične centrale, a Knin se snabdijeva električnom strujom preko novog dalekovoda HE »Električno poduzeće« Knin.

Izgradnjom dvaju parnih mlinova u Kninu i Strmici, te tvornice vijaka udareni su temelji mladoj kninskoj industriji. Tvor-

Saobraćaj od 1957. do 1961. godine

235 MILIJARDI ZA SAOBRAĆAJ

Prema društvenom planu privrednog razvoja Hrvatske od 1957. do 1961. godine predviđaju se znatna investicijska ulaganja u saobraćaj.

Investicijska ulaganja predviđaju se, u prvom redu za zamjenu i povećanje prijevoznih kapaciteta, kao i za uklanjanje kritičnih uskih grla u saobraćaju. Prema perspektivnom planu razvoja saobraćaja, u izgradnji i rekonstrukciji saobraćajne mreže naročito će se po-

svetiti pažnja cestama, a posebno onim putovima, koji su od važnosti za unapređenje poljoprivrede i nerazvijenih područja.

U navedenom vremenskom periodu u saobraćaj će se investirati iznos od 235 milijardi dinara. Od toga uložiti će se u željeznički i pomorski saobraćaj oko 39% sredstava, oko 16% u cestovni saobraćaj, a ostatak u riječni i PTT-saobraćaj.

U željezničkom saobraćaju izvršit će se nabavka transportnih kapaciteta. Predviđa se nabavka transportnih kapaciteta. Predviđa oko dvije hiljade teretnih vagona, potrebnog broja putničkih vagona, motornih vlakova, šinobusa i službenih vagona, kao i nabavke odgovarajućeg broja električnih i diesel, te suvremenih parnih lokomotiva.

Od novih željezničkih pruga predviđa se dovršenje pruge Knin-Zadar, izgradnja dvostrukog kolosijeka na pruzi Zagreb-Dugo Selo, kao i dovršenje pruge Banova-Jaruga-Garešnica i pruge Savskih Marof-Kumrovec. U tom razdoblju dovršit će se elektrifikacija pruge Rijeka - Šrpske Moravice.

Plan zatim predviđa obnovu i zamjenu mostova, među njima mosta preko Save kod Broda i mostova preko Drave kod Botova i Osijeka. Zbog rekonstrukcije pruga i primjene suvremenije vuče i prijevoznih sredstava, ukazuje se potreba za proširenje željezničkih čvorova Knin, Split, Vinkovci, Rijeka, Šibenik, Sisa i Zagreb.

Od ostalih značajnijih radova predviđa se i izgradnja staničnih kolosijeka, uvođenje suvremenih signalno - sigurnosnih uređaja na pruzi Vinkovci - Novska-Zagreb i Sapske Moravice-Rijeka, modernizacija PTT-postrojenja i uređaja, modernizacija utovara i stovara i pretovara, obnova i izgradnja skladišta i rampa, izgradnja staničnih poslovnih zgrada. Osim toga se predviđaju sredstva za studije i projekte pruge Split - Livno, te izrada tehničke dokumentacije za neke objekte, koji će se graditi u daljnjim perspektivi.

Predviđenim ulaganjima u pomorskom saobraćaju uglavnom se osigurava realizacija minimalnog programa izgradnje prekomorskog kapaciteta, o kome bi trebalo do godine 1961. postići 50% učešća naših brodova u prijevozu izvoznih robe. Do godine 1961. previđa se postići bruto tonažu od 370.000 brt prema 212.320 brt u godini 1956. Pri tome se predviđa izgradnja novih i nabavka po-

lovnih brodova u visini od oko 247.000 brt. Osim prekomorske flote, predviđa se i porast kapaciteta u obalnoj teretnoj plovidbi. U lukama Rijeka, Zadar, Šibenik, Split, Ploče i Dubrovnik osposobit će se za pretovarnu manipulaciju preko dvije hiljade metara dužine operativne obale. Pretovarna mehanizacija povećat će se za oko pedeset dizalica. Osim toga, predviđa se izgradnja više zatvorenih skladišta te izgradnja novog sitnog silosa od 30.000 tona kapaciteta na Rijeci.

U cilju osposobljavanja riječnog saobraćaja predviđa se poduzimanje regulacionih radova na sektoru od Siska do Stare Gradiške, kao i osposobljavanje za plovidbu daljnjih sedamdeset kilometara Save od Siska do Rutvice.

S obzirom na značaj izgradnje kanala Vukovar - Šamac, u razdoblju do 1961. predviđaju se temeljite studije i istraživanja te izrada tehničke dokumentacije. Osim toga se zbog značaja kanalizacije rijeke Kupe od Siska do Karlovca za proširenje mreže plovnih putova i približavanje unutrašnje plovnice mreže moru, predviđaju i sredstva za studije i istraživanja te izradu tehničke dokumentacije za kanalizaciju rijeke Kupe. Osim uređenja i proširenja

plovnih putova, predviđa se i nabavka opreme za obilježavanje plovnih putova kao i uređenje najznačajnijih pristaništa u Hrvatskoj: Siska, Vukovara i Osijeka.

U cestovnom saobraćaju Narodne Republike Hrvatske očekuje se znatan porast motorizacije, s obzirom na velike prijevozne potrebe i povoljnije cestovne uvjete, te veće mogućnosti naše domaće industrije saobraćajnih sredstava. U vezi ojačanja motorizacije predviđa se daljnja rekonstrukcija, modernizacija i novoizgradnja cesta i mostova. Ukupno se predviđa za rekonstrukciju i modernizaciju preko 600 kilometara ceste prvog i drugog reda. U tom periodu dovršit će se modernizacija i rekonstrukcija Jadranske ceste, Autoputa Zagreb - Ljubljana, Karlovač - Plitvice, a od priključnih cesta Osijek - Autoput, Zagreb - Sisak i Vrbovec - Bjelovar.

Izvršni radovi obaviti će se na cestama trećeg i četvrtog reda. Osim radova na cestama i mostovima predviđa se i nabavka oko 1200 teretnih vozila i autobusa u međugradskom javnom saobraćaju i oko 200 vozila u gradskom putničkom saobraćaju. Na taj način, prijevozni kapaciteti će se podvostručiti.

S. Spalić

KOOPERACIJA U INDUSTRIJI

Piše: Mijalko Todorović član
Saveznog izvršnog vijeća

ČINJENICA je da su radnički savjeti dosad imali veoma uske okvire i pranja vlastitim sredstvima. U pogledu raspolaganja ova sredstva, koja su im ostajala na raspolaganju, bez obzira na njihovu veličinu, postojalo je mnogo zakonskih propisa na šta se smjelo upotrebiti. Poduzeća dosad nisu bila u mogućnosti da svoja sredstva upotrebe, naprimjer, za udruživanje, da bi više poduzeća ili srodna poduzeća osnovala zajedničke laboratorije ili takve zajedničke privredne organizacije koji bi im omogućavali povećanje produktivnosti rada. Privredne organizacije nisu bile u mogućnosti da osnivaju nove privredne organizacije da bi tako udružene efikasnije nastupale na domaćem i inozemnom tržištu, da bi jeftinije dolazile do sirovina, utjecale na čitav režim prometa njihovih proizvoda, ili pak da bi putem udruživanja dosegle takav nivo međusobne podjele rada koja bi osigurala svakom poduzeću posebno neposredno veću financi-

sku zainteresiranost. To bi značilo da bi se poduzeća udruživala radi toga da svoj dohodak povećaju a ne da ga smanjuju. Samo u takvim slučajevima bi privredne organizacije bile zainteresirane da ulažu sredstva u takve zajednice koje će im omogućiti veći dohodak nego što su ga imale prije no što su se udružile. To bi omogućilo sistem kooperiranja koji vodi specijalizaciji poduzeća, a na taj način i povećanju proizvodnog učinka svih privrednih organizacija koje međusobom kooperiraju. Ako na stvari ne bi tako gledali, poduzeća ne bi imala koristi od kooperacije. Dosad ne samo da su manjkali zakonski propisi, već je prije svega nedostajala materijalna podloga za takve oblike udruživanja. Stručna udruženja koja postoje to, pak, nisu mogla da postignu.

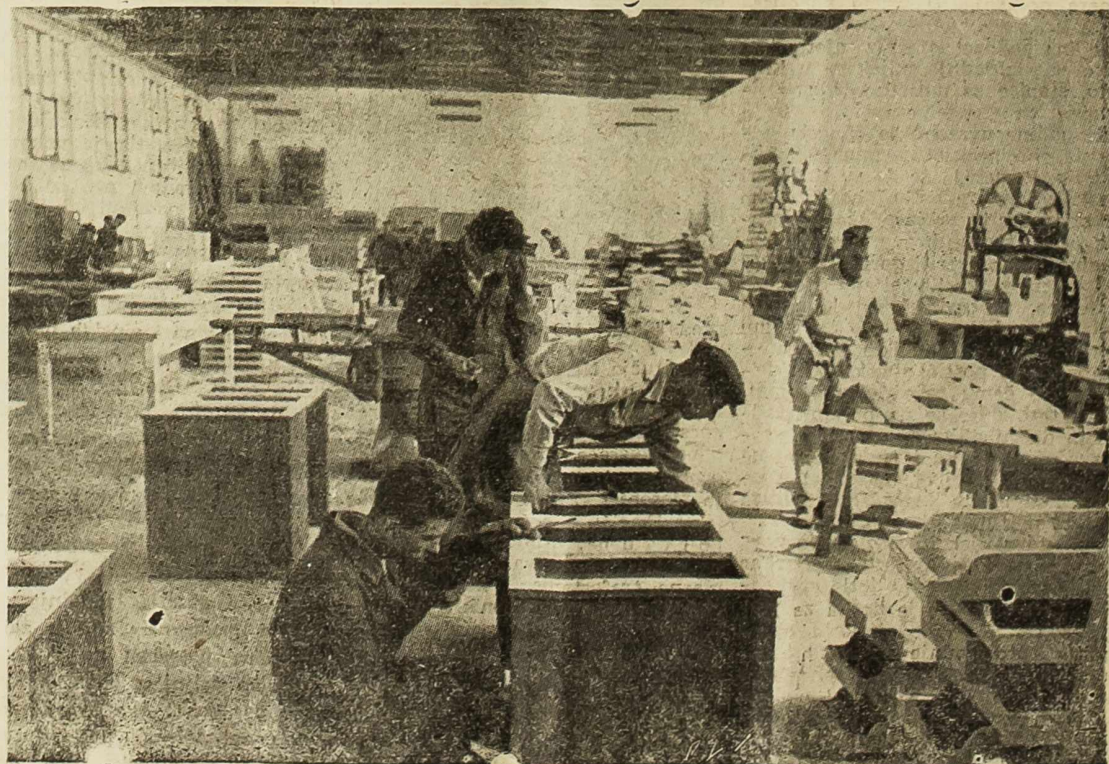
Novi zakoni koji se predviđaju u oblasti udruživanja dat će velike mogućnosti i pravnu osnovu za kooperaciju i osnivanje odgovarajućih organizacija, najrazličitijih privrednih zajednica, koncer-

na, biroa i t. d. Oni će također stvoriti i materijalne mogućnosti za ustanovljavanje takvih zajednica. Može da se očekuje da će na ovaj način, bez administrativnog ako smijem tako da kažem, birokratskog povezivanja u privredi, naći demokratski, ekonomski, cjelishodan način saradnje među privrednim organizacijama koji ne bi dopustio da eventualno dođe do premoći jednih privrednih organizacija nad drugim, koji bi isključivao povećanje vlasti administracije i uprave nad privrednim organizacijama, dake, takav sistem koji bi onemogućavao monopol bilo kakvog državnog ili nekog organa nad privrednim organizacijama. Time bi bilo potvrđeno načelo samostalnosti i samoupravnosti privrednih organizacija i radničkih savjeta. A to je ono što savremena privreda zahtijeva kod usklađivanja investicija, rekonstrukcija ili, pak, izgradnje novih tvornica.

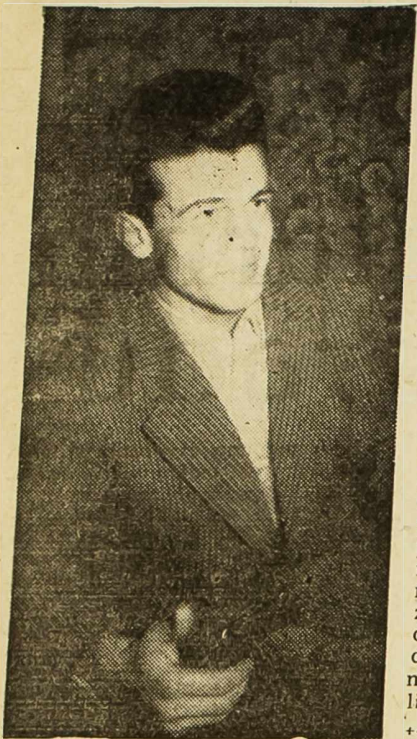
Ima primjera da se kod našeg pretežućeg kod potreba za takozvanim usklađivanjem u privredi. Nije rijetkost da se čuje da divlje niču tvornice koje nisu bile ni predviđene ni planirane. Istina je da nismo uspjeli odmah poslije napuštanja administrativnog sistema i razbijanja administrativnog operativnog rukovođenja nad privrednim organizacijama, poslije uvođenja samostalnosti poduzeća, samostalnosti komunala, da razvijemo demokratski mehanizam saradnje i povezivanja privrednih organizacija. To nismo uspjeli ni sa komorama ni s udruženjima. Ali se pokatkad primjećuje da se taj nedostatak previše iskorišćuje sa strane birokratskih pozicija kao kritika našeg sistema i čitavog privrednog mehanizma.

Činjenica je da je cio naš sistem omogućio razvijanje široke inicijative od strane radnika, poduzeća, komunala, jer se sad svako brine da što više izvuče iz dinara, da razvije proizvodnju, da postigne što veći dohodak, da se razvije privreda, komunalni sistem, sve radi podizanja životnog standarda. Ali tu i tamo dolazi do pojave koje bi mogle opravdano da se kritiziraju sa stanovišta rentabilnosti investiranja. Ali ako pogledamo rezultate privrednog razvika u cjelini, vidi se da je on mnogo brži i efikasniji baš zato, što su za njega zainteresirani mnogobrojni građani i društvene organizacije, i to u daleko većem broju nego što bi to bilo u uslovima bilo kakvog centralističkog sakupljanja sredstva i centralističkog planiranja i usmjeravanja proizvodnje i raspodjele. Zato kod ovih neskladnosti ne treba pretjerivati. No svakako ne treba pri tome smetnuti s uma ono što u našem sistemu nedostaje, što još treba razvijati.

Jedna od teškoća što nije bilo moguće dovoljno sistematski vršiti rekonstrukcije i razvijati proizvodnju bila je i ta da nismo imali perspektivni plan. Sada kada imamo petogodišnji plan bit će moguće mnogo efikasnije planirati na duži rok.

Pristupačnije cijene u kinima i kazalištu

NIKOLA MIZDRAK
Srednja ekonomska škola

Koristim slobodne časove u učenju, gradskoj glazbi, na raznim omladinskim skupovima i t. d. Neophodno se nameće pitanje postojanja omladinskog doma, koji bi pridonijelo razvijenoj društveno-zabavnom životu. Premalo je dvorane takove svrhe. Mišljenja sam da bi trebalo uvesti pristupačnije cijene u kinima i kazalištu, a po mogućnosti organizirati dache predstave. Više sportskih objekata i takmičenja, a »Partizan« bi trebao više agitirati za upis novih članova. O svim tim pitanjima trebalo bi razmisliti, jer se omladinu često može vidjeti po javnim lokalima.

Više slobodnog vremena

DUMA RUPIC
Škola učenika u privredi

Mi učenici u trgovini gotovo i nemamo slobodnog vremena: prije podne zaposleni smo u prodavaonicama, a poslije podne u školi. Zato preporučam da se naše radno vrijeme ubuduće uredi tako, da nam se dade više slobodnog vremena. To isto vrijedi i za one u slastičarskoj, frizerskoj i krojačkoj struci. Na zabave gotovo i ne idem. Ono malo vremena, koje mi preostaje, provodim na Poljani.

Postojeća društva neorganizirano djeluju

Za zabavni život omladine mnogo toga nedostaje. Veći dio slobodnog vremena provodi na Poljani. »Partizan«, koji bi trebao okupljati omladinu, ne znam uslijed kojih razloga, taj zadatak u cijelosti ne obavlja. Postojeća društva neorgani-

zirano djeluju. Kazalište bi trebalo da češće održava predstave za danke, a u kinima bi trebalo nedjeljom ponovo uvesti matinee. Vrijeme je da se nešto pokrene, a za to su naročito pozvana omladinska društva da svojim članovima pruže više razonode.

SASTANAK SAVJETA ZA POLJOPRIVREDU

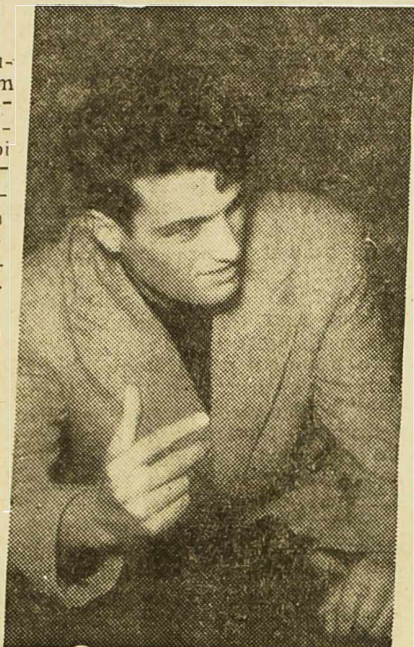
Prodaja vina od strane proizvođača i stanje stočnih pazara na teritoriju šibenske općine bili su glavni predmet raspravljanja na posljednjem sastanku savjeta za poljoprivredu NO općine.

Nakon što su uočeni izvjesni nedostaci u dosadašnjoj prodaji vina od strane proizvođača, donesen je zaključak da se u buduću zabrani krčmarjenje kako je ono dosad bilo, već da se prodaja vina vrši isključivo »preko puta«. Nadalje je odlučeno da se po pojedinim gradskim predjelima točno odrede po dva mjesta za prodaju vina, a to isto i za sela na općini Šibenik. Također je zaključeno da se proizvođačima sela dozvoli prodaja vina »preko puta« na dva do tri mjesta.

OSAM ODGOVORA NA TEMU: PROBLEMI DRUŠTVENO-ZABAVNOG ŽIVOTA OMLADINE

Poljana - glavni objekt razonode

Poljana je glavni objekt razonode. U drugom planu dolaze društvene organizacije (centralna omladinska društva i dr.) u kojima se rad većinom odvija stihijski. Osjećam potrebu da se zabavim, ali gdje — to je mišljenje i mojih drugova. Iako u gradu djeluje nekoliko društvenih organizacija, ne možemo se u njima duže zadržati uslijed nedostupnih, skućenih i slabih prostora. Omladinska organizacija na Gimnaziji čini sve da bi se njeni članovi ugodno zabavili, povremenim održavanjem plesova, priredbi i slično. U vezi s tim moram podvući: trebalo bi više razumijevanja od strane nastavnčkog zbora! Izgradnjom omladinskog doma vjerujem, da bi život omladine bio kudikamo bogatiji. I omladina ne bi kojekuda lutala. Politčki faktori su o tome više puštali, dosad raspravljali, ali sve je ostalo bez rezultata.

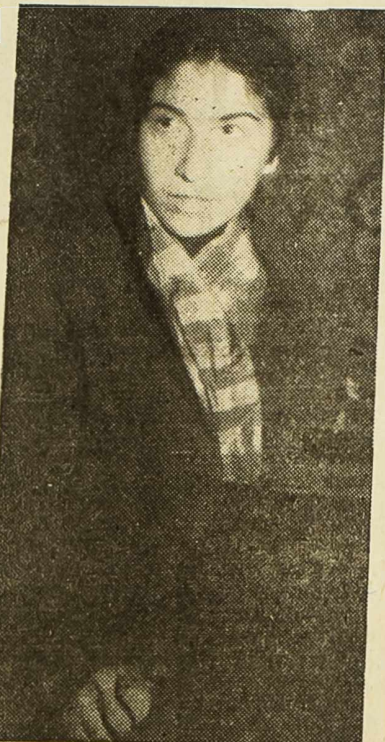
ANTE BLACE
Gimnazija

Postojanje omladinskih klubova pridonijelo bi oživljavanju društvenog života

Veoma skroto vrijeme ne dozvoljava mi da sudjelujem u društvenim i sportskim organizacijama. Što da kažem o društveno-zabavnom životu, posebno nas radničke omladine. On je i suviše jednoličan, i kao takav ne može nas zadovoljiti. Slobodno vrijeme provodim u radu Kazališta lutaka i čitanju sportskih listova. Od pisaca najradije čitam djela Turgenjeva i Dostojevskog. Ne propuštam ni jednu predstavu u Narodnom kazalištu. Smatram, da bi osnivanje omladinskih klubova, gdje bi se razmatrala svakojaka pitanja, pridonijelo oživljavanju društveno-zabavnog života omladine. I na kraju: da bi lakše došli do karte u kinima, potrebno je pristupiti otvorenju još jednog kinematografa.

IVICA MUSIĆ
Škola učenika u privredi

OFELIJA POPOVIĆ
Srednja ekonomska škola

Pojačati rad Tribine mladih

U Šibeniku nema razvijenog društvenog života, posebno pak za žensku omladinu. Volim kino i ne propustim ni jedan film. Na školi zbog skućenog prostora nije razvijen nikakav oblik društvene razonode, ma da nastavnici pokazuju za to dosta razumijevanja. Šibeniku nedostaje jedan omladinski klub sa čitaonicom. Omladina pokazuje interes za sport, ali nema mogućnosti da se njime aktivno bavi. Pokrenuti rad Tribine mladih putem češćeg održavanja predavanja.

Nedovoljan broj sportskih objekata

Redoviti sam posjetilac kina i kazališta. Aktivno radim u centralnom omladinskom društvu, gdje provodim veći dio slobodnog vremena. Smatram da bi trebalo pojačati aktivnost Tribine mladih, kao i pristupiti uvođenju prijedloga nedjeljnih kinopredstava. Omladni nedostaje jedan prikladni dom gdje bi se ona okupila, zamjenjivala mišljenja o raznim problemima. Nedovoljan je broj sportskih objekata za aktivnijim bavljenjem sportom.

ST. GRUBAČ
Učiteljska škola

Zahvaljujem upravi Narodnog kazališta

Slobodno vrijeme provodim u centralnom omladinskom društvu — pohađam tečaj tamburaškog zbora a radim i u sekciji radio amatera. Redovito posjećujem kino i kazalište, a to nam je omogućeno popustom koje nam je kazalište odobrilo. U gradu manjkaju prostori u kojima bi se odvijao društveno-zabavni život omladine. Međutim, bi posebno zanimali sastanci ili večeri na kojima bi se raspravljalo o književnosti, o političkoj i društvenoj stvarnosti i atomistici na jedan popularan način.

JOSIP GABRIĆ
Učiteljska škola

Gradnja solane u Zablaću

Ideja o izgradnji solane u Zablaću nije nova. Naprotiv, ni ne znamo pred koliko vjekova se rodila, a bila je ostvarena još u XIII. st. teren je bio vrlo pogodan, pa su bogati šibencani odmah ocijenili korist takvog potniva. Solane, dočuse vrlo primitivne bile su izgrađene. Zanata solara se prihvaćalo nekoliko porodica i tamo se stalno nastanilo. Tako je nastala Zablaće. Posao je odlično napredovao, godišnje se proizvodilo oko 281.200 kg, što je za ono vrijeme bila znatna količina. Ali je u XVII. st. došlo do najezde Turaka i proizvodnja soli je potpuno prestala. Krajem XVIII. st. rad na solanama ponovo je pokušao oživjeti neki Tito Garbo, Holandez, ali je tada već nestalo solarske tradicije, veliki su bili mletački fiskalni tereti, kao i zahtjevi bivših vlašnika, pa je njegov pothvat propao. Tek 1910. g. šibenska općina pokrenuće pitanje obnove solane, ali je rat sve spriječio. Tako je Zablaće dočekalo 1957. godinu, kad su na teren izišli inženjeri i geometri i raznim ispitivanjima došli do veoma dobrih rezultata. U predjelu Suho Blato, koji dolazi u obzir za izradu bazena za kristalizaciju buduće solane iskapano je 15 sondažnih jama. Rezultati sondaža su pokazali, da se teren uglavnom sastoji od gline, što je za izgradnju bazena za kristalizaciju vrlo povoljno. Međutim, ta površina ne će moći zadovoljiti ukupne potrebe, pa će se pristupiti izgradnji kristalizacionih bazena na jugozapadnom rubu Velog Blata. Kako je taj teren krševit, trebat će izraditi cementne podloge. Asfaltiranje tog terena će izazvati mnogo veće investicije, ali na takvim bazenima proizvodnja iznosi oko 10% više nego na ilovastim, a kvalitet soli je besprijekoran. Bazeni za kristalizaciju će se još izgraditi u predjelu Velikih i Malih Solina. U te bazene će se dovoditi morska voda posebnim kanalima, koji su nekad postojali ali su sada zatrpani, pa se ne mogu ni pronaći. Na učestima gdje će ti kanali ulaziti u more izvršena su mjerenja saliniteta, pa je ustanovljeno, da je slanost vode normalna i povoljna za dobivanje soli. Na to utječe nekoliko važnih faktora: u blizini nema nikakvih izvora slatke vode, dosta je mala godišnja količina padavina (272 mm) i veliko je isparavanje. »Korisno isparenje«, tj. razlika između količine padavina i sveukupnog isparjenja iznosi 600 mm. U usporedbi s ostalim našim solanama u

Ulcinju, Stonu, Ninu, Pagu i Portorožu vidjet ćemo, da je isparenje u predjelu Zablaća najmanje toliko, ako ne i više nego u predjelu tih solana. To se, donekle, može zahvaliti dosta krševitoj okolini i niskim brežuljcima, koji omogućavaju veće provjetranje.

Svi ti uvjeti su neobično povoljni, pa je još samo pitanje vremena, kad će se pristupiti izgradnji. Svojom kapacitetom od 9—10.000 tona godišnje ona bi znatno smanjila deficit soli u Jugoslaviji, koji je se obzirom na snažan razvoj kemijske industrije iz godine u godinu sve veći. Mjesto na kojem će se izgraditi buduća solana je najbliže našem najvećem industrijskom potrošaču soli »Jugovinilu«, koji danas troši 7—8.000 t godišnje, a u bližoj perspektivi će trošiti i 20.000 t. Očekuje se, da će se u slučaju izgradnje solane u Zablaću »Jugovinilu« orijentirati na sol sa te solane, jer će mu u svako doba biti osigurane potrebne količine soli, a da je ne mora držati na svom skladištu. Udaljenost budućih kristalizacionih bazena solane Zablaće od željezničke stanice u Šibeniku iznosi 6 km, dobrom cestom oko 3,5 km. Sol će se još moći transportirati brodovima preko luke u Zablaću, koja će od solane biti udaljena oko 2 km. Nadalje, moguć je direktan prijevoz soli kamionima do potrošača u obližnjim centrima Dalmacije. Svakako, s obzirom na potrebu pretovara transportni uslovi solane u Zablaću nisu baš najpovoljniji, ali su ipak bolji, nego u bilo kojoj našoj postojećoj solani.

ZAKLJUČCI NA ZBORU BIRAČA U ZATONU

U Zatonu je u prisustvu velikog broja mještana održan zbor birača na kojem su doneseni izvjesni zaključci u pogledu izvršenja nekih komunalnih radova. Između ostalog u 1958. god. predviđa se nastavak radova na izgradnji obale u koju svrhu je osiguran materijal od strane pomorskih vlasti. Nadalje podići će se javni nužnik, a isto tako urediti će se cesta koja vodi od Zatonu do Kovče kao i popravak sporednih puteva.

Na kraju je izabran seoski odbor od sedam članova koji će voditi brigu da se prednji zaključci provedu u djelo. (NŠ)

MALI SAVJETI

KAKO PRATI I ČISTITI RUKAVICE

Pamučne i vunene rukavice peru se u mlakoj sapunici. Rukavice od kože peru se na isti način. Najbolje je rukavice prati na rukama. Evo kako ćete to učiniti. Inspirajte rukavice nekoliko puta u mlakoj vodi, a u posljednju vodu dodajte nekoliko kapi glicerina (za kožne rukavice). Tapkajući ih frotirom ili mekim platnom izvučite vodu iz njih najveći dio vode, zatim ih ispunite i ostavite da se suše na zraku. Prije nego što se osuše, naduvajte rukavice i razvlačenjem dotjerajte oblik.

Kožne rukavice peru se benzinom, čistim petroleumom ili ugljenim tetrahloridom. Navuците jednu rukavicu i drugom rukom čistite je pomoću platnene krpe natopljene u jednoj od ovih tekućina.

Crne rukavice brže se troše. Ispucana mjesta premažite mješavinom ulja i crnog mastila. Vunene i pamučne rukavice smiju se prati u sapunici toploj koliko može da podnese rukavica. Ako imaju šavove u boji, onda se poslije ispiranja zaviju u čistu krpu i tako ostave dok ne budu gotovo sasvim suhe.

SANDUK ZA RAZNE SITNICE

Održavanje reda u kući nije uvijek tako lako naročito kad se uzme u obzir koliko se stvari mora čuvati u domaćinstvu. A evo kako ćete se pomoći, da biste imali točan pregled gdje se šta nalazi u kući u svakom trenutku kada vam zatreba neka sitnica. Nabavite običan drveni

sanduk u koji će, na užim stranama, moći da stanu dvije kutije od kartona. Visina sanduka može biti koliko se hoće, ali, naravno, ukoliko je on viši, utoliko je bolje, jer će moći stati veći broj kutija. Na svakoj kutiji, na jednoj od užih strana, prilijepiti etiketu s oznakom sadržine.

Na sanduk treba prikucati dolje četiri dasčice umjesto nogu, a spolja ga oblijepti papiirom od tapeta (ako hoćete možete ga i iznutra oblijepti istim papiirom). Kada se na prednji otvor stavi zavjesa od šarene tkanine, dobit će se sasvim pristojan ormarčić.

KAD FURNIR OTPADNE SA NAMJEŠTAJA

Otpali komadić furnira, mora se najprije zagrijati, staviti ga na toplu ploču štednjaka. Tada se sa njega skine staro tutkalo i premaže novim; furnir se zatim uglati na staro mjesto. Prilijepljeni furnir čvrsto se obavlja uz drvo, što na nogama namještaja ide lako; noga se obavlja i čvrsto veže mekom krpom da ne ostanu ogrebotine, jer je površina furnira osjetljiva.

Ako je furnir prilijepljen na ravnu površinu namještaja, onda na to mjesto treba staviti glatku, zagrijanu dasčicu i odzog je pritisnuti knjigama. Između furnira i dasčice treba staviti list čistog glatkog papira, da se dasčica ne bi zalijepila za namještaj, ako bi od pritiska izbilo tutkalo. (S. S.)

ŽELJKO BATARELO
Gimnazija

kultura - prosvjeta - kultura - prosvjeta - kultura

PROSTORIJE

životni problem kulturnih ustanova u našem gradu

Dobivši od uredništva zadatak da obidem sve kulturne ustanove u gradu, osim kazališta, nisam trebao da mnogo lutam. Dovoljno je bilo otići do muzeja i biblioteke, jer to su jedine kulturne institucije u našem gradu. Namjera mi je bila da upoznam javnost s djelatnošću ovih ustanova, međutim, u razgovoru s njihovim rukovoditeljima, u prvi plan su iskočile teškoće oko prostora, jednako akutne za sve. »Životni problem«, kako oni ističu.

Nekulturno u kulturnom

— Tuga i melanholija me hvataju kad god uđem u ove prostorije — rezignirano mi je kazao rukovodilac Gradske knjižnice Nikola Perketa.

A i kako ga ne bi hvatale tuga i melanholija. Ulaz direktno s glavne ceste, prostorije tijesne i mračne, zidovi počinju od prašine i gara, namještaj truo i dotraja, nezgrapni stolovi različite boje i stilova, raskomane stolice, crvotočne police. Na policama u-

opće više nema mjesta za knjige, te se one slažu na stolu.

— Kad smo prije sedam godina ušli u ove prostorije, — priča mi drug Nikola — smatralo se to privremenim rješenjem, nužno s obzirom na nestašicu stambenog prostora. Već više godina govori se o novim prostorijama, prave se razne kombinacije, ali dosad ništa.

— A kakva je sad situacija?

— Ne znam!

— Hoćete li mi, molim vas, kazati čemu sve služi ova prostorija?

— Ona ima četiri funkcije: u njoj se nalazi kancelarija, spremište knjiga, čitaonica i prostorija za izdavanje knjiga.

— Koliko je u ovim uvjetima moguće da biblioteka vrši svoju kulturnu funkciju?

— Apsolutno nemoguće. U prvom redu zbog toga što se odrasli miješaju s djecom i uvijek traže da ih se prije posluži, te se zato djeca osjećaju zapostavljena. A dvije trećine čitaoca su nam djeca. Zatim, ne može se vršiti nikakva politika u izdavanju knjiga, već se obavlja samo tehnički posao: izdavanje i evidentiranje. O održavanju sastanaka i književnih večeri ni govora. Dakle, može se reći da pod ovim uvjetima biblioteka samo simbolički vegetira.

— Kakva je situacija sa personalom?

— Jedinu sam ja ovdje stalno, dok se drugi službenik uvijek mijenja, tako da ih se od 1949. desitorica izmijenilo. To je kao neka prolazna stanica za njih. Trebao bi mi službenik, koji bi poznao knjigu i imao osjećaja za nju, te se sasvim posvetio ovom zvanju. Takvog, međutim, još nisam imao.

— A budžet?

— Na njega se ne bih mogao potuziti. Ove godine smo dobili na primjer, dosad najviši iznos za nabavku knjiga — 318.000 dinara.

Skladište-a ne muzej

Direktora Gradskog muzeja prof. Franu Dujmovića jedva sam uhvatio.

— Za sve moram da se brinem — rekao mi je još sav zadahan i nervozan, kad sam ga našao. — Evo, upravo sad sam morao oko tražiti nosače za prijeloze nekog kamenja i amfora. Šta ću da vam kažem? Mi prosto više ne možemo da dišemo. Muzej nam služi uglavnom kao skladište u kojem pohranjujemo različit i velike kulturno-historijske i umjetničke vrijednosti, a o njihovom izlaganju nema u ovakvim uvjetima ni govora, te prema tome nismo uopće u mogućnosti da vršimo svoju funkciju.

— Što bi bilo potrebno da bi se krenulo s mrtve točke?

— Potpuno ispražnjenje zgrade, tj. selenje katastra, trojice stanara i Poljoprivredne stanice. Tek tada bi se moglo prići adaptaciji prema projektu ing. arh. Harolda Bilinića. Kako ovaj projekt predviđa preuređenje čitave zgrade, njegovom ostvarenju je moguće prići jedino poslije iseljenja navedenih »uljeza«.

— Koliko bi sredstava bilo potrebno za ostvarenje projekta?

— Možda oko 50 milijuna. Međutim, radovi bi se mogli vršiti postepeno, počevši od prijemlja pa prema gore.

— Da li bi ovim potrebe muzeja za prostorom bile zadovoljene?

— Možda, ukoliko bi buduća galerija slika i Naučna biblioteka, kojoj svakako treba dati status samostalne ustanove, bili u drugim zgradama.

— Koliko mi je poznato, u budžetu za 1957. godinu bilo je odobreno 5 milijuna za početne radove na adaptaciji. U kakvu svrhu je utrošen ovaj novac?

— Za muzej nije potrošen niti jedan dinar, baš zbog toga što nije uslijedilo obećano iseljenje, te se nije moglo ništa ni započeti. Navodno je s tim novcem trebalo urediti prostorije u koje bi uselio katastar, što meni ne izgleda baš mnogo logično.

— Da li predstoji neko rješenje ovog problema u skoroj budućnosti?

— Nije mi ništa poznato.

— Kako stojite s personalom?

— Baš nedavno smo dobili stručnjaka arheologa, čiji rad će biti

vrlo koristan za naš muzej. Ali mi uopće nemamo gdje raditi, toliko smo pritješnjeni.

Na kraju me je prof. Dujmović zamolio da iznesem kako u našem gradu već dvije godine nije utrošen niti jedan dinar za konzervatorske radove, iako je on, kao počasni konzervator, ukazivao na potrebu za takvim radovima na nekim kulturno-historijskim objektima u gradu.

Ustanova u povoju

Ono što nazivamo šibenskom nacionalnom bibliotekom ustvari je jedan odjel Gradskog muzeja.

— Rješenjem, kojim sam prije nekoliko godina premještena u Šibenik, postavljena sam za direktora naučne biblioteke, dakle samostalne ustanove. Međutim, ona još ni danas nije kao takva оформljena. A to je itekako važno i potrebno. Između ostalog, dobivali bismo besplatno razne publikacije, koje dobivaju ostale biblioteke — rekla mi je u početku našeg razgovora prof. Zora Karmanski.

O ovoj biblioteci dosad je vrlo malo pisano u našoj štampi, te je javnost s njezinom djelatnošću slabo upoznata. Zato sam se malo podrobnije interesirao o svemu što je u vezi s njom. Moju radoznalost je drugarica Karmanski spremno zadovoljavala.

— Biblioteka je za javnost počela raditi od 1955. Njezin fondus su sačinjavale knjige iz ostavštine pok. don Krste Stošića, zatim knjige iz gimnazije, učiteljske škole i Gradske knjižnice i pokloni privatnika. U svemu oko 5-6000 knjiga. Od 1955. počeli smo sistematski kupovati sva izdanja, koja bi nam mogla koristiti. Dosad je nabavljeno do 3000 knjiga.

— Sa kakvim knjigama uglavnom raspolazete?

— Iz svih nauka i literarne klasičke. Dosad smo posjedovali uglavnom historijsku literaturu. Forsiramo marksističku literaturu i prirodne nauke, kojih dosad nije bilo. Nastojimo dobiti knjige u originalu. Kad ih budemo imali dosta, vršit ćemo i zamjenu.

— Nabavljate li i časopise?

— Slabo. Domaće minimalno, a u strane se ne upuštamo, jer nemamo čitaonice. Novine nam poklanjaju.

— U kakvoj je fazi sada uređenje biblioteke?

— Može se reći u završnoj. Još samo da dovršimo unašanje knjiga u kataloge, pa ćemo moći da bi-

blioteku potpuno otvorimo za potrebe javnosti. Nadam se da će to biti najkasnije do 3 mjeseca.

— Imate li već sada čitalaca?

— Imamo oko 60 mjesečno. To su većinom učenici i studenti i po koji službenik. Krug čitalaca bi se mogao proširiti, kad bi se povel propagandna i upoznala javnost s namjenom biblioteke. To, međutim, mislim poduzeti tek po potpunom srenjenju. Inače zasad svatko može doći i uzeti knjigu koja ga interesira.

— Kakve su vam potrebe za kadrom?

— Trebalo bi još barem jedno lice koje je stručno obrazovano i kulturno i ima interes za ovu vrst posla, da pozna literaturu i da je prati. Jer, publika je još nezrela i treba joj savjetovati.

— Izgleda mi da su vam prostorije prilično tijesne.

— To i jest naš najteži problem. Imamo svega dvije sobe: kancelariju i jednu sobu u kojoj može stati još oko 150 knjiga. Poslije toga se nove knjige više uopće ne će moći nabavljati. Što je najgore, postoji opasnost da se jednog dana srušimo sa svim knjigama. Jer je pod slab, a knjige su teške i opterećenje je maksimalno.

— Kakve prostorije bi vam bile potrebne za normalan rad?

— Sa današnjim stanjem trebale bi tri prostorije samo za knjige, zatim prostorija za čitaonicu, kancelarija i nekoliko pomoćnih prostorija. Trebala bi nam svakako posebna zgrada, jer računam u perspektivi doći i do 50.000 knjiga. Kakva je danas situacija, izgledi za to su nikakvi. Bilo je puno kombinacija, ali konkretno ništa.

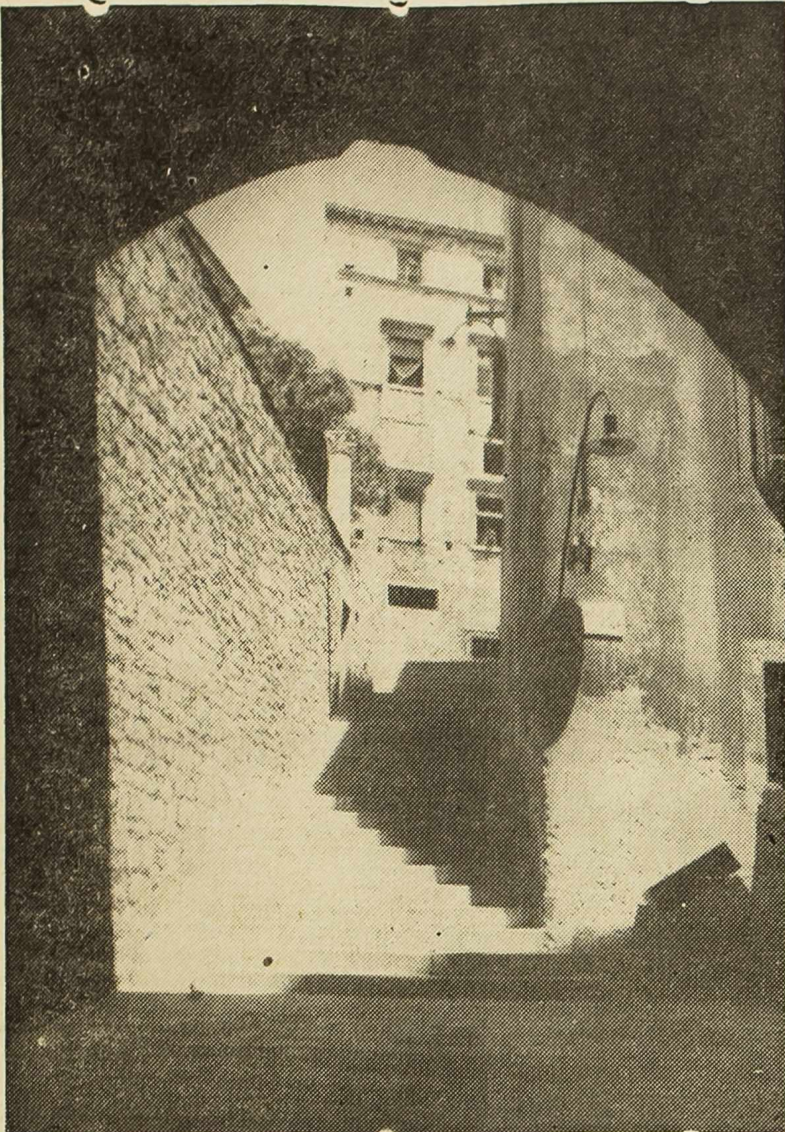
— Kako stojite s budžetom?

— Dosad smo za nabavku knjiga dobivali 150.000. a ove godine je taj iznos podvostručen. To je dosta za nabavku knjiga, ali nije dovoljno za uvez i nabavku stranih edicija.

— To je bio kraj razgovora s drugaricom Karmanskom.

Takva je, dakle, situacija u kulturnim ustanovama našeg grada. Ona već traje godinama i o njoj se ne piše prvi put, ali potrebno je pisati uvijek, dok se ne promijeni. Možda se već nešto radi, što bi u skoroj budućnosti pokrenulo stvar, ali to je potrebno što prije, pošto je situacija upravo alarmantna i ne služi nikome za ugled. Jer, radi se o kulturnim ustanovama!

-b-

Stubište kraj Knezeve palače gdje je smješten Muzej

U SIMINOJ RODNOJ KUĆI

Rodna kuća Sime Matavulja jedna je od starijih i većih kuća Šibenika. Dugačka a niska, pomalo glomazna, sa mnogim prozorima raznih veličina, žuto obojena i danas uredno pokrivena crvenim crijepom, što govori o brizi i urednosti njenih gospodara.

Njeno pročelje od nedavna krasi spomenploča, koju postavio Šibenčani u povodu stogodišnjice rođenja velikog pisca i rodoljuba. Ispred kuće veliko dvorište, a malo naprijed vrt pun svakovjaka cvijeća.

Simin sinovac, također Simo, lijepo nas je primio, te smo odmah osjetile srdačnu gostoljubivost i spremnost domaćina da kaže i pokaže što zna o stricu i starom domu Matavulja.

Posle smo kroz dugi hodnik u sobu, gdje se rodio autor »Bakonje«, »Posljednjih vitezova«, »Pili-pende« i brojnih drugih djela. Ostali smo iznenađeni. Soba je ličila na muzej, Na jednoj strani ikone, a na drugim zidovima izvanredne reprodukcije Rosseljeve »Posljednje večere«, studija »Isukrslove glave« Leonarda da Vincija, »Madona« Raffaella Santia, Tiziana i druge. Tu je i nekoliko ugodnih akvarela sinovčeve snahe i k tome velik piščev portret.

— Znae — reče nam domaćin — ja nisam nikakav bogomoljac, ja sam samo ljubitelj starina. Pogledajte, moja soba nije moderna, kod mene je sve starinsko, pa baš zato je vrijedno, da je vi učiteljski pripravnici dobro upoznate.

Zaista, soba svojim pokušstvom oduvala je ugodnu atmosferu prošlih vremena. Dvije velike vitrine pune su knjiga. Tu je Njegoš, Branko, Preradović, i drugi naši uz mnoge svjetske pisce i to na francuskom, talijanskom, engleskom i njemačkom jeziku.

Ali u toj sobi gdje se rodio veliki pisac, nažalost, nema sačuvano ništa od onih vremena pred sto godina. Nešto svoga namještaja pisac je kasnije prenio u Beograd.

Zamolili smo sinovca, da nam odgovori na neka pitanja.

— Osim pisanja, čime se Vaš stric još bavio?

— Bavio se novinarstvom, bio je nastavnik knezu Danilu i bivšoj talijanskoj kraljici Jeleni. Kao nastavnik proveo je neko vrijeme u Hercegovom, a zatim u svojstvu inspektora na Cetinju. Uglavnom uvijek je bio u prosvjeti.

— Koje je svoje djelo najviše volio?

— Najviše mu je pri srcu bila pripovijetka »Bodulica«, a to je

zaista bila neka bodulica koja je u Hercegovom držala krčmu.

— Koje se njegovo djelo vama najviše sviđa?

— Pa, dopada mi se »Bakonja« i autobiografija »Bilješka jednoga pisca«.

— Što biste nam znali reći, kako je nastao »Bakonja« i gdje ga je najviše pisao.

— Strica su htjeli zakaluderiti i u tu svrhu su ga poslali u manastir. Međutim, njemu se nije sviđio taj poziv i odlazi iz manastira u učiteljsku školu. U manastiru je vidio život kaludera i to mu je bila građa za »Bakonju«. To svoje djelo pisao je u Crnoj Gori i u Ribnjaku kod Novoga Sada.

— Da li ste katkada posjećivali strica?

— Za vrijeme školskih praznika šao bih k njemu u Beograd i Ribnjak.

— Da li je on dolazio u Šibenik?

— Redovito svake godine, a zadnji put bio je kad se udala moja starija sestra.

— Da li je stric imao djece?

— Ne, nije imao, iako se dva puta ženio i to prvi put sa Milicom Stepanović, a drugi put Ljubicom Dimović iz Novog Sada, koja je bila nastavnica ženske stručne škole.

— Koji su bili najveći prijatelji Vašeg strica?

— Laca Kostić i Milan Savić.

koji mu je bio provodadžija za drugu ženidbu.

— Od stranih pisaca koje je najviše volio?

— Maupassanta.

— Koje je jezike poznao?

— Talijanski, francuski, ruski, njemački, engleski i bugarski.

— Kako je umro i gdje?

— Umro je u Beogradu od kapi, baš kad se spremao za predavanje o Milovanu Glišiću.

— Da li u svojoj biblioteci imate koje stričevu djelo sačuvano u rukopisu?

— Nemam ni jedno, jer sve što smo imali stričevu poklonili smo Muzeju Srba u Zagrebu.

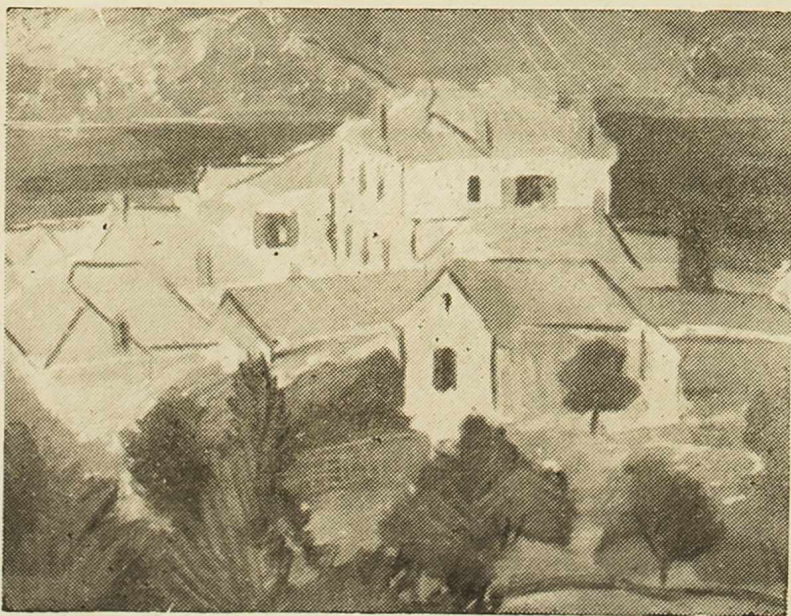
Nakon toga prelistasmo porodični album sa mnogo piščevih fotografija. Nije na odmet spomenuti da sinovac velikog pisca ima i manji svezan pisama koja su vjerojatno interesantna za ličnost autora. Zatim u nekoj škrinji, staroj preko dvjesto godina, vidjesmo primjere narodnih rukotvorina: raznovrsne nakite, čipke, vezove, povezača, kape, pregače, toke, lule i čibuke.

Bile smo jako raspoložene, jer je domaćin, pokazajući ljepote svoga doma, govorio živo, unoseći uvijek po malo humora koji je po svoj prilici naslijedio od strica.

Toplo se zahvalivši na usluzi, ostavismo rodnu kuću Sime Matavulja, koji nam u tom času posta još bliži i miliji.

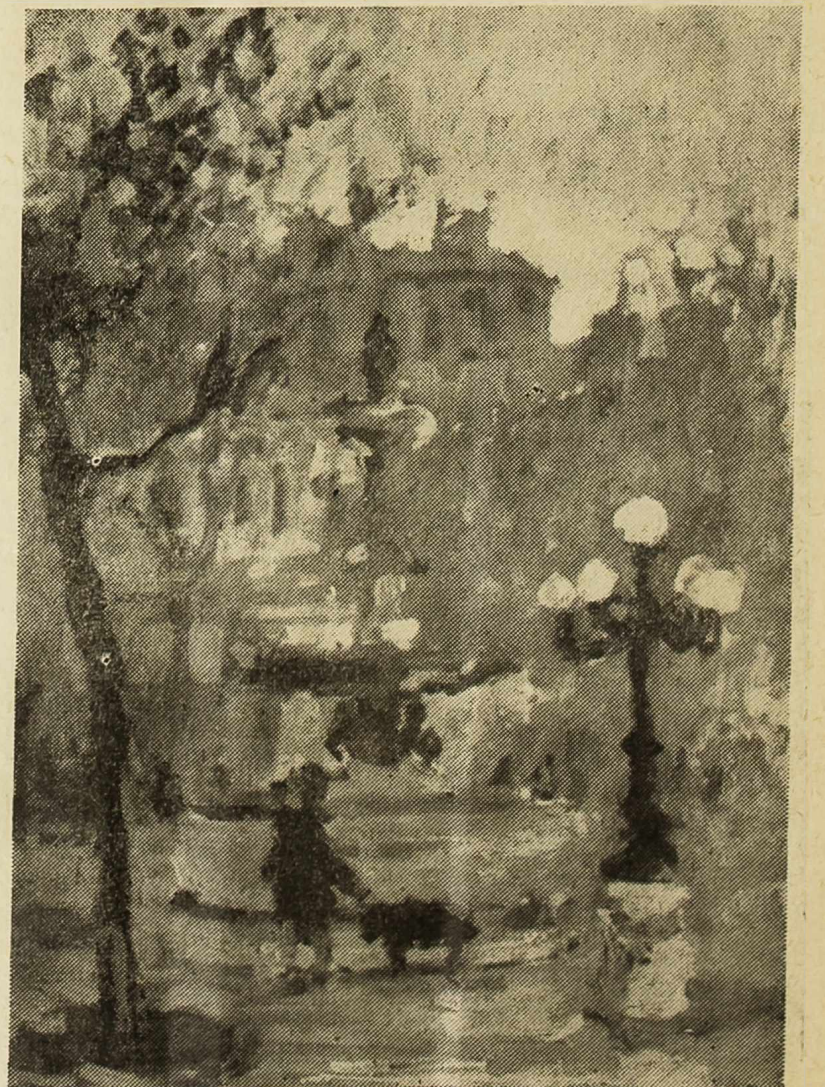
Nada Jerković

Žarka Kežžo

M. Janković:

Crveni krošovi (ulje)

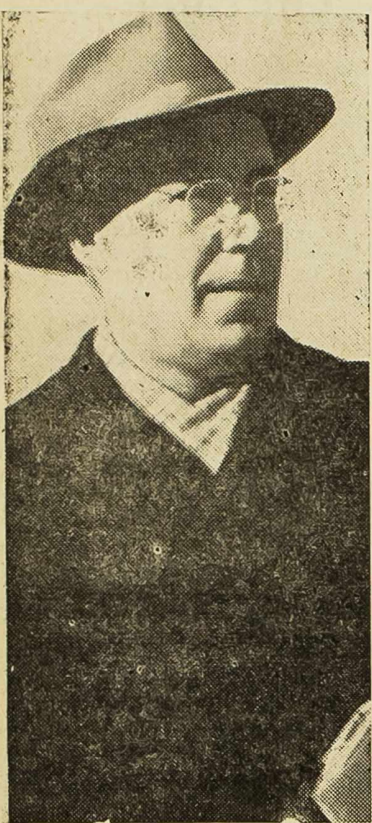
J. Roca:

Ulje

~ prosvjeta - kultura

KAZALIŠNI PROBLEMI
KROZ KAZALIŠNI SAVJETNAŠ
RAZGOVOR
SA ŽIVKOM
GOJANOVIĆEM
PREDSJED.
KAZALIŠNOG
SAVJETA

KAZALIŠNI SAVJET I REPERTOARNA POLITIKA — PRETEŽNO DOMAĆI KOMADI — PODIZANJE UMJETNIČKOG NIVOA PREDSTAVA — POZORNICA I SVJETLOSNi PARK TRAŽE HITNU REPARATURU — GOSTOVANJA TREBA DA POMOGNU OPĆINE — KAZALIŠNI SAVJET SE AFIRMIRAO — DOKORA STATUT I KUĆNI RED — OPERETA NASTAVLJA RADOM.

Živko Gojanović

Je li kazališni savjet učestvovao u donošenju ovogodišnjeg repertoara?

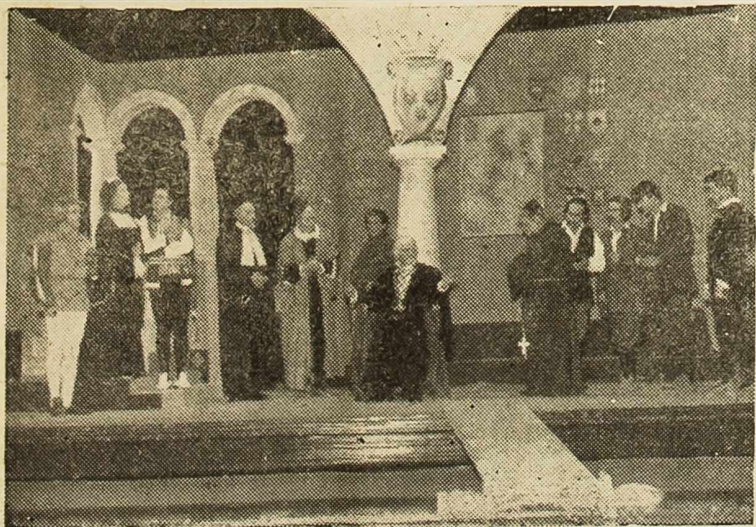
— Svakako! To je ne samo pravo kazališnog savjeta, već i jedna od njegovih osnovnih funkcija. U Zakonu o kazalištima stoji da savjet utvrđuje osnovne smjernice repertoarne politike i da potvrđuje godišnji repertoarni plan. Naš je savjet radio i na jednom i na drugom.

Biste li mogli iznijeti smjernice repertoarne politike, koje ste utvrdili?

— Kod određivanja tih smjernica savjet je pošao sa stanovišta, da je kazalište umjetnička ustanova, kao i od toga, da kazališne predstave treba približiti što širem krugu građana. Smatrali smo da je potrebno voditi računa o ukusu, ili bolje reći, potrebama publike, ali do te mjere, da izbor komada ne bi kompromitirao društvenu ulogu kazališta.

Pored toga smo naglasili potrebu, da se kod izbora komada više orijentira na domaće pisce. Taj element je ranije bio u neku ruku zanemaren, ali, po našem mišljenju, kroz komade domaćih pisaca kazalište može najbolje ostvarivati svoje zadatke i, s druge strane, gledaoci takve stvari rado primaju, bliže su im i po odnoseima i po problemima koje tretiraju.

Još nešto kad smo kod ovog pitanja. Savjet je nastojao, da se repertoarni plan čvrsto postavi, da u praktičnom izvođenju ne bi bilo odstupanja. To je potrebno, ako se hoće s repertoarom ostvariti umjetničke, odgojne i kulturno-zabavne ciljeve, koje ima kazalište, naravno, pod uvjetom da su ti ciljevi jasno određeni.

Scena iz »Celjskih grofova«

Smatrate li da je repertoar, koji se ostvaruje u ovoj sezoni, u skladu s postavljenim smjernicama repertoarne politike?

— Kad savjet ne bi bio u to uvjeren, sigurno je da ga ne bi odobrio. Kod potvrđivanja godišnjeg repertoarnog plana mi smo imali u vidu, da se kod sastava plana vodilo računa i o mogućnostima kazališnog kolektiva, na što se često zaboravlja u razgovorima o kazalištu.

Sve četiri premijere iz ovogodišnjeg repertoara, koje su do sada izvedene, ne računajući »Rodinu ofanzivu« koja je relikt prošlogodišnjeg repertoara, — sve su domaći komadi. Ni jedan od njih ne kompromitira repertoar ni s umjetničke ni s idejne strane, a od publike su primljeni, po našoj ocjeni i ocjeni uprave, vrlo dobro.

Znači li to da ove godine ne će biti na repertoru i stranih komada?

— Ne, Zapravo je slučajna koincidencija, da su se u ovom dijelu sezone davali samo domaći komadi. To je bilo uvjetovano raznim okolnostima, a u prvome redu time što je uprava kazališta htjela sa svoje strane pridonijeti proslavi Dana Republike i Oktobarske revolucije, pa je za tu svrhu, sasvim logično, odabrala domaće stvari — »Ljude« i »Celjske grofove«. S predstavom komada domaćeg pisca htjelo se otvoriti i ovogodišnju kazališnu sezonu. Izbor je pao na Držić-Božićevu »Mandu«, kao najpodesniji komad s više aspekata (lagani komad domaće — specifično dalmatinske — klasike, u kojem nastupa gotovo cijeli ansambl). »Gospodsko dijete« K. Mesarića došlo je na red pod konac ove kalendarske godine, kao komad u kojem je dugogodišnji član šibenskog kazališta Ivana Kuthy proslavila svoj jubilej.

Kazalište je umjetnička ustanova. Poduzima li se nešto u pogledu podizanja umjetničkog nivoa predstava?

— Savjet sa svoje strane daje punu podršku upravi kazališta u naporima, koje uprava vrši na podizanju umjetničkog kvaliteta predstava, jer svako umjetničko djelo, ako nije adekvatno izvedeno, gubi svoju vrijednost. — Savjet je uvjeren, da je u tom pogledu uprava mnogo učinila. Pored dosadašnjeg režisera R. Opolskog, uprava ima ugovore za stalni angažman, renomiranih režisera, koji već rade u našem kazalištu — K. Mesarića i A. Ognjanovića. Toliki broj i tako kvalitetne režisere šibensko kazalište nije imalo od svog postanka. Osim toga, za naše kazalište radi kao gost poznati zagrebački scenograf Z. Agbaba. Tako se i s te strane doprinosi boljoj opremi predstava. Onda, ovo je prva sezona, u kojoj u kazalištu djeluje stručni masker, kojeg je

kazalište dobilo angažmanom M. Čikutovića.

Ima li još nekih problema umjetničke prirode?

— Savjet smatra da treba podići, zajedno i prosječno uzevši, umjetnički nivo ansambla. Tu su razne mogućnosti, ali treba znati da svaka mogućnost otvara nove probleme. Međutim, kako te stvari rješavati, spada u kompetenciju umjetničkog savjeta i uprave.

Prema zakonskim ovlaštenjima savjet ima mogućnosti da raspolaže s materijalnim sredstvima ustanove. Je li savjet u tom pogledu naišao na kakove probleme?

— Problem je samo jedan, a to je da su sredstva teatra tako ograničena, da se s njima, tako reći, podmiruju samo lični rashodi. Pozornica i svjetlosni park, koji su jako zastarjeli i na kojima se već dugo vremena nije moglo ništa učiniti, u tekvom su stanju, da se samo možemo čuditi, kako to još danas funkcionira. Da nije subjektivnog elementa, koji je eksploatiran do krajnjih granica, pozornica bi bila neupotrebljiva.

To su stvari s kojima se zapravo bavi uprava i tehnički osoblje, ali je stanje takovo da ni savjet ne može ostati gluh. Međutim, savjet se može samo pitati, što da se učini, a odgovora nema dok osnivač ne stvori mogućnosti za rješavanje bar najurgentnijih pitanja opreme i funkcioniranja pozornice.

Kako stoje stvari s gostovanjima šibenskog kazališta?

— Gostovanja su skupa, a sredstva nema. Zato su rijetka. Inače, savjet odlučno stoji na stanovištu, da kazalište tipa kakovo je naše mora biti što pokretnije. Zbog pomanjkanja sredstava, savjet nije u stanju ni da utvrdi neki stalni plan gostovanja, što to, uostalom, Zakon o kazalištima predviđa. Uprava će ipak nastojati da dođe do nekog aranžmana s općinskim odborima na području kotara. U savjetu je mišljenje, da bi se bar jednom u godini moglo gostovati u svakom općinskom centru. Međutim, to naše mišljenje još je samo želja, za čije ostvarenje treba mnogo učiniti, ali najviše van uprave kazališta.

Nas bi interesiralo ima li kakvih problema u radu savjeta, kao organa društvenog upravljanja?

— Savjet funkcionira oko dvije godine i uskoro nam ističe mandat. Po mojoj ocjeni, savjet je djelovao normalno. U odnosu na kolektiv i upravu, savjet je uživao ugled, koji mu pripada i po funkciji. Međutim, ugledu savjeta — ovu tvrdnju ne smatram neskromnom — nije pridonio samo položaj, koji zakon daje savjetu u sistemu uprave, već i djelovanje savjeta, koje je bilo korisno za unapređenje rada u kazalištu.

Postoji li neki značajniji posao, na kojem sada radi savjet?

— U toku je rad na donošenju statuta i kućnog reda. Taj je rad u završnoj fazi i nadam se da će još ovaj savjet donijeti te važne pravne akte kazališne samouprave. Time će se zaokružiti djelatnost prvog kazališnog savjeta i u isto vrijeme otvoriti nove mogućnosti za bolji rad kazališta i njegovih organa uprave.

Na koncu još jedno pitanje. Opereta?

— Naravno, ta se grana djelatnosti kazališta ne će »ukinuti«. Radi se čak na boljoj organizaciji djelatnosti operete. Tako, iako je izdržavanje operete priličan teret za skromne materijalne prilike našeg teatra, opereta će djelovati.

Literarni prilozi mladih

TUŽALJKA
USAHLE
MASLINE

Što me gledaš, putniče,
I pitaš za zelenilo moje krošnje?
Ako si ikad osjetio hladne zime
I vidio duboke snjegove,
Čuo za mrz i hladne bure,
Onda znaj,
Da su oni ispilili moje sokove
I odnijeli moje boje.
A tako željno sam čekala proljeće
I prve reše mojih grana!
A sada, nikad više
Ne ću vidjeti svoje plodove
Zelene masline i tamne.
Zauvijek mi ih oteše snjegovi
I strašni mrazevi Sjevera.

Bernarda Miškić,
Gimnazija Šibenik

DALJINE

Daljine su umorne i mašu pokislom
krilima
kao jata iznemoglih ptica.
Daljine nikad nisu tople,
hladne su kao decembarske kiše
i tamne kao noći.
Daljine ne znaju voljeti,
a kada vole
samo razvodnjuju ljubav.
Daljine su čežnja,
daljine su čekanja,
daljine su bolne slutnje
nemilosrdne i oštre kao oštrice
noževa.

daljine su tuga
i neizvjesnost povratka.

Saša Dobra,
Gimnazija Šibenik

ROSA

Nekog proljetnog jutra
zaželiela sam se okititi
kristalnom rosom umjesto bisera.
Ali svaka, tek što sam je dodirнула,
razlila se po mojim vrelim prstima,
a ja sam bila tužna,
jer se nisam mogla okititi
kristalnom rosom
umjesto bisera.

Matilda Stojić
Učiteljska školaArmijo,
u našim srcima je radost!

Zdravo Armijo naša! Zdravo,
danas je Tvoj dan.

Armijo mila, živim u domovini
koju si stvorila, koju čuvaš. Čuj
me! Plakao sam u danima Tvog
rodendana, rastao na skutu zemlje,
čija je jezgra crvena i mokra
od krvi Tvoje djece, heroja,
koji su umrli. Slušao sam strašne
priče o Sutjesci, koja se je rumenila
od krvi, o Zelengori i Kozari
na čijim su vrhovima ostala
zakopana moja braća.

Armijo, zvao sam Te da me
čuvaš, hraniš i ogriješ tijelo
naježeno od strave i užasa. Moj
glas je bio slab. Huka aviona
i grmljavina topova je bila jača,
glas mi se je gubio u toj
huci i grmljavini. Ali, Ti si me
čuła, došla si uvijek u pravi čas,
uvijek si bila s nama.

NEMIR SRCA

Oči su prosule blještavost pogleda,
prodale se ulicama,
zavoljele lutanje, traženje i čekanje.

Jesu li to pomučeni akordi?
Je li to miris divljine trave?
Je li to nemir srca i tuga
osamljene djevojke?
Ja sam zavoljela lutanje, traženje
i čekanje.

a to je kao zov iz daljine,
kao mora i čežnja,
kao tuga i sreća,
kao san i java,
kao on i ja.

Vinka Rak, Učiteljske škola

Armijo, ja nisam znao da će
Tvoje žrtve stvoriti dragu domovinu,
da će sunce slobode gristati i ovaj
dio slavenskog Juga. Sretan sam, što
sam mogao viknuti u slobodu. O, ravna
Slavonao, divno li zori žit, na tvojim
poljima, o vrljetna Bosno, divno li
odzvanjaju pjesma čobana s tvojih
planina. Sretan sam što sam
Te mogao ispratiti na vreli pijesak
Afrike, za Sinaj, gdje će lepršati i
zastava moje zemlje, zastava naše
Armije, koja brani slobodu i mir.

O, Armijo, najmilije čedo domovine,
čuvalj svoju zemlju! Čuvaj! Na puškama
nema više krvi, one se sjaje na žarkom
suncu slobode, a ja Ti pjevam dragu
pjesmu:

»Armijo naša pod suncem slobode,
Duh Tvoj, u vjekove nek ponosno
sjak!«

Vjekoslav Čelić
Srednja ekonomska školaOTKRIVENE SREDNJEVJEKOVNE
FRESKE

Prigodom obilaska terena na području
Sime, osoblje šibenskog muzeja našlo je ostatke jedne
kasnorimske građevine i u jednoj
starijoj napuštenoj crkvi freske iz
Srednjeg vijeka ispod više slojeva
vapna. Bit će pozvani stručnjaci
da ove freske pregledaju.

PREDAVANJE UZ DAN JNA

Povodom Dana JNA održano je predavanje o »Stvaranju i razvitku
JNA« kojim su prisustvovali učenicima
Gimnazije, Škole učenika
privredni i Učiteljske škole. (SG)

OMLADINCI NA DOBROVOLJNOM RADU

Kninska Kronika

Sjednica NO kninske općine

Raspisani izbori za mjesne odbore

Prošlog petka 20. prosinca održane su odvojene sjednice Općinskog vijeća i Vijeća proizvođača i treća zajednička sjednica obaju vijeća. Na odvojenim sjednicama donijeta je odluka o izmjeni i dopuni statuta, tako da će od sada Mjesni odbor postojati i u Kninskom Polju. Svako vijeće zasebno usvojilo je svoje poslovnik. Općinsko vijeće je donijelo odluku o utvrđivanju broja odbornika za pojedine mjesne odbore i o raspisu izbora za mjesne odbore. Utvrdeno je, da se izbori obavljaju 12. siječnja 1958. god. Osim toga, prihvaćeno je rješenje o reorganizaciji trgovačke mreže. Tako su odobrene odluke radničkih savjeta trgovačkog poduzeća »Jedinstvo«, »Prehrana« i samostalne trgovačke radnje »Željezo« o pripajanju u zajedničko trgovačko poduzeće »Jedinstvo«. Do raspisivanja natječaja, postavljen je za direktora ovog poduzeća Niko Sinobad. Isto tako su osnažene odluke radničkih savjeta trgovačkih poduzeća »Jadran«, »Naprijed« i samostalne radnje »Gvoždar« o pripajanju u zajedničko trgovačko poduzeće »Jadran«. Do popunjenja mjesta direktora putem konkursa, postavljen je za rukovodioca ovog poduzeća Đuro Vujićević.

Na ovim sjednicama odobreno je osnivanje škole za opće obrazovanje radnika u Kninu. Na zajedničkoj sjednici Općinskog vijeća i Vijeća proizvođača, usvojen je poslovnik za zajedničke sjednice i donijeta su rješenja o izboru komisije za naknadu poljske štete i komisije za umirovljenje vojnih osoba. Predsjednik ove komisije je Petar Škarić. Također je prihvaćena odluka o raspisivanju izbora za školske odbore i izboru predstavnika NO općine u školske odbore. Novi školski odbor će biti izabran u toku mjeseca siječnja, a njihovo konstituiranje se predviđa krajem istog mjeseca.

Pri NO općine Knin izabrana je komisija za unapređenje proizvodnje u sastavu Mate Jerkić, predsjednik, članovi: Mirko Rašeta, Stevo Vidović, ing. Nine Bilčar i ing. Ante Sardelić.

U toku zajedničke sjednice određeno je, da nastavno osoblje, koje služi u Podinariju, Mokrom Polju-Prevesju, Mokrom Polju-Bukovici, Maloj i Velikoj Polači, Radljevcu Gornjem Donjem, Biskupiji-Pliskovu, Plovno-Zorići ima pravo na poseban dodatak, koji se kreće, prema težini mjesta, od 2000—3000 dinara.

Skupština Općinskog sindikalnog vijeća

Mnogo nedostataka

U prisustvu velikog broja delegata, predstavnika Narodnog odbora općine, Općinskog komiteta SK, Kotarskog sindikalnog vijeća, izvještaj o radu Općinskog sindikalnog vijeća u proteklom periodu podnio je predsjednik OSV drug Sava Traživuk.

U referatu, kao i kroz diskusije mnogih delegata zahvaćena su razna pitanja iz oblasti djelovanja sindikalnih podružnica i vijeća. Pored poboljšanja rada i zadovoljavajućih rezultata, ukazano je na nedostatke, koje bi u narednom periodu trebalo otkloniti. Svi problemi ne mogu biti riješeni unutar sindikalnih organizacija, ali zato postoje mogućnosti suradnje s odgovarajućim organima i faktorima bilo da se radi o brizi za ljude, poštivanju zakonskih propisa ili o drugim pitanjima, koja su pokretali diskutanti. Bilo je kritike na račun nekih građevinskih poduzeća koja smanjuju zaradu radnicima, jer je pri radu oštetio vagonet, ili se radi o slabij organizaciji posla na radilištu, o ne-realnim normama, kao i nesrazmjernu plaću. Više brige bi trebalo poklanjati produktivnosti rada, higijensko-tehničkoj zaštiti i društvenoj ishrani radnika. Za članove radničkih savjeta trebalo bi organizirati seminare. Isticane je potreba za osnivanjem pogonskih savjeta u nekim jedinicama kninskog čvora, gdje je pokrenuta akcija za objedinjavanje poslova, na ovom važnom objektu. Sindikalni forumi trebali bi se jače zalagati u rješavanju stambenog pitanja. Većina sindikalnih podružnica nije imala određenog plana u sistematskom ideološko-političkom izdizanju svojih članova. Postojanjem škole za opće obrazovanje radnika i kurseva za sticanje kvalifikacija, omogućeno je radnicima da prošire i upotpune svoju opću i stručnu spremu. Željezničari su pokrenuli akciju za oživljavanje kulturno-prosvjetnog rada. Članovi sindikata uzeli su učešće u radničkim sportskim igrama, za koje je vladao veliki interes.

Na kraju je izabrano novo Općinsko sindikalno vijeće od 23 člana kao i 15 delegata za glasniju skupštinu Kotarskog sindikalnog vijeća, koja će se uskoro održati u Šibeniku.

PREDAVANJE O KINI

Narodno sveučilište u Kninu organiziralo je ovih dana još jedno predavanje. Ovog puta predavač, prof. A. Roglić iz Zagreba, govorio je o Kini. Predavanje, koje je bilo popraćeno originalnim dijapozitivima, bilo je veoma dobro posjećeno.

ZAŠTO MALEEN BROJ VAGONA

Nije rijedak slučaj da prilikom polaska lokalnih vlakova iz Knina u pravcu Like i Bosne putnici često stoje na stepenicama. To naročito dolazi do izražaja subotom kada je inače u Kninu pazarni dan. Mjerodavni organi trebali bi toga dana postaviti više vagona kako ne bi dolazilo do gužve (V.J.)

SASTANAK AKTIVA NO NA KNINSKOJ GIMNAZIJI

Na kninskoj gimnaziji održan je sastanak aktiva NO na kojem se uglavnom govorilo o radu školskih zajednica kao i djelovanju postojećih sekcija. (V.J.)

Koristan posjet

U Plavnu postoje tri škole, od kojih je jedna osmogodišnja, u kojima radi 12 učitelja. Nedavno je ekipa stručnog aktiva za unapređenje nastave iz Knina posjetila osmogodišnju školu, gdje se upoznala s izvođenjem nastave i uopće problemima školskog rada u školama Plavna.

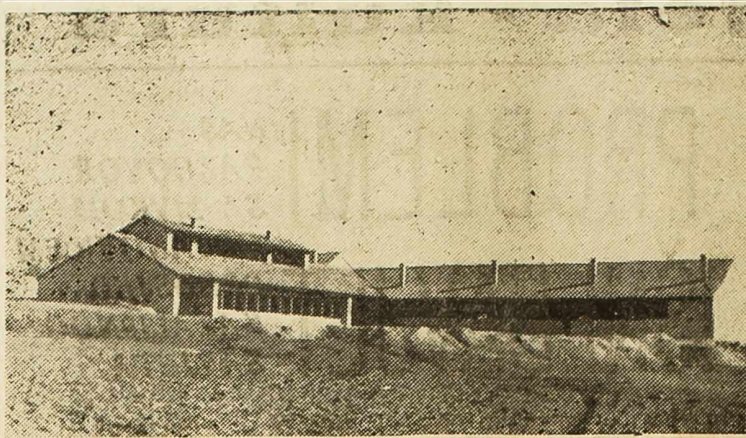
AUTO HRVATSKA TRGOVAČKO PODUZEĆE NA VELIKO I MALO ZAGREB, PRODAVAONICA ŠIBENIK

ČESTITAMO SVIM NAŠIM POSLOVNIM PRIJATELJIMA

SRETNU NOVU 1958. GODINU

ISPORUČUJEMO — Osobne, terenske, sanitetske terefne automobile marke »Zastava«, kamione 4 i 6 T, autobuse za gradski i međunarodni saobraćaj marke »FAP«, MOTOCIKLE — »TMZ« i »NSU«, GRAĐEVINSKE I RUDARSKE STROJEVE I UREĐAJE tvornice »14. OKTOBAR« KRŠEVAC, RADIONIČKE STROJEVE ZA AUTOMEHANIČKE RADIONICE, REZERVNE DIJELOVE ZA GORNJA VOZILA I STROJEVE, AUTOMOBILSKJE GUME, AKUMULATORE I SAV OSTALI AUTOMATERIJAL.

TRAŽITE NAŠE PONUDE!

Ružić: Osmogodišnja škola

Kistanje Osnivanje dvogodišnjih škola

Ovih dana održan je sastanak Općinskog prosvjetnog vijeća, na kojem je analiziran kulturno-prosvjetni rad. Iz izlaganja i diskusije zapaženo je da dosadašnji rad nije bio zadovoljavajući. Postojanje čitaonica osim one u Kistanjama

gotovo se i ne osjeća. Knjiga nema dovoljno, ali i ono što ih negdje ima, ne koriste se u dovoljnoj mjeri.

Kao posebna briga postavljeno je pitanje otvaranja dvogodišnjih škola za odrasle. Tako se već sada vrše pripreme kako bi u idućoj godini mogle otpočeti redovitim radom. (B. P.)

ZAPOČELE PRIPREME ZA PARLAMENTARNE IZBORE

Ovih dana održan je plenum Općinskog odbora SSRN Kistanje, na kojem je iznijeta analiza prošlih izbora. Tim povodom ustanovljeno je da je u sadašnjim biračkim spisakovima bilo dosta nepravilnosti, koje će za iduće izbore trebati otkloniti.

Općinski odbor SSRN postavio je sebi u zadatak da već sada započne sa političkim pripremama za izbore za saveznu Narodnu skupštinu. (B. P.)

VELIKE PRIPREME ZA DOVOD STRUJE U DEVRSKE

Ovih dana vrše se pripreme da se već jednom riješi pitanje puštanja dalekovoda od Kistanja do Devrsaka. Poljoprivredna zadruga Devrske uz pomoć odbora za elektrifikaciju i ostalih mještana, mnogo je učinila da se radovi što prije okončaju. Ovih dana počeli su radovi na postavljanju električnih stupova za dalekovod, a idućeg tjedna bit će postavljena i žica. I selo Čučevo i Ivoševci također uskoro očekuju električno osvjetljenje. (B. P.)

POLJOPRIVREDNA ZADRUGA UVODI SADNJU LAVANDE

Poljoprivredna zadruga u Kistanjama započela je s uzgojem aromatičnog bilja na svom području. Tako je na jednom kraškom komadu zemlje posadila lavandu.

Budući da lavanda zahtijeva baš kraško područje kao što je Bukovica, očekuje se da će ona vrlo dobro moći uspijevati. Na području općine Kistanje namjerava se pristupiti sadnji duhana, jer je ono pogodno za sadnju ove industrijske biljke. (B. P.)

Poljoprivredna zadruga s.o. j.

ZLARIN

raspisuje

NATJEČAJ

ZA JEDNOG KNJIGOVODU

Uvjeti: Potrebna praksa i sposobnost, za bilanciranje.

Plaća po dogovoru.

Molbe sa kraćom biografijom i opisom dosadašnjeg službovanja dostaviti zadrugi do 15. I. 1958.

MALI OGLASNIK

KUPUJEM VILU OD JEDNOG STANA sa 3—5 soba, novogradnja sa svim nuznostima, ili odgovarajući stan u novogradnji, i platim odmah. Obavijesti na adresu Ive Lole Ribara br. 21, II. kat, lijevo.

Drniš

ŠTO JE S IZGRADNJOM DOMA U MIOČIČU

Prije godinu dana u Miočiću je tlo pokrenuto pitanje izgradnje doma za što je bila kupljena jedna zgrada koju je trebalo adaptirati. Međutim, u tom pravcu dosad se ništa nije učinilo, a dotična zgrada svakim danom propada. Za to pitanje netko bi se trebao zainteresirati, iako ne osnovna organizacija SSRN, onda barem NO općine ili rudnik ugljena u Siveriću. (VJ)

POVEĆAN BROJ RADIO APARATA

Malo u kojem selu koje je elektrificirano ima tako velik broj aparata kao u Tepljuhu. U selu ih danas ima nešto preko 40. Gotovo svaka druga kuća posjeduje radio aparat. (V. J.)

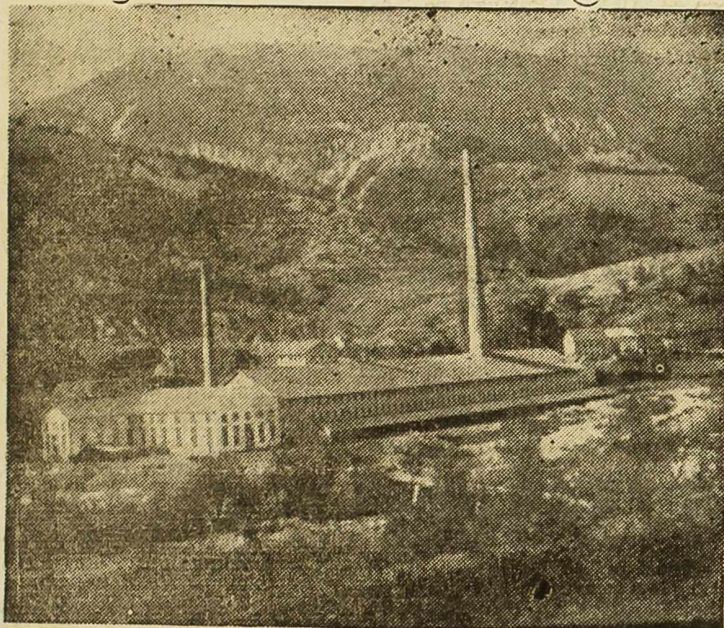
Stankovci

NEISKORIŠTENA MOGUĆNOST

Mještani sela Budak u općini Stankovci na posljednjem zboru birača odlučili su da dobrovoljnim radom poprave porušene bunare. U posljednje vrijeme radovi su obustavljeni. Mnogi se pitaju tko je pozvan da pokrene to pitanje. Smatra se da bi to trebalo da učini mjesna organizacija SSRN ili pak organizacija SK. (MO)

PREORIJENTACIJA U POLJOPRIVREDI

U proteklih nekoliko godina poljoprivreda na području sela Budak izmijenila je strukturu svoje proizvodnje. Poljoprivrednici se postepeno orijentiraju na gašenje onih kultura koje im donose više koristi, kao što su višnje, bademi, trešnje i dr. Uglavnom većina se orijentirao i na vinogradarstvo, koje zauzima prvo mjesto, jer je teren vrlo pogodan za sadnju, a kvalitet izvanredno dobar. (MO)

Strmica: Ciglan »Stevo Opačić«

Proslava Dana Armije

U jedinicama Kninskog garnizona svečano je proslavljen 22. decembra — Dan Armije. Održane su mnogobrojne kulturne, zabavne i sportske priredbe. Oficiri Kninskog garnizona održali su više predavanja o postanku i razvoju naše Armije u kolektivama, na gradilištima i školama. U Kninu su ure-

đeni uzlozi i izložene fotografije iz života i rada pripadnika JNA i Kninskog garnizona. Uoči proslave, prije izvođenja drame V. Subotića »Ljudi«, u Domu JNA, potpukovnik Božo Šasić održao je kraći referat o razvoju na putu i ulozi Armije. 22. decembra u prostorijama Doma JNA komandant Kninskog garnizona izvršio je prijem pionira iz Knina i susjednih škola, kao i učenika gimnazije, osmogodišnje škole i učenika u prihvati, koji su najbolje napisali prijevode na temu o Armiji. Tom prilikom ovim đacima su podijeljene novčane nagrade.

PREDAVANJE U NARODNOM SVEUČILIŠTU

U nizu uspješnih predavanja koja su u toku ove godine održana u Kninu, treba istaknuti i ono posljednje koje je u Narodnom sveučilištu održao dr. Mirko Knežević. On je govorio o temi »Neplodnost kod muškarca i ženke«. Predavanje koje je održano u Domu JNA, bilo je popraćeno sa projekcijama. Dr. Knežević je govorio o temi na popularan i živ način pa je velik broj prisutnih građana s velikim interesom slušao njegovo izlaganje.

RODENI

Željko, sin Draga i Jovanke Junčić; Jovanika, kći Nikole i Milke Krnjaja; Zorka, kći Gojka i Marije Grozdanić; Krešo, sin Marka i Milke Nenadić; Zdravka, kći Marka i Ane Bračić; Gordana, kći Ivana i Ružice Parać; Petar, sin Stevana i Soke Grubor; Nena, kći Draga i Bosiljke Milak; Mira, kći Todorica i Milice Dragaš; Rajko, sin Rade i Đurđije Popratnjak; Stevo, sin Vojana i Marije Bačko; Jelka, kći Dmirta i Jovanke Đurica; Milan, sin Save i Anđelije Colović i Dragica, kći Stipana i Anđelije Kalliger.

VJENČANI

Borović Đurađ, bolničar — Borović Stevanija, domaćica i Čačić Josip, električar — Gugo Anka, domaćica.

UMRLI

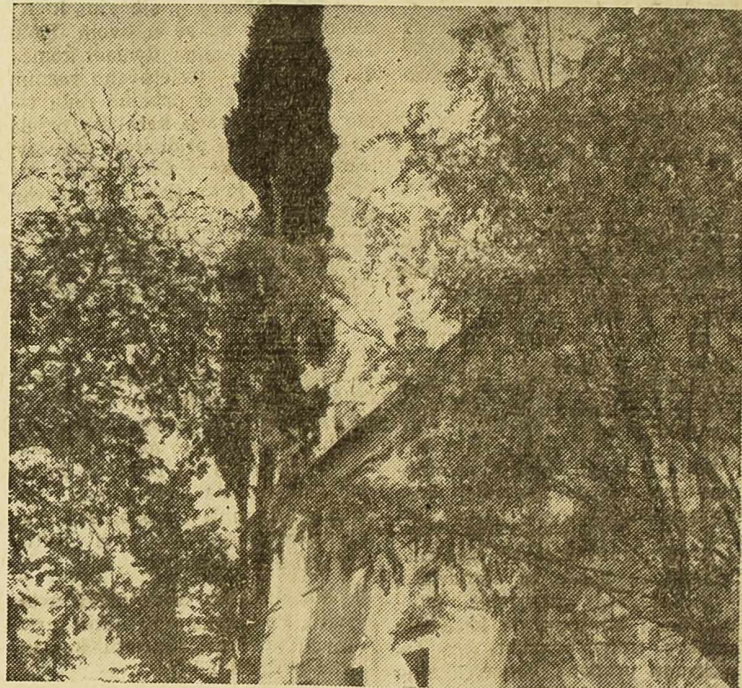
Rašković Marko pok. Đurda, star 74 god.; Stanićević Đurađ pok. Rade, star 65 god.; Martinović Luka pok. Pile, star 30 god.; Katić Petar pok. Marka, star 71 god. i Borovnica Stevo Jovana, star 42 god.

GOSTOVANJE DRAMSKOG ANSAMBLA ŠIBENSKOG KAZALIŠTA

Povodom Dana Armije u Kninu je gostovao dramski ansambl Narodnog kazališta iz Šibenika, koji je u Domu JNA izveo dramu Velimira Subotića »Ljudi«. Bila je to u svakom pogledu uspješna prijava na kojoj je religiozno i istinito iznesen jedan od mnogih potresnih događaja iz prvih mjeseci okupacije u nekom bačkom selu.

GODIŠNJI SASTANAK ORGANIZACIJE SK U STRMICI

U Strmici je prošle nedjelje održan godišnji sastanak organizacije SK. Izvještaj o radu i budućim zadacima podnio je Dušan Ležajić. U izvještaju je istaknuto da je ova organizacija postigla vidnih uspjeha, ali imala je i osjetnih nedostataka. To se naročito odnosi na rad članova SK u društvenim organizacijama, u neredovitom plaćanju članarine organizaciji SSRN itd. Nasuprot tome zapažen je neobično dobar rad Narodne omladine, zatim KPD »Prosvjeta« i DTO »Partizan«, čiji su članovi kao najbolja seoska ekipa u kninskoj općini osvojili prelaznu zastavu. Najviše za to zasluga imaju prosvjetni radnici. (VZ)

Motiv iz Devrsaka

OSNOVANA ŠKOLSKA ZADRUGA

Ovih dana osnovana je školska zadruga pri osmogodišnjoj školi u Oklaju. Osnivačkoj skupštini prisustvovali su predstavnici Kotarskog zadrugnog saveza, rukovodioci mjesne poljoprivredne zadruge te politički i kulturni radnici Oklaja.

Poljoprivredna zadruga ustupit će članovima novoosnovane školske zadruge jedan kompleks obradivog zemljišta na kojemu se predviđa uzgoj bresaka i badema, te drugih kultura koji imaju uvjeta da se razviju na ovom tlu.

OPĆINSKI KOMITET SK ŠIBENIK

Svim radnim

ljudima općine

želi

sretnu 1958.

NARODNI ODBOR OPĆINE ŠIBENIK

SEKRETARIJAT ZA PROSVJETU I KULTURU

SAVJET ZA ŠKOLSTVO

r a s p i s u j e

NATJEČAJ

za popunjenje upražnjenih mjesta prosvjetnih radnika na području grada Šibenika i to:

1. ĐACKI DOM ŠIBENIK

4 odgojitelja

odgojiteljska škola sa položenim stručnim ispitom.

Mogu se natjecati i učitelji sa više godina prakse.

Plaća osnovna i dopunska po Uredbi, te posebni dodatak do 3000 dinara.

Rok podnošenja molbi — do popunjenja mjesta.

Unapređenje zdravstvene službe u novoj godini

Što očekujemo od funkcionalnog objedinjavanja zdravstvenih ustanova

Više od pola godine ne iscrpljuju se diskusije samo na temi, da organizacija zdravstvene službe u našoj općini, i kotaru ne zadovoljava. Forumi Socijalističkog saveza i savjeti za narodno zdravlje iskorištili su to vrijeme, da prouče bolje mogućnosti zdravstvene zaštite stanovništva. Konceptija je već razrađena i u idućoj 1958. godini možemo očekivati, da će se bar jedan dio programa ostvariti.

Poslo se od osnovne konstatacije, da se danas kod nas kurativnim liječenjem bavi i bolnička i vanbolnička služba, a da je zdravstvena preventiva u drugom planu, jer za nju nije dostajalo ni stručnih snaga ni sredstava. Nova konceptija je našla rješenje: funkcionalno objedinjavanje bolničke i vanbolničke zdravstvene službe.

U Šibeniku postoje dvije i više zdravstvene ustanove. Dom narodnog zdravlja i Opća bolnica. I pored toga što u njima djeluje oko

četdesetak liječnika, ne zadovoljava rad na zdravstvenoj zaštiti, jer nema funkcionalne povezanosti u radu jedne i druge ustanove, naročito u preventivnoj zaštiti. U gradu, a naročito na selu, ne postoje blokove, odnosno rajonske ambulante. Jedan plenum Socijalističkog saveza naše općine ljetos je analizirao stanje zdravstvene zaštite. Uočen je veliki pomor dojenčadi na selu, jer se najmanje činilo za zdravstvenu zaštitu djece. Oko 25 posto smrtnih slučajeva na selu posljedica je raznih bolesti. Zato je plenum preporučio, da se pored unapređenja zdravstva u gradu glavna pažnja usmjeri na selo. Troškovi zdravstvene zaštite su se povećavali, jer se obrada bolesnika vršila u ambulantama Doma narodnog zdravlja i u bolničkim ambulantama, a manje se je bavilo kućnim liječenjem.

Zbog toga je u prvom planu

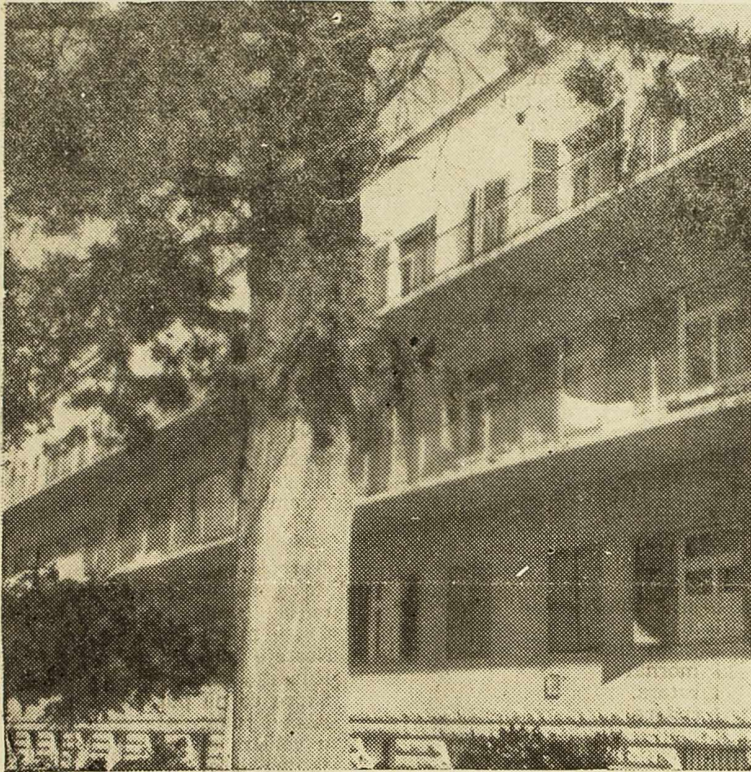
objedinjavanja zdravstvene službe otvaranje rajonskih ambulanti. Otvorilo bi se pet rajonskih ambulanti u gradu, zatim u Lozovcu, Grebašćici, Boraji i Zlarinu, zdravstveni punktovi u Prviću Žirju i Kapriju i zdravstvena stanica u Krapnju. Patronažna služba proširila bi se i na selo, kao što se provodi u gradu.

Što se tiče funkcionalnog objedinjavanja zdravstvenih ustanova, kao krajnji cilj postavljeno je formiranje jedinstvene zdravstvene ustanove: Zavoda za narodno zdravlje. Međutim, njegovom formiranju prići će se postepeno. Kao prvi zadatak u tom pogledu stapanje je specijalističkih službi u okviru Opće bolnice. To bi bila prva etapa.

U drugoj etapi predviđa se uklopavanje dispanzerske službe u okviru bolnice, kako već djeluje Antituberkulozni dispanzer i bolnički TBC odjel kao jedna cjelina. Spajanjem specijalističkih i dispanzerskih službi, te rada liječnika opće prakse, stvoreni bi bili svi uslovi i za administrativno objedinjavanje. Kad se sve te službe ujedine pod jednim rukovodstvom, onda se može govoriti o funkcionalnom objedinjavanju bolničke i vanbolničke službe, koja će osim efikasnije zdravstvene zaštite, već pažnje preventivnom liječenju omogućiti i znatne novčane uštede, jer će se sredstva racionalnije koristiti.

I na području kotara namjerava se provesti takva jedinstvena zdravstvena organizacija. Osim u Šibeniku bit će u Kninu i Drnišu u perspektivi formirani takvi zdravstveni zavodi. Ostale manje općine, koje još nemaju razvijenu zdravstvenu službu organizacijski će se vezati za jedan od tri zdravstvena zavoda, prema teritorijalnoj gravitaciji.

U citavoj stvari najvažnije je, da je razrađena konceptija na bazi analize dosadašnjeg stanja, i pravilne orijentacije stvorene na vlastitim iskustvima i iskustvima zdravstvenih službi u drugim centrima, koje je posjetila komisija. O tome će se diskutirati i u zboru liječnika i u stručnim udruženjima i svim osnovnim organizacijama Socijalističkog saveza i sindikata.

Opća bolnica Šibenik

Povodom stupanja na snagu novog Zakona o autorskom pravu

Na dan 28. novembra 1957. godine stupio je na snagu novi Zakon o autorskom pravu, objavljen u »Službenom listu FNRJ« broj: 36 od 28. augusta 1957. g.

U smislu odredaba novog Zakona, autori muzičkih i književnih djela uživaju zaštitu svojih imovinskih i ličnih (moralnih) prava (član 25 i 26 spomenutog zakona).

Lična (moralna) autorska prava sastoje se u pravu autora da prilikom korišćenja njegovog djela bude priznat i naznačen kao autor, u pravu da se usprotivi svakom deformiranju, sakaćenju i drugom mijenjanju djela, kao i u pravu da se usprotivi svakoj nedostojnoj upotrebi djela, koja bi vrijeđala njegovu čast i ugled (član 26).

Autorska imovinska prava sačinjavaju pravo autora na iskorišćenje djela u svim vidovima, odnosno pravo na naknadu ukoliko njegovo djelo iskorišćava drugo lice (član 25 Zakona).

Korišćenje autorskog djela od strane drugog lica može se vršiti jedino uz dozvolu autora (član 25 st. 3 Zakona).

Dozvole za korišćenje autorskih djela u FNRJ putem javnog izvođenja muzičkih i književnih djela (mala autorska prava) izdaje u smislu člana 69 i 71 novog Zakona ZAVOD ZA ZAŠTITU AUTORSKIH MALIH PRAVA — ZAMP koji je jedino i isključivo zakonom ovlašten da na području FNRJ ostvaruje i štiti autorska mala prava preko svojih poslovnica, ispostava i zastupnika.

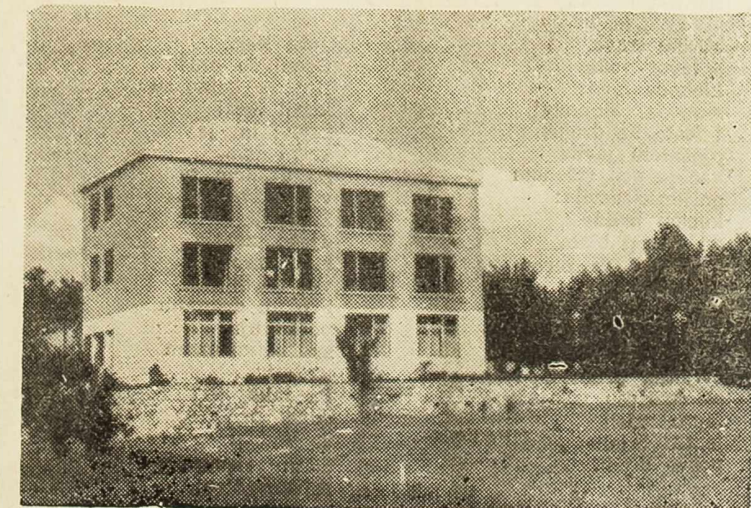
Korišćenje autorskih djela vrši se bilo živim, bilo mehaničkim sredstvima, a pojavljuje se najčešće: na radio i televizijskim stanicama, na priredbama svih vrsta (koncertima, kulturno-umjetničkim priredbama, plesovima, drugarskim večerima, zabavama,

balovima, akademijama, književnim večerima, javnim školskim priredbama, fiskalnim priredbama, plesnim školama, dočeku Nove godine, raznim revijama i izložbama, varijetiskim i artističkim priredbama itd.), u ugostiteljskim, trgovinskim i zanatskim radnjama, u kinematografima, na prijevoznim sredstvima, saimovima, kupalištima, zabavnim parkovima i drugim javnim mjestima.

Prema odredbama novog Zakona, svi korisnici autorskih djela obavezni su: 1. da pribave dozvolu za korišćenje ovih djela koju u ime domaćih i inozemnih autora daje ZAMP preko svojih ovlaštenih organa, republičkih poslovnica, ispostava i zastupnika u svim sjedištima narodnih odbora općina (dozvole se mora tražiti najmanje

tri dana unaprijed), 2. da uredno uplaćuju odgovarajuću naknadu (autorski honorar) predviđenu tarifom, 3. da redovno dostavljaju organima ZAMP-a pravilno ispunjene programe izvedenih djela (čl. 25, 71 i 75 Zakona).

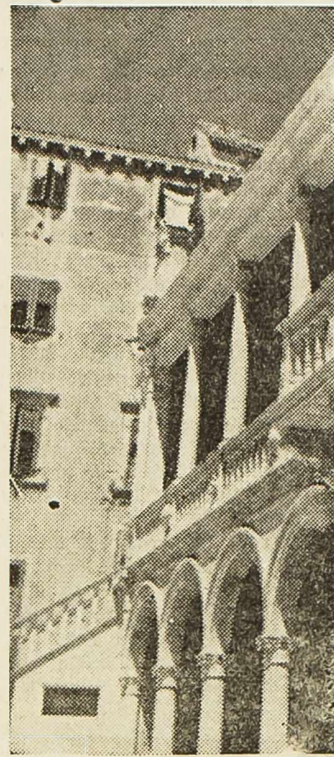
Za korisnike koji ne budu ispunjavali svoje obaveze propisane novim Zakonom odnosno koji budu kršili njegove odredbe Zakon je predvidio veoma stroge i osjetljive kazne (zator, novčane kazne do 1.000.000 dinara i obavezu naknade štete — član 55 — 66 Zakona). U Zakonu se osim toga predviđa da organi unutrašnjih poslova na zahtjev ZAMP-a zabrane korišćenje autorskih djela u slučajevima kada korisnici ne ispunjavaju svoje zakonske obaveze (član 75 Zakona).

Vodice: Odmarište »Grafike«

Iz staroga Šibenika

POKRET ŠIBENSKIH SELJAKA 1461.

Značajan jedan pokret seljaka šibenskoga kotara, iz 1461. g., izbjegao je dosad pažnji naših povjesnika (i onaj Stjepana Antoljaka u tu skoro izasjeloj knjizi »Bune pučana i seljaka u Hrvatskoj«), vjerovatno stoga što se glavni i, smiješno reći, jedini izvor za nj: predstava trojice šibenskih seljačkih vođa, napisana i predana mletačkoj vladi sredinom ljeta 1461. g., zavukao, s p.s.mom dužda Malipiera koje se na nju odnosi, u kodeks br. 351 (list 50) arhiva obitelji šibenskih Divnića, kome danas nema ni traga. Miagostović je, srećom, napravio, ne baš najsvjesnije, priepis ovih dvaju dokumenata koji su svjedočanstvo o najstarijem danas poznatom općem pokretu seljaka na području Šibenika protiv šibenskih građana (i plemića i onih koji su se imetkom uzdignili). Iz njih je, istina, razvidna samo jedna faza tog pokreta, o njegovom kraju i rezultatu nemamo podataka. Ali i ovo što je do nas došlo svjedoči nam da je u seljačkim masama bilo i svijesti i gnjeva, i volje i spremnosti za rušenje okova feudalizma.

Darovštinama, mirazima, ostavštinama, često puta i kupovinama i prostim otimačinama, najveći i najbolji dio šibenskog zemljišnog posjeda našao se u rukama plemićkih obitelji i crkve. Crkva (»mrtva ruka«) uspjela ga je, do XX. v., zadržati; plemstvo nije. Bogati i manje bogati građani počeli su sticati jednu vlasteosku zemlju za drugom. Grčevito opirali su se tome plemići, stvarali zakone o prečemu pravu kupnje za srodnike, o pravu iskupa dobara prodanih na dražbi i sl., ali su pred bogatim građanima morali ustuknuti.

Ali ni plemići, ni osiljeno građanstvo nisu htjeli dozvoliti seljaštvu sticanje zemlje, ekonomsku jednakopravnost, stvaranje i jačanje slobodnog seljačkog posjeda. Seljak je, po njima, morao biti onaj koji će stalno i trajno davati sterot i novoj klasi polovinu ljetine s oranica, četvrti pa čak i treći dio masta, polovicu plodova maslina, smokava i ostalih voćaka.

Donesena je, radi toga, još 1385. g. posebna zakonska odredba (reformacija 34) da nijedan seljak ne može na području šibenskoga kotara kupiti ni kakvu nekretninu, ako prije nije kupio ni sagradio u gradu Šibeniku kuću, a i to istom nakon odobrenja plemićkog Velikog vijeća. Da perfidija bude veća, ovaj je odredbi dana retroaktivna snaga, te su izrijekom proglašene nevaljanima sve ranije seljačke kupovine zemalja, makar izvršene i odobrenjem vlasti, ako kupac nije kupio ili sagradio u gradu kuću. Kad je, u siječnju 1461. g., ova restrikcija »zaslađena« odredbom da će svaki općinski egzaminator koji svojim učešćem konvalidira ugovor o kupnji, sklopljen bez rekvizita iz reformacije 34, biti lišen službe i kažnjen sa 100 livra globe, i kad su pojedini građani počeli od seljaka tražiti natrag zemlje im prodane, čak pred 30 i više godina, seljaci su se opri. Došlo je do pokreta »svih seljaka šibenskoga kotara«, kako se naglašuje u navedenoj seljačkoj predstavi, koji nije ostao anoniman: u ime seljaka nastupali su Jakov Urić iz Birinja, Radić Jurjević sa Konjevratu i Mate Ivković iz Sitnog.

Kad su 1461. g. došli u Šibenik iz Mletaka sindici (neka vrst komisije državne kontrole, sa širokim ovlaštenjima) — bili su to, kako se čini, Jurje Contarini i Antun Venier — te javno proglasili neka se njima jave svi koji se na što imadu potužiti, seljaci su odlučili da svoju žalbu ovima podnesu posredstvom jednog od općinskih advokata. Žalba je odista bila umjerena: seljaci su bili voljni respektirati uvjet podignuća i kupovine kuće u gradu za sticanje nekretnina u kotaru, ali su tražili da se ukine odobravanje kupovine po Vijeću plemića, jer su ovi odobrenja davali i uskraćivali po svojoj miloj volji, te da im se ne otmilju zemlje, koje su otpr. toliko godina kupili. Međutim, kad je žalbu trebalo i pismeno podastri — sindici su u međuvremenu otputovali iz Šibenika — građani su pribjegli svim mogućim maknacijama da to osujete. Najprije je advokat kazao da on to ne može učiniti bez dozvole gradskog kneza. Kad je, na traženje seljaka, knez Aleksandar Marcello odobrio ovima izbor punomoćnika i naredio općinskom kančeliru da primi na zapisnik odnosno punomoć, te se ovaj spremao to učiniti (punomoć je imalo izdati oko 70 seljaka kotaraca, očigledno predstavnika pojedinih sela), četiri ili pet šibenskih građana skočilo je na nj da to ne smije učiniti, i kančelir se povukao, izgovarajući se seljacima da je »odvisen o zboru i građana pa da se ne usuduje učiniti im nažao«.

Ponovno su seljaci pošli knezu. Stvar je bila »vruča«, pa je knez naredio kančeliru da primljeni nalog izvrši. U svim su selima održane posobe (zborovi) i na svakoj su izabrana po dva i tri predstavnika. Punomoć je izdalo oko sto njih (u pokretu je, znači, bilo najmanje 40-ak sela).

Sada su građani počeli kneza plašiti — seljač-

kom revolucijom! Unatoč njihovim prijetnjama seljacima da će svaki onaj koji na posobu dođe platiti 5 livra globe, ove su održane, i u neviđenom dotad opsegu; izabrano je i formalno rukovodstvo seljačkog pokreta; izvršene su pripreme za odaslanje seljačkih predstavnika vladi u Mletke — i sve to ispriječilo se njihovu nasilju. Pošli su knezu da protestiraju, navodeći da je sve to »opaka stvar i da se radi o uroti seljaka protiv građana«, pa laskali mu: »Vi ste država, Vijeće Desetorice i sindik, i sva vlast u ovoj zemlji, vi naredite potrebno!«, naročito optužujući jednog seoskoga popa, koji da je »izdrao grlo« i svakog pojedinog seljaka pitao: »S kim ćeš? S građanima ili, pak, sa seljacima?«, a što sve »može imati za posljednju veliku smutnju«.

Knez se prepao i odmah dao utamničiti popa i više seljaka.

Iz dokumenata nije jasno držanje pučana-obrtnika šibenskih u ovoj stvari. Seljačka predstava veli da je knez u jednom trenu naredio da svi dođu na glavni gradski trg (pred Vijećnicom).

Videći koje im se sve smetnje prave, seljaci unajmisse jednu ladu, koja će njih nekoliko s jednim advokatom odvesti u Mletke. Jedan je građanin, međutim, odnio sa lađe vesla, navodeći da to čini po nalogu kneza. Kad su seljaci došli u kneževu palaču tužiti se radi toga, ovaj im je bahato odgovorio da u svojoj kući »ne će da drži divane«, nego da će sići dolje (tj. u ložu) »nakon ručka«.

Seljacima nije preostalo druga nego pješke poći u Zadar i tu unajmiti ladu koja će ih odvesti u Mletke. Četiri stotine htjelo ih je poći, ali im je advokat rekao da i trojica mogu učiniti ono isto što i četiri stotine.

I tako su, vjerovatno krajem srpnja 1461., Urić, Jurjević i Ivković, »u ime svoje i svih ostalih seljaka«, predali u Mlecima duždevoj vladi napismeno opsežnu tužbu postupaka građana i gradske vlasti, tražeći u prvom redu da ih se ne sprečava u podnošenju tužba vladi direktno — žaleći se da građani nagovješćuju seljacima da će morati plaćati i za napajanje svoga blaga. Nakon toga slijede pojedini kapituli žalbe.

Imade ih svega šest. Prvim se traži ukidanje zakonskih propisa o ograničavanju seljačkih kupovina zemalja, u kojima je gore bilo govora. Za nje predstava veli da su »najnepoštenija stvar« i da su u stanju izazvati »velik metež i golema zla«.

Pet ostalih kapitula posvećeno je drugom, dosad neisticanim tegobama seljaka. Tu je, na prije »onaj prokleti zakon« da seljak-posjednik ne može svjedočiti u korist drugog seljaka, kojim se smeralo na reformaciju 166, donesenu još 1406. g. Zatim: »svakodnevno i po mloj volji uzimanje seljakovih konja, bilo od građana, bilo od službenika Općine«, što se radilo u brk propisu reformacije 256 od 1441. g. Kao četvrto: zabrana seljacima da, i pored plaćanja dažbina i tridesetnice (daće u iznosu tridesetog dijela vrijednosti uvezene ili izvezene robe), ne smiju svoje blago i plodine prodavati izvan kotara, kojom su građani sebi osigurali trgovinski monopol, »kupujući po cijeni koju hoće i preprodavajući kome hoće«. Petim kapitulom seljaci traže »da ne bude svaki čas po 400 i 500 njih tjerano u hajku kod lovoja kneževih sinova ili drugih osoba, jer gube uvijek po dvije i tri radnice, uz veliku štetu i trošak«. U šestom kapitulom seljaci se žale da se stara njihova sela primoravaju da dijele svoje pašnjake i vode s naseljima pridošlica koje su u kotar doveli pojedini plemići i ostali građani (na osnovu ovlaštenja, danog 1415. g. reformacijom 185). Nakraju, seljaci traže da njihovi utamničeni drugovi budu pušteni. »Citav će kotar biti u metežu«, kaže se u predstavi, »ako ne budu uklonjene krivice i ugnjetavanja«.

Pismom od 4. kolovoza 1461, dužd Paskal Malipiero zamjerio je šibenskom knezu što su seljački predstavnici sprečavani da lično pođu vladi u Mletke. Podjedno mu je naredio da pusti one koje je zatvorio, ako su utamničeni samo radi onoga o čemu radi seljačka predstava, koju prilaže. Glede tužba i zahtjeva sadržanih u ovoj, dužd ponavlja poznato stanovište mletačke vlade: nikakva novotarija, nikakav novi zakonski propis ne smije biti primjenjivan, ako nije potvrđen od vlade.

Kao što je rečeno, povijesni mrak pokriva kraj ovog pokreta. Možda je došlo do izvjesnog ublaženja nemilosrdne prakse, Ali zakonske odredbe protiv kojih su se seljaci 1461. g. žalili i tako masovno ustali ostale su na snazi, te su unesene i u 1608. g. tiskanu knjigu šibenskoga Statuta.

Još nije bio kucnuo čas da se izvode oslobođenje, Ali Jakovu Uriću, Radiću Jurjeviću i Ivkoviću, kao i hiljadama njihovih suputnika u selima šibenska pripada čast da su ustali među prvima: pola vijeka prije Matije Ivanića, a preko sto godina prije Matije Gupca i Ilije Gregorića. B. D.

z a n a š e n a j m l a d e

H. Ch. Andersen Novogodišnja priča

Bilo je strahovito hladno, padao je snijeg, spuštala se tamna večer. Bila je to posljednja večer u godini, večer uoči Nove godine. Na toj hladnoći i kroz tu tamu koracala je mala siromašna djevojčica, gololava i bosonoga. Doduše, bila je u papučama kada je od kuće pošla, ali koja korist! Papuče su bile vrlo velike, ta još ih je njezina majka nosila dok nije umrla. Bile su tako velike, da ih je mala izgubila kada se žurila da što prije pređe preko ulice, jer su dvojica kola tuda strahovito jurila. Jednu papuču nigdje nije mogla naći, a s drugom pobježe neki dječak, koji reče da će mu poslužiti umjesto kolijevke, kada bude imao dijete.

Ide sirota djevojčica, koraca posim nožicama, a nožice joj postale crvene i vrlo plave od silne studeni. U nekakvoj staroj pregači nosi sumporne šibice, a čitav svezanj drži u rukama. Cijeloga dana nitko nije ništa od nje kupio, nitko joj nije niti groša dao.

Gladna i prozebljalu je djevojčica i izgledala je, jadnica, strahovito potištena.

Sniježne pahuljice padale su na njenu dugu žutu kosu, koja se divno kovčala niz vrat sama od sebe, jer — razumljivo — niti je imala vremena za gizdanje.

Svi su prozori blještali od svi-

jetlosti svijeća, a svukud je mirisalo po guščijoj pečenci — ta bilo je to uoči Nove godine.

U jednom uglu, upravo između dvije kuće — jedna je kuća malo više strasala prema ulici nego druga — sjede djevojčica, pa se zgruri. Uvukla je grčevito nožice, ali od toga joj je postalo još hladnije, a nje se smijela odlučiti da ide kući, jer nije dobila niti groša.

Otac bi je tukao, a i kod kuće je bilo hladno, jedva što su imali ono malo krova nad glavom, a vjetar je duvao kroz prozor krov i zviždao, iako su mu one najveće pukotine popunili slamom i krpama. Ručice su se djevojčice sasvim ukočile od silne studeni. Zaista, mnogo bi pomogla jedna jedina šibica, kad bi samo smjela da je izvuče iz svežnja, pa da je upali i da zgrije prste.

Izvuče jednu:

— »Frel! Uh, alaj to gori, alaj to svijetli! Vinuo se topli jasni plamen, prava svijećica, i kada joj je primakla ruku, zaista kao prava divna svijećica. Djevojčici se učinilo da sjedi kraj velike željezne peći s nogama od mjedi, s postoljem također od mjedi, a da je u peći gorjela vatra i tako divno grijala. Mala ispruži nožice da i njih ugrije — a pritom se ugasi plamčak i peć iščeznu. Sjedila je sada s ostatkom dogorjele šibice u ruci.

Ona kresnu i drugu, šibicu se zapali, zasvijetli i njezin sjaj se prosu po zidu, a zid posta proziran kao zavjesa. Ona pogleda u sobu kroz tu zavjesu i vidje: stol, pokriven blistavo bijelim stolnjekom na stolu posude od bijelog porculana, pečena guska, koja se divno pušila, začinjena još

šljivama i jabukama.

I što je bilo još mnogo ljepše, guska skoči sa zdjele, pa se počegegati po podu, a u leđima joj još stoji zabodena vilica i nož. I guska dođe upravo do sirote djevojčice. U tom se ugasi šibica i sad se vidio još samo debeli hladni zid.

Ona opet upali jednu. Sad joj se učini da sjedi pred lijepim borom. Taj bor bio je veći i ukrašeniji i od onoga, koji je vidjela kroz staklena vrata bogatog trgovca. Tisuće svijećica plamsalo je u zelenom granju, a šarene slike, iste kao i one iz izloga trgovina, gledale su je odozgo.

Mala pruži ručice visoko u zrak, a šibica se ugasi i sve one svijećice odmaknu se u visinu, sve više i više i sad ona primijeti da su to jasne nebeske zvijezde, a jedna zvijezda samo pada i obasja nebo širokom plamenom brazdom.

Ona opet kresnu šibicu i sve zablista oko nje, a u tom sjaju pojavi se njena pokojna stara baka, svijetla blaga lika i puna miline.

»Bakice!« — usklikne mala.

»Ah, povedi me sa sobom. Znam bako, da ćeš i ti otići čim dogori šibica. Nestat ćeš kao i topla peč, kao i divna pečenica od guske, kao i veliki i sjajni bor!«

U najvećoj žurbi zapali sav ostatak šibica koje su bile u kutiji; htjela je zadržati što je duže mogla svoju dobru baku. A šibice bljesnuše takvim sjajem, da je bilo svijetlije nego u po bijela dana. A stara baka nikad nije bila tako lijepa, tako velika. Ona podiže djevojčicu u naručaj, pa u sjašu i milu poletješe obje u vis i tu djevojčica više nije osjećala ni hladnoću, ni glad, ni strah.

U kutu između onih kuća osvanula je mala djevojčica crvenih obraza i nasmijanih usnica. Osvanula je mrtva, smrznuta posljednje večeri stare godine. Praskozorje Novog ljeta zateklo je mrtvu djevojčicu, koja je sjedila sa šibicama, a čitava jedna kutija bila je već popaljena.

Ljudi rekoše:

»Htjela je jadnica, da se ugrije.«

STIŽE DJEDA MRAZ

Godina Stara je zemlju Prekrila bijelim sagom, Da čist i mekan bude put Djedici Mrazu dragom.

Jure saone, hitaju, Voze ih konji vrani, U noći ovoj Djedicu Čekaju mališani.

Mjesec sa neba svijetli mu Čarobnom svojom zrakom.

A sitne zvijezde stazu mu Posiplju zlaćanim prahom.

U snu se sretno osmijehuju Nevina dječja usta, Sutra, kad danak osvane (jutro.) Bit će veselja pusta.

Jure saone, hitaju, Prsti snijeg bijeli... U ovoj noći Djeda Mraz Darove djeci dijeli.

A. S.

Dvanaestorica

I. Mi idemo složno sada do čarobnog bijelog grada. Srebrna nas Vodi staza do dvorova djeđe Mraza. Djedo Mraz je dobričan, ali nije obričan. Hej! — da mi je samo znati, što će Miši, djedo dati? a što Zlatku darovati? Zlatko voli kamion; Mišo mlazni avion. A meni se, druže, leti; baš na Mjesec u raketi.

II. Uz jedanaest braće, — tko bi to reko, — i ti se nalaziš plačljiva seko. Umjesto da se uz bracu smiješ, vječito hladne suzice liješ.

III. Baš mi je, djeco, čarobno ime: pola od proljeća, pola od zime. Umjesto jedno dva imam lica. Vjesnik sam ševa i ljubica. Iako bijelu šubaru imam ja sam grobar nesnosnih zima.

IV. Između brda livada zelena na kojoj pasu stada jelena. Mirišu trave, a izvor voda klokoče živo: sloboda, sloboda! I lasta se draga pjesmom javila, već je pod strehom gnijezdo savila: kućicu malu od žitkog blata, s jednim prozorom, ali bez vrata. Za zidom je pčela višnju oprasila; da li je koji cvijetak promašila? Na krošnju višnje leptir sjeli leptiri bijeli posve bijeli.

V. Tko to drumom pjesmu sklada: »Da nam živi

Praznik rada? Pjeva pastir, pjeva ševa... Pa neka se, druže, pjeva. Došo nam je mjesec snova, mjesec bajki i divova. Mjesec mora i mornara, i ratara, i rudara...

VI. Na livadi blizu rijeke smjestiše se male zeke. Plašljiva im srca biju, niti jedu niti piju. Kad pokose kosci travu, gdje će zeke skloniti glavu? Al' što ćemo, došla ora, livada se kositi mora; dok je sunca još za dana bit će čista poput dlana. Na livadi blizu rijeke, živjeli su male zeke. Sad livada pokošena bez zeka je i bez sijena.

VII. Na polju žetva u punom jeku, a vode teku i ne teku. Umjesto rijeke i bistrih vrela, cijedi nam se znoj sa čela. Iako priljev, na klasje pada, sladak je s kruhom našega rada.

VIII. Jure kola. Drum se praši. Hej! — kakvi su konji naši! Lijevi mi je vatra živa, na desnom se vije griva. Zelite li, djeco, znati; nisu vranci, već dorati. Sve mi drumom poskakuju sve se drumom utrkuju. Pa iako sunce priži, za vodice čvrsto držim. Kličem živo: dio, mili; još se nismo morali!

Na livadi već nas čeka miris sijena, bistra rijeka, cvrkut ptica iz živica i zelena dolamica.

IX. Ovaj je mjesec rujan od vina; mirišu trave da je milina. Nestaje ljeta... Kupanje ode. Skoro će na put laste i rode: u velikim se jatima jate; polaze sa željom da nam se vrate. Umjesto nas iduće zime, crna će djeca da ih prime. Zaželimo im na putu dugu, da sretno stignu ka toplom jugu.

X. Promatram kišu sav zanesen, a zatim šapnem: došla je jesen. Listopad je grobar u fraku: za mrtvo lišće priprema raku. Nikakav propis za njegov važi, a ipak ima i svojih draži.

XI. Jedanaesti je mjesec po redu; tjera u špilju pospana medu. On će u špilji; to znamo i mi, čitavu zimu da prezimimo. Tek kada dođu topliji dani, stari će medo iz špilje vani — mršav i lijn i skrhan bijedom, da se ogleda za slatkim medom.

XII. Tko se to vješto pod plotom krije? Vidim njuškicu lukave lije. Želudac prazan, hvata je muk; pod plotom čeka na kuma vuka. Bunda joj je topla, a šape meke; skupa će u lov preko rijeke. Ali kako će to ne znam ni ja, lija i vuk bez dobrih skija? Sve mi se čini, puknut će buka, postat će lija plijenom vuka.

Petar Blušić

TRI PONOĆNA PUTNIKA

Spremila se Stara godina, kupila pažljivo sve događaje, koji su se za njenog vijeka zbili, u svoju već pohabanu pregaču, pa sjela da se odmori. Čekao je dug put. Uskoro za svega nekoliko sati, morala je krenuti u nepovrat.

Sjedi tako starica i razmišlja o proteklim danima. Teško joj otko srca. Oprašta se u mislima od djeda i bake, od sina i snaje, od unuka i unučice. Njih je naročito voljela, tu vedru i nestašnu djecu. Mnogo im je toga poklonila za svog boravka. Mnogo puta ih je obradovala. Posljednji poklon ostavila je za restanak. Stresla je jutros svoju kabanicu i pustila da snijeg bijelim pokrivačem prekrije zemlju. Padao je i padao snijeg, sve deblji bivao

je sag koji je Stara godina prostrla djeci na rastanku.

U Dvorima budućnosti, Nova godina u svečanom ruhu nestrpljivo je čekala čas da krene u svijet. Okitila se radošću i veseljem. Njih će prosipati svuda u čas svog dolaska.

Na drugom kraju svijeta, u sred guste šume, u čvrstoj brvnari još se netko pripremio na put. Bio je to Djeda Mraz. U vreću bez dna potrpao sve igračke koje je tokom godine izradio, na noge navukao teške čizme, ogrnuo se kabanicom, a na glavu nabio toplu šubaru. Obrisa zamagljeno okno, pa, kad je vidio da je snijeg dosta dubok, krenuo na put. Grabi čizmama po snijegu, reklo bi se da leti, a ne da hoda. Žuri se starica djed, jer mu je za jednu je-

dinu noć cijeli svijet obići. Ide tamo od zaselka do zaselka, od sela do sela, od grada do grada. Ude u svaku kuću, darove iz vreće vadi pa ih ostavlja dobroj djeci.

Obišao tako već pola svijeta, kadli na starom satu — starom koliko je i vrijeme samo — otluca ponoć. Dok je još zadnji zvuk zvona titrao u zraku, podigla se Stara godina, pa teškim, umornim korakom krenula u prošlost.

Nova godina izletjela iz svojih dvora. Hitala je nestrpljiva, da ostvari budućnost koju su svi iščekivali.

A Djeda Mraz zagrabio čizmom na drugu polovinu svijeta, da i tamo ostavi svoje darove i obraduje mališane. A. S.

Djeca svjetioničara

U hu-hu-uuu- nesmiljeno hu-đi vjetar u kamenom tornju svjetionika. Velika bijela kuća potresa se u temeljima, zadržti prkosno pa se ponovno smiri spremna da poput stare tvrđave odbije nove juriše bure.

Na ovom malom otočiću, osim kadulje i nekoliko rakita ništa drugo ne raste. Stoviše, u ovim izrovašenim kamenim raspuklinama ni zmijsa se nije mogla održati u životu, posljednji primjerci otrovna poskoka već davno su uginuli. Ali vječito nemirno more, sa svojim mnogobrojnim stanovnicima, pruža djeci svjetioničara obilje zabave i igre. Rubom ostrorbride obale često krstare zubaci-krunaši u potjeri za školjkama i pužicama, noću za vrijeme tišine čuje se hrskanje školjkinih ljusaka pod njihovim snažnim zubima. Ponekad proleću pučinom lukavi delfini žureći da zanoće u nekoj uvali. Prolaze lađe u raznim pravcima, a kad se približe svjetioniku pozdravljaju svjetioničare otegnutim piskom brodske sirene. Obojeno svijetlo stalno se pali i gasi. Ono bezglasno razgovara sa pomorcima i brodovima, pokazuju im pravac a oni su mu zato vječno zahvalni.

Djeca svjetioničara još uvijek lutaju po grebenju u potjeri za novim pustolovinama, zanosno osluškjuju tajanstveno šaporenje valova, koji poput srebrnih zvončica izvođe svoju stravičnu glazbu, klokoču i preljevaju se u bezbroj boja raspjenušavi i bijesni. Ona žive sa stihijom valova, druže se sa galiovima i delfinima, sanjare o dalekim prekomorskim krajevima. No danas je svršetak Stare godine i ona često misle na darove koje će im donijeti Djeda Mraz, komu su ona već davno uputila svoje pismene molbe, izložila mu svoje želje i svoje radosti. Ali mali Goran od časa do časa postaje sve nemirniji. On vječito nešto zapitkuje, sluša s nevjericom odgovore starijih dječaka, mršti se i neodoljivo spreman da i najvišu ičinu proglasi za običnu laž. Njemu nikako nije jasno, kojim će putem doći na njihov otočić starac sa srebrnom bradom i vretenastim brkovima. Nebo je oblačno a more nemirno, već

dva dana brodovi nisu pristali uz obalu njihova otočića...

— Doći će helikopterom odgovara stariji — Vlado. A može čak i podmornicom.

— A tata kaže, dovest će ga u kolima četiri vatrena bijelca. Preko mora! Glupost.

— Hej braco! — kliče zanosno Vlado. Odzvonilo je kolima i bijelcima. Danas su u prometu mlaznjaci i brzi motorni čamci. Časkom te prebace do najudaljenijih kutaka zemlje, oni su brži od vjetra — ma kako on bio strašan. A uskoro ćemo putovati i na Mjesec...

— Podmornicom? — začuđeno će Goran.

— Ne podmornicom, već raketom. Dok mi porastemo sve će biti spremno za put u svemir.

— A ako bude duvala jaka bura? — Tata kaže da ona potopi i velike brodove.

— Bura je običan dašak prema snazi rakete, Vjetrovi se drže zemlje, nema im ni traga u svemiru.

— Tako, gdje nema vjetra ne može biti ni života — umiješa se mala Jasminka iz trećeg razreda osmogodišnje škole. Ona je s Vladom došla s kopna da na svjetioniku proslavi s roditeljima novogodišnji praznik. A Djeda Mraz će svakako doći i donijeti nam darove. On je veliki čarobnjak, pa može prispjeti kakvim god bilo prijevoznim sredstvom.

Na pučini se pokaže velika trgovačka lađa s upaljenim svjetlima. Vlado će znački!

— Ono je »Dubrovnik«, dolazi iz Londona. Za par godina imat ćemo veliku trgovačku mornaricu.

No već je bilo kasno, na glasno dozivanje majke požuriše kući, pretpostavljajući da ih u domu čeka neko radosno iznenađenje.

— Hej djeco! dočekaše ih na kućnim vratima majke. Zar vam nije jasno da Djeda Mraz ne voli skitnice! Požurite na večeru a zatim... — no umjesto da završi riječ ona se veselo nasmijala, što djeca primishe kao događaj prvoga reda. Vlado kimne Goranu glavom u znak opreza a mala Jasminka tajanstven majčin smjehak protuma-

či kao ugodno iznenađenje

No u blagovaonici, osim porodanih tanjura, na stolu nije bilo ništa što bi privuklo njihovu pažnju. Nema ni jelke ni darova u kutu. Pa, štaviše, ne pojavise se ni njihovi očevi, dvojica svjetioničara. Pogledaše se zbunjeno.

Jedite brzo — narediše majke, uskoro ćemo dobiti goste...

— Hm, goste — ote se Jasminki. Iz svemira...

Dvojica najmladih — Marija i Ilica već zadržimale se stolom i ubrzo se nadoše u krevet. Vlado se zagleda prema vratima susjedne sobe iza kojih se čulo šaputanje. Sad je bio potpuno siguran da je ugodno iznenađenje blizu.

Kad je večera bila gotova, majke ih izvedoše na hodnik a zatim u blagovaonicu ugasiše svijetlo. No to je potrajalo samo nekoliko časaka. A kad ih ponovo uvedoše u blagovaonicu njihovom čudenju nije bilo kraja. U uglu sobe nalazila se divna jelka okićena svakojakim igračkama. U jelku stajahu dva sjedla mornara s dugačkim bradama. Jedan od njih reče:

— Evo nas, draga djeco, došli smo vam s darovima u posjetu. Napolju duva bura, ali ona nas nije mogla spriječiti da vas obradujemo. Istina nismo pjesačili kroz ljetu vijavicu niti su nas završili drumovima vukli vatreni bijelci u izrezbarenim kolima. Ali zato naš put nije bio ništa kraći. Naprotiv, do pola noći, moramo prijeći pomorski put od Kopa do Kotora, moramo zaviriti u svaku ribarsku kuću, u svaki grad i zaselak. Moramo se žuriti, jer nas sva djeca naših ribara i pomoraca očekuju sa nestrpljenjem. Vaše majke će vam podijeliti darove prema zaslugi. Zato budite dobri kao i dosad. Oprostite, ali jako nam se žuri. Sretna vam Nova godina!

Uzbudena djeca stadoše radosno klicati. No toga časa ponovo se ugasi svijetlo i u blagovaonici zavlada mrak i tišina. Stari pomorski putnici »nestadoše« u burnu noć.

Prvi se snađe Vlado i reče:

— To su bili oni, poznao sam ih po glasu... P. B.

gradska rubrika

Kakve su daljnje mogućnosti privrednog razvoja Šibenika, podizanje komunalnih objekata, stambenih zgrada, ulica, puteva, nasada i td.? O svemu tome počelo se diskutirati u savjetima Narodnog odbora općine, na kojima se u prvi plan postavlja perspektivni plan razvoja grada u periodu od 1957. do 1962. godine.

Komunalni objekti u prvom planu

U narednih pet godina Šibenik će dobiti veći broj objekata komunalnog značenja. U Ražinama,

ŠIBENIK U 1962. GODINI

restoranom i kavanom. Ovaj objekt koji će koštati oko 250 milijuna dinara posjedovat će 80 kreveta te higijensko-sanitarne uređaje. Pokraj hotela podići će se kinodvorana s oko 800 sjedala u predjelu Dobrike i Rogeča za oko 300 metara, te željezničkog spoja sa teretom stanicom na Ražinama koja se već nalazi u gradnji. Izgradnjom te obale Šibenik će moći primiti još tri prekooceanska broda. Ispred Kneževog palače podići će se novi gat u dužini od 100 metara za potrebe putničkog saobraćaja.

Od ostalih objekata vrijedno je istaći podizanje vinarskog podruma, zatim zgrade Ferijalnog saveza, Doma JNA, dječjeg zabavnog parka u predjelu Rokić, te dovršenje stadiona »Rade Končar«.

450 novih stanova

Do 1962. godine na području grada izgradit će se daljnjih 450 stanova. Pored deseterokatnice na Križu koju će podići NO općine, u Dragi će se izgraditi zgrada na četnaest katova u kojoj će se nalaziti i poslovne prostorije nekih trgovačkih poduzeća. Pokraj sadašnje zgrade kod Pošte izgradit će se peterokatnica sa kavanom u prizemlju. Više stambenih zgrada gradit će »Šipad«, zatim tvornica glinice i aluminija, NO općine i kotara, Električno poduzeće, tvornica elektroda i ferolegura i Mornarica. Predviđa se također da će i izvjestan broj privatnih lica podići više od 50 stanova.

Povećanje zelenog prostora i asfaltiranog kolovoza

Perspektivni plan razvoja grada predviđa proširenje postojećeg asfaltiranog kolovoza za nekoliko stotina metara. Tako će se asfaltirati cesta do Ražina, zatim na relaciji Šibenik-Slapovi Krke, a pristupit će se također i uređenju nekih ulica i puteva u starom dijelu grada kao i u novim naseljima. Pored povećanja zelenog prostora, plan predviđa uređenje kupališta na Martinskoj i

Jadriji. Za ovo posljednje već je izrađen regulacioni plan prema kojemu će se izgraditi putevi, kabine, plaža, vikend kućice i moderni restoran.

Regulirat će se stari dio grada

Izvjerna pažnja posvetit će se regulaciji i asanaciji starog dijela grada. U tom pravcu nastojat će se sačuvati sve ono što je od historijsko-umjetničke vrijednosti. Predviđa se uređenje prostora oko tvrđave sv. Ane sa gradnjom novog groblja na Gvozdenovu. Na Obali Oslobođenja uklonit će se stare zgrade ispred sadašnje Lučke kapetanije, a provest će se detaljna analiza stanja servisne službe, poslovnih prostorija trgovačkih radnji i školskog prostora te će se na osnovu toga pristupiti planskom ostvarenju svih navedenih elemenata. U istom periodu nastavit će se sa radovima na vodovodnoj i kanalizacionoj mreži, te zamjeni stare električne mreže novom. (J. J.)

Proslava Dana dječje radosti

Prema informacijama koje smo dobili u Općinskom odboru društva »Naša djeca« i ovoga puta bit će najsvečanije proslavljen Dan dječje radosti. Na prostoru pred I. osmogodišnjom školom bit će improviziran dekorirani dječji park, gdje će u poslijepodnevni satima uoči Nove godine biti izveden zabavni program. Tom prilikom pored dočeka Djede Mraza, Kazalište lutaka izvest će jedan čin iz dječje bajke »Snjeguljica i sedam patuljaka«, a zatim će se djeci rođenoj od 1947. do 1954. podijeliti darovi, po sistemu lutrije. Program će uveličati Šibenska narodna glazba. U povodu Dana dječje radosti Kazalište lutaka dat će nekoliko predstava za djecu.

u blizini tvornice TLM »Boris Kidrič« podići će se moderna klauzura sa rashladnim uređajima u sveukupnoj vrijednosti od oko 80 milijuna dinara. Klauzura će direktno biti povezana sa novoizgrađenim kolosijekom. U neposrednoj blizini tog objekta nalaziti će se skladište voća i povrća kapaciteta 30 vagona, koji će također imati spoj sa kolosijekom. U spomenutom razdoblju potpuno će se dovršiti tržnica za koju će se još utrošiti oko 15 milijuna dinara. Pored ove grad će posjedovati još dvije tržnice: na Križu i sadašnju na Pazaru. Na Obali Oslobođenja izgradit će se hotel sa

turističke svrhe. Od novih školskih zgrada dovršit će se industrijska škola ispred željezničke stanice, a pokraj nje izgradit će se nova zgrada za potrebe srednje ekonomske škole.

Nova tvornica na Ražinama i operativna obala

Predviđa se da će se u idućem razdoblju šibenska industrija orijentirati na povećanje proizvodnje sredstava za rad i artikala za široku potrošnju. Isto tako predviđa se znatno bolje korištenje postojećih i novih kapaciteta. Ta-

Sjednica NO šibenske općine

Fuzija dvaju dječjih vrtića

U srijedu 25. prosinca održane su u prostorijama Društvenog doma IV. odvojene sjednice Općinskog vijeća i Vijeća proizvođača, kao i III. zajednička sjednica obaju vijeća Narodnog odbora općine Šibenik — posljednje u 1957. godini.

Na odvojenim sjednicama doneseno je nekoliko značajnih odredbi i opravosnaženo niz rješenja. Između ostalog doneseno je rješenje o dodjeli novogodišnje pomoći socijalno nezbrinutim licima u visini njihove mjesečne prinadležnosti, rješenje o odobrenju naknadnih kredita iz budžetske rezerve za nedovoljno predviđene rashode, kao i rješenje o odobrenju naknadnog kredita iz budžetske rezerve za novogodišnje nagrade službenika i radnika NO-a općine, te rješenje o odobrenju završnog računa Kazališta lutaka. Naprijed iznijeta rješenja prihvaćena su jednoglasno. Potom je donesena odluka o izmjeni Odluke o budžetu za 1957. godinu. Tri rješenja iz oblasti prosvjete i školstva su bez izmjena prihvatili i to: fuziju dječjih vrtića »Jelka Bučić« i »Ante Šantić« u jedinstvenu budžetsku ustanovu sa samostalnim financiranjem. Službeno je ukinuta ženska stručna škola, jer nije poslužila svojoj namjeni. Ove školske godine otvorena je još jedna osmogodišnja škola u Šibeniku — IV. osmogodišnja koja radi u predjelu Gorica, te je donijeto rješenje o njenom djelovanju. Zbog preopterećenosti poslom razriješeni su dužnosti neki članovi Komisije za privredu i Komisije za propise i organizaciona pitanja Općinskog vijeća.

Na zajedničkoj sjednici doneseno je rješenje o imenovanju članova upravnog odbora Opće bolnice u Šibeniku. Također je postignuta saglasnost u vezi točke 12 dnev-

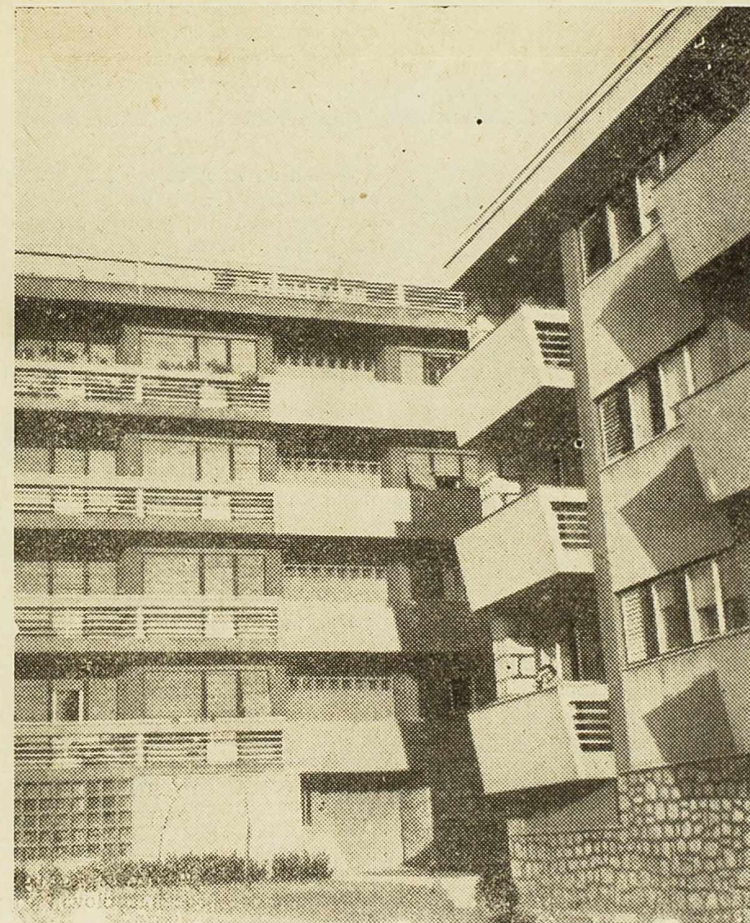
nog reda odvojenih sjednica, koja se odnosi na oslobođenje Zadrugne štedionice od uplate u investicioni fond i budžet NO-a općine Šibenik. Na kraju sjednice vođena je diskusija u vezi rada Komisije za dodjelu sredstava za popravak u ratu popaljenih kuća, kao i mogućnosti gradnje mrtvačnice, kako bi se postepeno eliminirale pogrebne povorke kroz gradske ulice, što ometa pravilno odvijanje saobraćaja. (m)

Nikola Sekulić posjetio Političku školu

Član Izvršnog komiteta CK SKH Nikola Sekulić posjetio je u prošlu ponedjeljak političku školu, koja djeluje pri Kotarskom komitetu SK. Drug Sekulić se interesirao za probleme škole i organizaciju nastave. Tom prilikom je prisustvovao jednoj konsultaciji, a na kraju je polaznicima škole govorio o aktuelnim međunarodnim pitanjima.

Poslovanje trgovačke mreže o Novoj godini

Trgovine industrijskom i prehrambenom robom 31. XII. bit će otvorene od 7.30-13 i od 15-19 h, dok 1. i 2. I. ne će poslovati. Prodavaonice kruha će 31. XII. poslovati kao i ostale radne dane, a Novu godinu će biti zatvorene, a 2. I. će biti otvorena do 10 h. Mesarnice će 31. XII. biti otvorene cijeli dan, 1. I. će biti zatvorene, a 2. I. kao prodavaonice kruha, otvorene do 10 h. Prodavaonice voća i povrća će 31. XII. poslovati cijeli dan, a 1. i 2. I. bit će zatvorene.

Šibenik: Nove stambene zgrade

Sa tržnice i ribarnice

Cijene na tržnici su ostale nepromijenjene. Krumpir se prodaje po 16, jabuke 110-120, limuni 250, svježi kupus 14, kiseli kupus 40 do 54, crveni luk 30, bijeli luk 150, kestenji 140, suhe šljive 280, suho grožđe 320, kisele paprike i krastavci 200 i jaja 18-25 dinara.

Na ribarnici je kroz protekli tjedan bilo mnogo vrsta riba, ali u malim količinama. Gavuni su se prodavali po 100-160, lignje 320, jegulje 350, sipa 220, srdelice 40, trljje 300, ciprlji 300 i milješana riba po 200 dinara.

RESTORAN »RIJEKA« NABAVIO FRIZIDER

Sredinom ovog mjeseca je radni kolektiv restorana »Rijeka« nabavio frizider marke »Detroit«, kapaciteta 1500 litara. Frizider je već u pogonu, i zasad je jedne vrste u gradu.

PRIJEM NOVIH ČLANOVA U NARODNU OMLADINU U GIMNAZIJI

24. o. m. j. je u svečanom salu u Gimnaziji izvršen prijem novih članova u omladinsku organizaciju. Tom prilikom je održana akademija, a program su izveli učenici Gimnazije. U članstvo Narodne omladine je pristupilo oko 150 omladinaca.

ZAVALA

Povodom smrti naše drage supruge, majke, svekrve i bake

ANE PERČIN

izražavamo duboku zahvalnost dobrim susjedima, rođacima, prijateljima i svima onima, koji su nam iskazali saučestje, tješili nas u našoj tuži i pokojnicu ispratili do vječnog počivališta.

Posebno se zahvaljujemo dr. Oskaru Novaku, koji je pokojnicu liječio i bodrio, kao i službenicima NO kotara, na upućenom vijencu i izraženom saučestju.

Ožalošćena obitelj Perčin

PISMO SA KLUPA NA RIVI

Druže uredniče!
Boje je reci oskudica nego kriza, baremko kada se govori od stanovan, jer nikako, kada rečeš kriza, ka da te kokod probode štaleton kroza srce, a oskudica je ka, reći ćemo, stvar na koju se čovik zna i obiknuti, a i iz koje se čovik more, kada se juskli napregne, izvući brez veliki grija.

Tako, na priliku, kada je ona žena ostavila dite u onomen uredu, dite se smstilo, njojzi se poslin reklo nekoliko riči — i stvar gotova.

Ili, kada su se nilki, šta skupa stoju, za dlaku pobili zaradi struje. Jedan drugomen, da otaj drugi ima radio, pa da vise trosi, a prvi drugomen, da je njegov rešo jači i da on troši vise. Besida po besida, pa onda i prvi — kupija radio. Ma, drugi mu nije da gušta, pa ti on kupi stuvu — i tako oni u toj oskudici činu takmu, ko će vise u svoj dil stana unti stvari za trošiti struju, šta je na zajedničkom mjerilu plaćaju popolak.

Nego, oni šta imaju stanove razumu kako je teško oniman štak jik nemaju. Ma obratno, da nije. Govori se, da oni šta nemaju stanova, ne moru nikako svatiti nlike stvari kod svoji sritnji sugrađana.

U vezi s otin jedan je sta pripovidati od nikomen, šta je i ma kjuče od stana, a u stan nije ulazija. On da je šeta, lipo, s kjučiman po pojani, a u praznom stanu da se slagala prašina, i tako da su prolazili miseci i miseci.

— Biće da čoviku nije mogla famija doći?

— Nije! Bilo mu ka daleko.

— Od poduzeća?

— Nije, nego od pojane!

A stvar se jopet uredila. Čovik dobija druge kjuče od kuće šta se nagradila bliže pojani i uselija u otaj drugi stan...

Ovake stvari, ka i one, šta neki držu stan samo zaradi toga šta mislu da će jin jedanput i tribati, a sada jin je ka na smetnji, pa one, di je u stanovima su više kamara malo čejadi — nikako ne moru razumiti niki šta čutu oskudicu stanova.

Ma, sva je prilika, ni oto neće biti za dugo.

Nikidan smo u novinaman čitali, da će se u Šibeniku nagraditi tliko nebudera, da se za koju godinu od nebudera neće moći ni grad viditi. Ali di su nebuderi, tute su i stanovi.

Naravski, u svaku i ne triba povirovati, pa ni u otu, da će nas oni nebuderi sasvin spasiti od oskudice, ali je jopet virovati, da će se s otin umanjeti nesporazumi, jerbo da će se misto jedan moći napraviti dva i dva i po stana — za iste šolde...

— Polako, judi — rekla je jedan, kada smo načeli od otomen. Ne znate vi šta je to.

— Ke ne bi znali! Stan ka svaki drugi, samo šta ćeš s posla ići s lifton, šta će ti žena ići u spizu s lifton, šta će ti diča nositi drva s lifton, šta će ti...

— Stani! Tu smo. Baš kod drva. Nema nositi drva, jer se drva nema di držati, a nema jik se di ni ložiti. Nema dimjaka. ?!

I onda je otaj sta nabrajati, da nema di ni spizu držati, da nema di robu prati, da nema ponistre u kužini, da se nema di vrći armerune ni kredencu od kužine, da su kamare ka kamari, da u kamaru triba da ide leći jedno po jedno, da u kamari ne more stati njanke kauč i slično.

— Pa di će čovik s robon?

— To ti je, kako kažu, eksperimenat, pa će oni šta dobiju takl stan tribati učiniti i sami koji eksperimenat doklen se ne nauču stati u takomen stanu.

— A ako eksperimenat ne uspije?

— Onda će se š njimen ka s kuncon — mislin na eksperimenat — baciti ča, u more.

A sada, druže uredniče, čestitamo ti Novu godinu, a oniman šta će u novoj godini iz oskudice ući u eksperimenat, želimo strpijenja i snage, da se obiknu (judi su!) na eksperimentalno stanovanje, uz stisak ruke

Mi sa klupa na rivi.

ŠIBENIK Kroz tjedan

KAZALIŠTE LUTAKA

Ponedjeljak, 30. XII. — POSTOLAR I VRAG — predstava za djecu (Grad i Obala). Početak u 15 sati.

Srijeda, 1. I. — premijera dječjih komada — DJEDA MRAZ I DJEVOJČICA SA ŽIGICAMA. — Početak predstava u 11 i 16 sati.

Četvrtak, 2. I. — DJEDA MRAZ — početak predstave u 16 sati.

Subota, 4. I. — DJEDA MRAZ — predstava za I. osmogodišnju školu. Početak u 16 sati.

KINEMATOGRAFI

TESLA: premijera francuskog filma u bojama — AVANTURE SEVILJSKOG BRIJAČA — Dodatak: Filmske novosti br. 51. (30. i 31. XII.)

Premijera američkog filma u bojama — RICHARD LAVLEJG SRCA — Dodatak: Filmske novosti br. 51 (1.-4. I.)

Premijera francuskog filma — VELIKI MANEVRI — Dodatak: Filmske novosti br. 52. (5. do 7. I.)

SLOBODA: premijera talijanskog filma — ŠTETA ŠTO JE TAKVA — (30. XII. do 1. I.)

Premijera japanskog filma — BOMBA NAD HIROŠIMOM — (2. do 5. I.)

Premijera francuskog filma — VELIKI MANEVRI — (6.-7. I.)

DEŽURNE LJEKARNE

Do 4. I. — I. narodna — Ulica Božidara Petranovića.

Od 5.-8. I. — II. narodna — Ulica Bratstva i jedinstva.

MATIČNI URED

RODENI

Ana, kći Ivana i Karme Leubić; Mirko, sin Milutina i Danke Pavić; Mirjana, kći Milana i Mileve Bijelić; Dragan, sin Nikole i Rajke

SVIM CIJENJENIM MUŠTERIJAMA I PRIJATELJIMA

Želim o

SRETNU NOVU 1958. GODINU
BRAČA LAURIĆ
BRIJAČKO-FRIZERSKA RADNJA

ŠIBENIK

MALI OGLASNIK

MIJENJAM GARSIONJERU (soba, kupatilo i pretsoblje) u novogradnji, u centru grada za jednosobni stan u bloku kojem dijelu grada prema sp.razumu. Upitati na adresu: Viade Perana 7a/ IV. kat lijevo.

UMRLI

Gardijan Ika Nikole u 3. god.; Šimundža Drina Mate u 1. god.; Perčin Ana rod. Stupandšija u 75. god.; Bukić Stana rod. Ninić u 82. god.; Stošić Milica rod. Juras u 82. god.; Žonja, Mara rod. Cvitan u 84. god.; Ercegović-Kutić Milan pok. Luke u 74. god. i Smrdelj Kata rod. Žepina u 65. god.

Šibenski sport u 1957.

U ovom napisu nastojat ćemo dati jedan letimičan osvrt na uspjehe i postignute rezultate, kao i na objektivne teškoće sportskih organizacija Šibenika u toku 1957. godine. Odmah na početku moramo istaći da se protekla godina u sportskom životu grada ubraja među slabije u poslijeratnom razdoblju.

Osjetni pad nogometnog...

Nogomet Šibenika predstavljaju dva društva koja se takmiče u dvama po kvalitetu različitim razredima. Ne ćemo pogriješiti ako kažemo, da je nogometni sport našeg grada u posljednjih sedam godina zabilježio svoj najveći pad baš u ovoj godini. Razlozi su poznati: smjena generacija i nedovoljno zalaganje igrača. To posebno vrijedi za člana I. zonske lige »Šibenik«, što najbolje ilustrira plasman na kraju jesenskog dijela prvenstva: 9. osvojeno mjesto je i premalo za klub koji je ranije, gotovo uvijek vodio glavnu riječ u borbi za najviši naslov. Uza sve to, ipak 1957. godina učiće u anale šibenskog nogometa jednim uspjehom, kojim se malo koji grad može pohvaliti. Riječ je o veoma dobrim rezultatima, koje je »Šibenik« postigao u takmičenju za Jugoslavenski kup. To društvo se našlo među četiri takmaca u borbi za osvajanje pehara maršala Tita. Nakon što je u završnici Cupa svladao »Naftu« iz Bosanskog Broda sa 4:0, zatim osječkog »Proleter« sa 3:1, u polufinalu se sastao sa kasnijim pobjednikom Cupa beogradskim »Partizanom« s kojim je izgubio sa 0:7.

Drugi predstavnik NK »Radnički« borio se u grupnom prvenstvu SNP-a, ali se nije uspio plasirati u više takmičenje. — U drugoj polovici ove godine klub postepeno dolazi u formu, što pokazuje i dobar plasman u svojoj grupi: 2. osvojeno mjesto bez poraza.

...i veslačkog sporta

Već godinama VK »Krka« ne pokazuje neke naročite rezultate, za što postoji niz objektivnih razloga, većinom materijalne prirode: nedostajanje financijskih sredstava, čamaca, vesala i drugih rekvizita. U ovoj godini najviše uspjeha imao je dvojac bez kormilara u sastavu Lambaša i Škarica, koji je osvojio prvo mjesto u republičkom takmičenju. Za ovim dolaze po vrijednosti četverac juniora (prvak NRH) i juniorski osmerac (drugoplasirani u Hrvatskoj). Kako nam rekoše u upravi kluba, jedno pitanje je ipak riješeno: dom je potpuno uređen, a i financijsko stanje je u zadnje vrijeme poboljšano, tako da se u 1958. godini očekuju bolji rezultati na sportskom polju.

Kuglači su aktivni

Na teritoriju Šibenika aktivno djeluje desetak kuglačkih klubova, među kojima su zapažene rezultate postigli »Šubičevac«, »Galeb«, »Lokomotiva« i »Lozovac«. KK »Šubičevac« je osvojio naslov najboljeg u podsaveznom natjecanju, po narodnom i međunarodnom sistemu, te u borbenoj partiji. Po narodnom sistemu treći je u Hrvatskoj, a po međunarodnom deveti u FNRJ. Od pojedinačnih ističu se Krsto Mrvica (2. u NRH) i Zdravko Baranović (4. u NRH). Za njima po kvaliteti nimalo ne zaostaju Vinko Jur šić, Mate Friganović, Špiro Grubišić i Mate Crnogai. To je klub koji je dva puta osvojio naslov prvaka FNRJ (1951. i 1956. godine).

STK »Mornar« najuspješniji

Malo se koje društvo bori sa nizom teškoća, kao što je baš slu-

»ŠIBENSKI LIST«

organ Socijalističkog saveza radnog naroda kotara Šibenik
Uređuje redakcijski kolegij
Glavni i odgovorni urednik:
Nikola Bego

Uredništvo: Šibenik — Ulica
Jelke Bučić 5 — Tel. br. 5-62

Tekući račun: Komunalna banka
Šibenik broj 47-KB-15-Ž-182

Rukopisi se ne vraćaju

Pretpлата za tri mjeseca 130,
za pola godine 260, a jednu
godinu 520 Din

Tisak: »Štampa« Šibenik

Plivanje i dalje stagnira

Vodeni sportovi plivanje i vaterpolo, čiji je nosilac SD »Mornar«, i dalje pokazuju znakove stagniranja. I za to postoje objektivni razlozi: nedostatak materijalnih sredstava, prikladnog bazena i stručnog kadra. Klub je imao nekoliko prvenstvenih i prijateljskih susreta bez nekih značajnijih rezultata. Hoće li plivački sport zabilježiti napredak u 1958. godini — to je pitanje na koje je sada teško odgovoriti. Postoji samo izvjesan tračak nade ka boljem.

Ekipa »Partizana« — prvak

kotara u obojci

Sportovi u povojima

Rukomet, odbojka i košarka, za koje u Šibeniku postoji velik interes kod omladine, još uvijek se nalazi u povojima. Te sportske grane naročito su razvijene u okviru DTO »Partizana«, koji se također bori sa mnogim teškoćama.

Radničke sportske igre postižu iz godine u godinu sve veće uspjehe, posebno u masovnosti radničke omladine. Tokom godine održana su brojna natjecanja u nogometu, stolnom tenisu, kuglanju, gaganju, odbojci i rukometu, u kojima je sudjelovalo preko 1000 takmičara. (JJ)

Garnizon JNA Zadar-„Šibenik“ 3:1 (2:1)

U prijateljskoj nogometnoj utakmici koja je u Zadru odigrana u okviru proslave Dana JNA između garnizona JNA Zadar i kombinirane momčadi »Šibenika«, pobjedila je ekipa Garnizona sa 3:1. Utakmicu je posmatralo oko 1000 gledalaca.

U ekipi Garnizona nastupili su neki poznati igrači I. savezne lige kao Savo Antić, Đorđević (»Beograd«), te Radonjić iz sarajevskog »Željeznice«. Oni su boljom igrom, naročito u drugom poluvremenu, zasluženo pobijedili zgodnicima koji su postigli Antić i Radonjić.

U prvom poluvremenu »Šibenik« je bolje zaigrao i preko Šjakovića u 12. minuti poveo sa 1:0. »Šibenik« je imao više prilika za postizvanje zgoditaka koje navalni igrači nisu znali iskoristiti. U 36. minuti Garnizon je izjednačio a odmah zatim je došao u vodstvo. Poslije ovog zgoditka domaći preuzimaju inicijativu koju uspijevaju zadržati do kraja.

UZVRATNI SPORTSKI SUSRET

U nedjelju su učenici Učiteljske škole gostovali u Splitu, gdje su se sa dječima tamošnje škole sastali u odbojci i košarci. Gosti su pobijedili u odbojci sa 2:1, dok su u košarci pobijedili Splitsani sa 57:36. (SG)

pouka = ZANIMLIVOSTI = zabava

Sateliti kao televizijske relejne stanice

Napredak raketne tehnike omogućio je odašiljanje prvih vještačkih satelita koji su upotrebljeni u naučno — istraživačke svrhe za ispitivanje uslova koji vladaju u vazionu i neposrednoj blizini zemlje. Dalji rad i napredak na ovom polju učinit će da se u najbližoj budućnosti otpočne sa direktnim prenošenjem programa televizijskih stanica po cijeloj zemljinoj kugli.

Takasi kojima se televizijske slike prenose prostiru se pravolinijski, te je potrebno da se na određenim mjestima postavre relejne stanice koje omogućuju povećanje dometa televizijskih stanica. Razumije se, da se do sada nije mogao vršiti prijenos iz jedne stanice po cijeloj zemljinoj kugli, uslijed nemogućnosti postavljanja relejnih stanica na morima i drugim nepristupačnim mjestima. Međutim, sa pojavom vještačkih satelita ovaj problem može se riješiti, jer vrlo kratki talasi koji prenose televizijske slike bez smetnje prodiru kroz jono-

sferu te mogu doći do satelita, a preko predajne stanice satelita na trag na zemlju.

Da bi se prijenos mogao obavljati u toku cijela dvadeset četiri sata, oko Zemlje treba da kruže četiri satelita na visini do 6.000 km na podjednako rastojanju jedan od drugoga. Tako bi iz jednog mjesta sa Zemlje mogao da se vidi bar jedan satelit u toku dana i noći. Zamišljeno je da se televizijske emisije bilo koje stanice šalju najbližem satelitu koji nadliječe stanicu, a on bi vršeći relejnu službu predavao signale ostalim satelitima. Ovi bi emitirali program natrag na Zemlju, te bi na taj način svako mjesto na zemljinoj kugli moglo istovremeno da posmatra program bez obzira u kom se predjelu ili kontinentu nalazi.

Ako se relejni sateliti izbace na još veću visinu, naprimjer na 35 hiljada kilometara za relejnu službu bila bi potrebna samo 3 satelita. Ekonomska, tehnička i druga razmatranja odlučit će koliko će

se satelita upotrebiti za releje i u kom pravcu i smjeru i na kojoj visini treba da se vrši njihovo kretanje oko Zemlje, da bi se program s uspjehom prenosio.

Interesantna je i primjena sunčanih baterija za koje se predviđa da će se upotrebiti na televizijskim relejnim satelitima, pošto sadašnje kemijske baterije imaju svoj ograničeni vijek trajanja.

Sunčane baterije ustvari koriste energiju koja dolazi od sunca i ovu pretvaraju u električnu struju. One su sada još dosta neusavršene, tako da daju samo oko 100 vati po jednom kvadratnom metru izloženom utjecaju sunčevih zraka, dok je sunčeva energija na visinama na kojima vještački sateliti kruže oko Zemlje znatno veća. Međutim, i ova snaga dovoljna je za napajanje instrumenata na satelitu ili za televizijsku kameru kojom bi se snimale i pratile meteorološke pojave na Zemlji, ili vršila druga izviđanja.

Fig. 1. Dimitrijević

Zanimljive novosti iz svijeta

PODVOJNI SNIMCI NA DUBINI OD 6000 METARA

Sovjetski istraživački brod »Vitez«, koji se nalazi u vodama u blizini nove Gvineje, završava, u okviru Međunarodne geografske godine, specijalne zadatke. Pomoću jedne kamere, koju je konstruirao sovjetski oceanograf Sjenkovič, istraživačima sa »Viteza« poslo je za rukom da načine izvrsne snimke na dubini od 5780 metara. To su u historiji oceanografije prvi snimci dobijeni na tolikoj dubini i oni će omogućiti podrobnije proučavanje oceanske flore i faune, kao i reliefa ocean-skog dna. Prema izjavi konstruktora Sjenkoviča, pomoću ove kamere mogu se vršiti snimanja na još većim dubinama — do 8000 metara. Pored toga, kamera je podešena ne samo za dobijanje crno-bijelih snimaka, već i snimaka u bojama.

GAMA-ZRACI I SKLADIRANJE DUHANA

Duhan za lulu, cigare i cigarete, ako su lagerirani u vlažnim i toplim prostorijama, počinju brzo da se plijesne. Kvarenje duhana, može se danas, kako su pokazali nedavno izvršeni opiti, uspješno spriječiti ako se duhanske preradivine izlože djelovanju gama-zraka koje ispušta radioaktivni kobalt ili neki drugi radioaktivni element dobijen u atomskim reaktorima. Zračenje djeluje na duhan čak kroz ambalažu. Međutim, ovaj zaštitni metod upotrebe ne utiče na aromu duhana.

STAKLO PROTIV ATOMSKOG ZRAČENJA

Zaštita od radioaktivnog zračenja predstavlja gorući problem čijim se rješavanjem bave naučnici svih zemalja. Značajan prilog u toj borbi predstavlja nova vrsta olovnog stakla koje je izradila jedna tvornica stakla u Majncu, u Njemačkoj. Ovo olovno staklo providno je kao i obične vrste stakla, ali uprkos tome štiti od najopasnijih zračenja koja nastaju u atomskim eksplozijama. Staklo sadrži znatan procenat olova, i u tome baš i leži njegovo zaštitno svojstvo. Da se pod djelovanjem gamazračenja staklo ne bi obojilo i zbog toga postalo manje providno, ono je stabilizirano naročitim tehnološkim procesom.

NOV APARAT ZA MJERENJE PRAŠINE

Jedna engleska tehnička firma izradila je nov instrument za mjerenje procenta prašine u rudnicima uglja, tvornicama cementa i drugim industrijskim pogonima u kojima je zrak zagađen raznim otpacima. Aparat se sastoji od jednog mjeraca, električnog motora i jedne pumpe. On uvlači samo onu prašinu koja bi pri normalnom disanju dospjela u pluća. To je postignuto na taj način što se zrak usisava kroz horizontalnu dovodnu cijev čiji je rad podešen tako, da u potpunosti odgovara radu nosa i ostalih organa za disanje. Ovaj aparat znatno je savršeniji od »Mierača prašine«, koji su dosad bili u upotrebi, jer mu je površina na kojoj se čestice prašine talože veća, a usto u njemu se automatski klasiiraju zrnca prašine po veličini, tako da su rezultati mjerenja mnogo točniji.

AVIONI-RAKETE ZA OSVAJANJE VASIONE

Sovjetska avijacija, zvanični list sovjetskih zrakoplovnih snaga, objavio je u jednom od posljednjih brojeva članak u kome više ruskih naučnika izlaze svoja misljenja o tome kakva bi morala da bude svemirska letilica koja bi, s ljudskom posadom, mogla re samo da uzleti sa Zemlje i zaplovi svemir, već i da se na nju vrati. Po njihovom mišljenju jedno rješenje predstavlja avion-raketa, koja bi po spoljašnosti ližila na običan avion, to jest koja bi imala krila. Teorijski, posmatrano, takva letilica bi uzletjela, dostigla brzinu od 11.300 kilometara na sat, tada bi sklopila avionska krila, uključila raketne motore i nastavila let kroz svemir kao artiljerijsko zrno. Pošto bi obavila putovanje i potrošila gorivo za pogon rakete, letilica bi ponovno razvila krila i usporila let u gornjim slojevima atmosfere, a zatim se, relativno malom brzinom, spustila kroz guste atmosferske slojeve i stigla na Zemlju. Poznati sovjetski stručnjak Pokrovski, jedan od autora članka, tvrdi da se samo dodavanjem krila raketi može riješiti problem povratka svemirske letilice na Zemlju, jer bi inače ona u svakom drugom slučaju izgorjela od jakog trenja prilikom ponovnog ulaska u Zemljinu atmosferu. U članku se kaže da je konstruiranje takve letilice veoma teško, ali da te teškoće nisu nepremostive.

AKTIVAN VULKAN NA SJEVERNOM POLU

Sovjetska polarna ekspedicija otkrila je u samoj blizini Sjevernog Pola jedan aktivan podvodni vulkan. Vulkan se nalazi na Planini Lomonosova, koja se uzdiže s morskog dna i koju ruski naučnici ispituju još od 1954. godine.

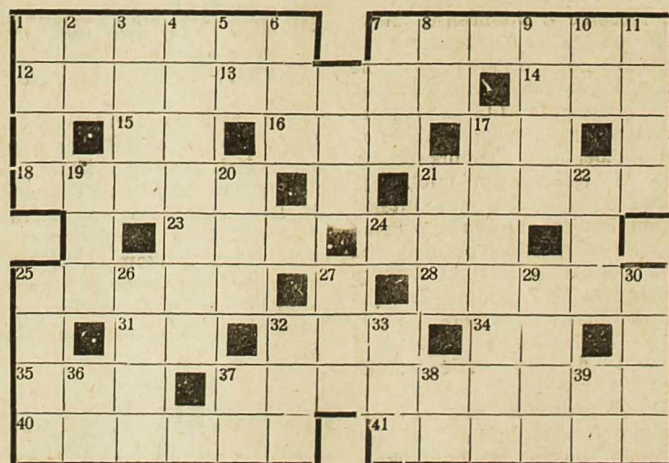
Naime, novembra te godine, na sovjetskoj plovećoj naučnoj stanici »Sjeverni Pol III«, koja se kretala u blizini Planina Lomonosova, osjetio se jak potres. Dva dana kasnije utvrđeno je i prisustvo vulkanskih gasova. Otada pa sve do danas sovjetski naučnici nisu prestajali da ispituju ovu podvodnu planinu i na osnovu izvršenih mjerenja i ispitivanja mogli su sa sigurnošću da ustanove da se u okolini Planine Lomonosova događaju povremene vulkanske erupcije. Pored toga, na obroncima planine nađeno je kamenje vulkanskog porijekla.

ZA SVAKU ŠKOLU PO JEDAN POLICAJAC

Da bi se s uspjehom sprovele borba protiv takozvanog omladinskog kriminala, koji je počeo da uzima maha i među učenicima srednjih škola, jedan njujorski sudac preporučio je vlastima da se u svaku od 918 javnih škola u Njujorku, stalno stacionira po jedan policajac. (Sedma Sila)

Križaljka

VODORAVNO: 1. sprava, 7. nogometni klub iz Knina (član grupe prvenstva SNP-a), 12. prezime standardnog igrača NK »Šibenik«, 14. junak ljubavne priče u indijskom epu »Mahabharata«, 15. prezime engleskog pripovjedača (Bernard), 16. tekućina u žilama, 17. krtica za sportski klub, 18. ptica crna perja, 21. skupina stoke (množ.), 23. velika rijeka u Indiji. 24. gradić u Srednjem Kongu, 25. tuljci, 28. neravan, kriv, 31. dva vokala, 32. mjesto u afričkoj zemlji Angoli, 34. kemijski simbol za »iridij«, 35. sprat, 37. jedna naša pokrajina, 40. sljedbenici upućeni u tajne zanate, osobito kod kemičara, 41. lice iz »1001« noći.

OKOMITO: 1. poljodjelska alatka, 2. slovo grčke abjke, 3. muslimansko žensko ime, 4. dio pluga (dulji oblik množ.), 5. inicijali imena i prezimena hrv. književnika (»U registraturi«), 6. jezik 7. kolos, 8. inicijali imena i prezimena hrv. pripovjedača (»Pauci«), 9. žensko ime, 10. kemijski simbol za »radij«, 11. vrsta istočnjačke poslastice, 13. bašta, 17. ženska osoba u poodmaklim godinama, 19. majka Romula i Rema, 20. strano žensko ime, 21. čilim, 22. jednoznamenasti broj, 25. galama, buka, 26. srđite, 27. blato, 29. ivica, rub, 30. taman, crn, 32. mjesto u Tonkinu (Indokina), 33. žensko ime, 36. latinski prijedlog (k), 37. inicijali, imena i prezimena hrv. književnika (»Sunce nad oranicama«), 38. kemijski simbol za »aluminijum«, 39. konsonant i vokal.

Rješenje križaljke iz prošlog broja: Vodoravno: 1. universalnost, 12. pet, 13. Jerka, 14. svi, 15. opat, 17. zao, 18. vran, 19. ra, 20. arak, 22. Nea, u, 23. Alabak, 25. Kosmaj, b, 27. nad, 28. moja, 29. te, 30. Ilok, 32. Aam, 33. krov, 35. vid, 36. Dures, 38. omi, 39. Ivan Meštrović. (J. V.)

Pretplatnici!

Podmirite odmah pretplatu na list za 1957. godinu. Novac pošaljite na tek. rač. kod Komunalne banke Šibenik br. 47-KB-15-

Kotarski odbor Socijalističkog saveza radnog naroda ŠIBENIK

Svim osnovnim organizacijama SSRN, radnim kolektivima, ustanovama i nadležnostima, te cijelom radnom narodu šibenskog kotara

ž e l i
U NOVOJ 1958. GODINI
mnogo uspjeha u socijalističkoj
izgradnji zemlje

Kinopoduzeće Šibenik

Svojim posjetiocima i radnom narodu Šibenika
č e s t i t a
Novu 1958. godinu

„ŠTAMPA“ - ŠIBENIK

Svojim poslovnim prijateljima, mušterijama i radnom
narodu šibenskog kotara *č e s t i t a*
NOVU 1958. GODINU

Zadružni savez Šibenik

Svim zadružnim organizacijama, radnim kolektivima, te narodu šibenskog kotara

ČESTITA
NOVU 1958. GODINU

želeći im mnogo uspjeha u
socijalističkoj izgradnji

„GRADSKI MAGAZIN“ TRGOVAČKO PODUZEĆE - ŠIBENIK

SRETNU NOVOU GODINU

1 9 5 8.

Ž E L I

svojim cijenjenim potrošačima poslovnim prijateljima i svim radnim ljudima kotara Šibenik, sa željom za što bolje uspjeha u naporima na izgradnji i jačanju naše socijalističke domovine.

Narodno kazalište Šibenik

Svojim posjetiocima i radnom
narodu Šibenika

č e s t i t a
NOVU 1958. GODINU

„RANKA“
trgovačko poduzeće za
promet voćem i povrćem
Šibenik

Svojim poslovnim prijateljima i radnom narodu
Šibenika
č e s t i t a

Novu Godinu

Ribarski kombinat
„KORNAT“
Šibenik

Čitavom radnom narodu
šibenskog kotara

č e s t i t a
NOVU
1958. GODINU

„JADRANKA“

Tvornica tekstila i užarije Šibenik

Svojim poslovnim prijateljima i radnom
narodu šibenskog kotara čestita

Sretnu Novu 1958. godinu

II. narodna apoteka - Šibenik
Ulica Bratstva i Jedinstva

Radnim kolektivima i radnom narodu šibenske
općine *č e s t i t a*

Novu 1958. godinu

Autotransportno poduzeće - Š i b e n i k

Svim radnim kolektivima i narodu šibenskog kotara
č e s t i t a

NOVU 1958. GODINU

UPRAVA KOMUNALNIH SLUŽBA ŠIBENIK
ČITAVOM RADNOM NARODU ŠIBENIKA

ž e l i

U NOVOJ 1958. GODINI

daljše uspjehe u socijalističkoj izgradnji zemlje

OBRTNO PODUZEĆE „DANE RONČEVIĆ“
Š I B E N I K

*U svojim radionicama vrši sve mehaničarske i cipelarske
radove i popravke*

U NOVOJ 1958. GODINI

ž e l i

*mного uspjeha svojim mušterijama i radnom
narodu Šibenika*

RADNI KOLEKTIV
„SLOGA“ - trgovačko poduzeće - Šibenik

*Nudi iz svojih skladišta prehrambenu i industrijsku robu
i materijale za reprodukciju uz tvorničke cijene.*

Svojim poslovnim prijateljima i potrošačima

ž e l i

Sretnu Novu 1958. godinu

GRAĐEVNO PODUZEĆE „RAD“ ŠIBENIK

*Svojim poslovnim
prijateljima i radnom
narodu Šibenika*

Č E S T I T A

S R E T N U

NOVU 1958. GODINU

DRVNI KOMBINAT
ŠIBENIK
U NOVOJ
1958.
GODINI

ž e l i

*mного uspjeha svim radnim
kolektivima i građanima
ŠIBENIKA*

*Elektroinstalaterska
zanatska radnja
Šibenik*

*Svim svojim mušterijama
čestita*

Novu 1958. godinu

„R E V I J A“

*poduzeće za izradu i prodaju odjevnih
predmeta Šibenik*

*Svojim mušterijama i poslovnim prijateljima
ž e l i*

Sretnu Novu 1958. godinu

PRODAVAONICA INDUSTRIJE POKUČSTVA
»NAPREDAK« - NOVI SAD
Š I B E N I K

*Svim svojim mušterijama
i građanima šibenskog kotara*

Č E S T I T A

N O V U G O D I N U

„LESNINA“ - tvornica pokućstva - Ljubljana
PRODAVAONICA ŠIBENIK

*Svojim mušterijama
i radnom narodu
Šibenika*

čestita

NOVU 1958. GODINU

„Sabirač“ - poduzeće za promet
otpacima i sortirnicama obojenih metala
Šibenik

*Svim poslovnim prijateljima i radnom na-
rodu Šibenika čestita*

Novu 1958. god.

„ČISTOČA“ - uprava za javnu čistoću
Šibenik

*Građanima i svim radnim kolektivima
Šibenika čestita*

Novu 1958. godinu

„TRANSJUG“ - međunarodno otpremništvo
Šibenik

*Preuzima sve otpremničke poslove u uvozu i izvozu
te posreduje kod osiguranja transporta, carinjenja
robe i iznajmljivanja brodova.*

*Svojim poslovnim prijateljima i narodu
Šibenskog kotara čestita NOVU
1958. godinu*

Narodni odbor općine Šibenik

**Svim radnim kolektivima,
ustanovama i nadležstvima, te
radnom narodu šibenske općine**

ž e l i

U NOVOJ 1958. GODINI

**mного uspjeha u socijalističkoj
izgradnji zemlje**

„P U T“ - ŠIBENIK
ČESTITA NOVU 1958. GODINU

**SVIM SVOJIM POSLOVNIM PRIJATELJIMA I TRUDBENICIMA
GRADA I KOTARA**

*Izvađa: sve vrste modernih asfaltnih
kolovoza, sve profile kanala i kaptaza,
vrši rekonstrukciju postojećih kolovoza
sa svim zastorima a u svojim pogonima
proizvodi slijedeće:*

*Betonske cijevi promjera 20, 30, 40,
50 i 100. Granulirani tucanik svih granu-
lacija proizveden u mlinovima sa sprava-
ma za izvlačenje prašine.*

*Filter od vapnenca koji je odlično
sredstvo za vještačko gnojivo prodaje
poljoprivrednicima po veoma povoljnim
cijenama.*

*Za naprijed navedene radove posjeduje
svu mehanizaciju, kao i vlastiti vozni park.*

NARODNI ODBOR KOTARA ŠIBENIK

**Daljnje uspjehe
u socijalističkoj izgradnji zemlje**

**ž e l i
svim radnim
ljudima šibenskog
kotara**

U NOVOJ 1958. GODINI

**Transportno poduzeće „JADRAN“
Šibenik**

*Svojim poslovnim prijateljima i narodu
šibenskog kotara*

č e s t i t a

Novu 1958. godinu

**Radni kolektiv poduzeća Gradski
vodovod - Šibenik**

*č e s t i t a radnim ljudima šibenskog
kotara*

Novu 1958. godinu

**STAMBENA UPRAVA
ŠIBENIK**

Svim građanima Šibenika

č e s t i t a

NOVU

1958. GODINU

*Tvornica leda i bez-
alkoholnih pića
Šibenik*

č e s t i t a

svojim potrošačima

**Novu
1958. godinu**

**„VOĆE“
TRGOVAČKO PODUZEĆE
ŠIBENIK**

*Svojim poslovnim prijate-
ljima i potrošačima
Šibenika*

ž e l i

**Sretnu
1958. godinu**

*Produktivna drvodjelska zadruga
Šibenik*

*Svojim mušterijama, poslovnim
prijateljima i radnom narodu
šibenskog kotara*

*č e s t i t a
NOVU GODINU*

**KOTARSKO SINDIKALNO VIJEĆE
ŠIBENIK**

*Svim radnim kolektivima, ustanovama
i nadležstvima, te sindikalnim
organizacijama na području kotara*

č e s t i t a

NOVU 1958. GODINU

**„Mesopromet“
Šibenik**

*želi svojim potrošačima i radnim
ljudima Šibenika*

sretnu

NOVU 1958. GODINU

**OBALNA PLOVIDBA „ŠIBENIK“
ŠIBENIK**

*Sa svojim brodovima vrši prijevoz robe morskim putem
u slobodnoj i u maloj obalnoj plovidbi, te prijevoz robe
u izvozu i uvozu i u granicama velike obalne plovidbe.*

Telefoni: 528, 514 i 427

Čitavom radnom narodu šibenskog kotara

č e s t i t a

NOVU 1958. GODINU

**„PREHRANA“ Poduzeće za promet prehrambenim
artiklima na veliko i malo
ŠIBENIK**

*Svojim poslovnim prijateljima, mušterijama
te cijelom radnom narodu šibenskog kotara*

č e s t i t a

NOVU 1958. GODINU

TVORNICA „BORIS KIDRIČ“

ŠIBENIK

PROIZVODI: valjane, presane i vučene poluproizvode od aluminija i njegovih slitina za: arhitekturu, industriju vagona i automobila, prehrambenu industriju i ambalažu, te za sve ostale potrošače.

Poluproizvode izrađuje po DIN propisima i specijalnim zahtjevima i to: limove, trake, folije, ronđele (šaike), cijevi i žicu.

Šipke, cijevi i sve vučene profile proizvodi u dužinama do 7.000 mm, presane i do 10.000 mm dužine.

Svim radnim ljudima socijalističke Jugoslavije

čestita

NOVU 1958. GODINU

„STOLAR“ - obrtno poduzeće
Šibenik

Proizvodi: sve vrste građevne stolarije i obavlja popravke.

Poslovnim prijateljima i radnom narodu
Šibenika čestita

NOVU 1958. GODINU

„NAPRIJED“

soboslikarska, ličilačka i pismoslikarska radnja
ŠIBENIK

Svojim poslovnim prijateljima
i radnim ljudima Šibenika

čestita

NOVU 1958. GODINU

„ŠIPAD“ - poduzeće za izvoz drveta - Sarajevo
Stovarište Šibenik

Radnim kolektivima i radnicima
šibenskog kotara

čestita

Novu
1958. godinu

Električno poduzeće
Šibenik

Svim svojim potrošačima i radnim
ljudima šibenskog kotara

čestita

Novu 1958. godinu

Svim osiguranicima, radnim kolektivima,
ustanovama i nadležnostima

želi

u Novoj 1958. godini

mного uspjeha u izgradnji socijalističke
domovine

Kotarski zavod za soc.
osiguranje - Šibenik

Radni kolektiv **Luka i skladišta**
Šibenik

Svim radnim ljudima šibenskog kotara

želi

U NOVOJ 1958. GODINI

daljnje uspjeha u izgradnji socijalističke
domovine

Zadružna Banka i štedionica
Šibenik

Svim zadružnim organizacijama i
radnom narodu šibenskog kotara

čestita

SRETNU NOVU 1958. GOD.

Radni kolektiv Boksitni rudnici Drniš

Svim radnim kolektivima
i trudbenicima socijalističke
Jugoslavije

čestita

S R E T N U
1958. godinu

KOMUNALNA BANKA ŠIBENIK

sa filijalama u

DRNIŠU I KNINU

čestita

NOVU 1958. GODINU

svojim komitentima i radnim lju-
dima šibenskog kotara želeći im
mnogo uspjeha u radu

Narodni odbor općine

Drniš

**Cijelom radnom
narodu drniške općine**

čestita

NOVU 1958. GODINU

„Dinara“ građevno poduzeće Knin

Svim radnim ljudima kninske općine

čestita

NOVU 1958. GODINU

„VINOPLOD“ Poduzeće za otkup, preradu i promet
alkoholnih pića, vina i voća – ŠIBENIK

Svojim poslovnim prijateljima i radnom narodu šibenskog kotara
Ž E L I

SRETNU NOVU 1958. GODINU

Stolarska radnja
Leonard i Nikola Sare
Šibenik

Svim svojim mušterijama
čestita

Novu 1958. godinu

Svim svojim mušterijama
čestita

NOVU 1958. GODINU

Vodoinstalaterska radnja
BUJAS JOSO - ŠIBENIK

Zanatska tapetarsko
dekoraterska radnja Šibenik

Radnom narodu Šibenika
čestita

Novu 1958. godinu

PROSVJETNA SKUPŠTINA KOTARA ŠIBENIK

Svim kulturno-prosvjetnim
organizacijama i društvima,
te radnom narodu šibenskog
kotara

želi

**uspješno djelovanje
u Novoj 1958. godini**

OPĆINSKI ODBOR DRUŠTVA „NAŠA DJECA“
ŠIBENIK

Svim najmlađim građanima šibenske općine

ČESTITA

NOVU 1958. GODINU

„Šumarija“
Šibenik

Cijelom radnom narodu
šibenskog kotara

čestita

NOVU
1958. GODINU

Brijačko-frizersko zadržno
poduzeće - Šibenik

Mušterijama i radnom
narodu Šibenika

čestita

Novu Godinu

„VINARIJA“ — DRNIŠ

Radnim ljudima šibenskog kotara

ČESTITA

Novu 1958. godinu

Ugostiteljsko
poduzeće „JADRIJA“
Šibenik

Svojim mušterijama
i poslovnim prija-
teljima **čestita**

Novu 1958.
godinu

PODZEĆE DRVNE INDUSTRIJE „G R M E Č“ DRVAR
ŠTOVARISTE KNIN

Radnim ljudima kninske općine

čestita

NOVU GODINU

PODZEĆE ZA OBRADU DUHANA - DRNIŠ

Čitavom narodu šibenskog kotara

ČESTITA

NOVU 1958. GODINU

ZAGREBAČKA PIVOVARA
I TVORNICIA SLADA
Skладиšte Šibenik

Svojim poslovnim
prijateljima i radnom
narodu Šibenika

čestita

Novu godinu

Zanatska komora
za kotar Šibenik

čestita

svim svojim članovima
i radnim kolektivima

Sretnu Novu
1958. godinu

Tvornica glinice i aluminija Lozovac

**Svim radnim kolektivima
i trudbenicima socijalističke
Jugoslavije**

ž e l i

U NOVOJ 1958. GODINI
mного uspjeha u izgradnji zemlje

**Svim radnim kolektivima
i trudbenicima šibenskog
kotara**
ž e l i
u Novoj 1958. god.

**mного uspjeha u socijalističkoj
izgradnji zemlje**

**RADNI KOLEKTIV
„IZGRADNJA“ ŠIBENIK**

**Radni kolektiv trgovačkog poduzeća
„KORNAT“ - ŠIBENIK**

*Svojim poslovnim prijateljima i
mušterijama i radnom narodu
šibenskog kotara*

č e s t i t a

NOVU
1958. GODINU

TVORNICA ELEKTRODA I FEROLEGURA
Š I B E N I K

PROIZVODI: feromangan, silikomangan,
silikokalcij, ferovolfram, amorfni ugljen,
elektrode i kisik.

**Svim radnim kolektivima i radnom
narodu socijalističke Jugoslavije**

č e s t i t a

NOVU 1958. GODINU

Narodni odbor općine Knin

Svim radnim kolektivima, ustanovama i nadležstvima, te cijelom radnom narodu općine

ž e l i **U NOVOJ 1958. GODINI**
daljnje uspjeha u socijalističkoj izgradnji